

వారికెట్టె పత్రికాదు
1177, Road No 56,
హైదరాబాద్, టెలిఫోన్ - 509000 రి 23

జి. హెచ్. కె. రావు
ప్రెస్

శ్రీ కామాక్షి దేవస్థానము

గౌరవులు, ఆంధ్రులు, చంద్రవంశ క్షత్రియులు

అనెడి

బలిజ వంశేతిహాసము

గ్రంథకర్త :

"దీపక్" పత్రికాధిపతులు

అలందూరు రాజమన్నారామయ్యుడు

గారిచే రచింపబడినది

చారిత్రాత్మక సృష్టి
అక్షరశిల్పము

1951

కాపీరైట్ రిజర్వుడ్]

[వెల 2-8-0

ఈ గ్రంథమున కొధారములగు ఇతర గ్రంథములు.

1. శ్రీ మద్భాగవతము
2. విష్ణుపురాణము
3. వాయుపురాణము
4. బ్రహ్మాండపురాణము
5. మనుచరిత్రము
6. వసుచరిత్రము
7. నరసభూపాలీయము
8. నరపతి విజయము
9. రామరాజీయము
10. పారిజాతాపహరణము
11. శ్రీకృష్ణరాయవిజయము
12. ప్రౌఢప్రబంధకవిచరిత్రము
13. తంజావూరు చరిత్రము
14. మైసూరి చరిత్రము (బక్కానల్ దొర - 1 భా.)
15. మధుర చరిత్రము (2 వ భా.)
16. ఉత్తర ఆర్కాడుజిల్లా చరిత్రము (1 వ భా.)
17. కర్నూల్ చరిత్రము
18. కర్నూల్ మెకటజీ ఇండియన్ రివ్యూ
19. రాబర్టు న్యూయల్ గ్రంథము
20. టైలర్ గ్రంథము
21. మధుర డిస్ట్రిక్టు కోర్టుమ్యాన్యుయల్
22. తంజావూరు డిస్ట్రిక్టు కోర్టుమ్యాన్యుయల్
23. ఏషియాటిక్ జర్నల్సు
24. ది గవర్నమెంట్ సెన్సెస్ మ్యాన్యుయల్ (1890 సం. ఆక్టో.)
25. 1901 సం. సెన్సెస్ మ్యాన్యుయల్
26. సదాశివ మహారాయల తామ్రశాసనములు నెం. 17.
27. దేవనహల్లిలో దొరికిన శాసనములు
మున్నగున వెన్నియో ఆధారములుగా నున్నవి.

ప్రభాతప్రెస్

ముంగమూరువారివీధి - నెల్లూరు.

అభిప్రాయము

అనార్థవైష్ణవమత ఖండనాది గ్రంథకర్తలు
బ్రహ్మశ్రీ మామిడిపూడి లక్ష్మీకాంతశర్మగారు
(శ్రీదుర్గా ప్రసాదానంద)

బలిజ వంశేతిహాస ప్రశంస.

ఆర్యమహాశయులారా! విమర్శకులారా!

చంద్రవంశీ యాంధ్ర క్షత్రియులలిలకులైన మహారాజరాజశ్రీ ఆలందూరు రాజమన్నారనాయుడుగారు వ్రాసిన ఈ “బలిజ వంశేతిహాసము” అను గ్రంథము ప్రశంసింపదగినది. ఏలనన ప్రస్తుతము తమ తమ జాత్యుత్కృష్టతను చాటుకొనుచున్నవారు కొందరు అక్షరజ్ఞానమే లేనివారై, చంద్రవంశీయాంధ్ర క్షత్రియులగు బలిజలను గౌరవులను కూచ్రులని చెప్పుచున్నారు. మరికొందరు సత్యమును తెలిసియు పక్షపాత వాతప్రేరిత ధూళిధూసరిత నయములై వైమార్గమునే యనుసరించుచున్నారు. ఇట్టి సమయమున దాదాపు 30, 40 గ్రంథములను, భురణములను, కాసనములను చక్కగా పరిశీలించి వ్రాయబడిన ఈగ్రంథము ప్రశంసింపదగినదియే యగుచున్నది.

ఈ గ్రంథమువలన నూర్య చంద్ర వంశ క్షత్రియులగు విక్రమార్కుడు మున్నగు మహాచక్రవర్తులు ఆంధ్రులేయనియు, ఏసుక్రీస్తు జన్మించుటకు 2803 సంవత్సరములకు ఆనగా నేటికి 4753 సంవత్సరములకు పూర్వమే “బలిజులు” అను రాజవంశ సంతతివారు రాజ్యపరిపాలనము

చేయుచుండిరనియు; ఈ బలిజవారికి జాతకర్మ, నామకరణ, ఉపనయన, అగ్నికార్య, వివాహ, ఔషాసనాదులు కలవనియు, అవి వేదోక్తములే యనియు, తెలియుచున్నది. కాని ఈకాలమున నట్టివేవియు జరుగుచుండుటలేదు. యజ్ఞోపవీతములు కలవనియు తెలియుచున్నది. ముఖ్యముగా నీగ్రంథమునుచూచి పఠించి గౌరవులగు బలిజవారు తమయొక్క జాత్యుత్కృష్టతను తెలుసుకొన్నవారై చెప్పబడినవిధి ననుసరింతురుగాక. విమర్శకులకు, చరిత్ర పరిశోధకుల కియ్యది సహాయకారి యగును.

శ్రీమద్విక్రమ సింహపురి
25—12—1950

ఇట్లు,
మామిడిపూడి లక్ష్మీకాంతశర్మ.

ఉ పో ద్వా త ము

—ॐ—

శ్లో॥ యస్యాః స్మరణమాత్రేణ
సిద్ధిభావతి శాశ్వతీ।
చిదగ్ని కుండ సంభూతాం
కామాక్షీంతాం నమామ్యహమ్॥

శ్రీ కామేశ్వరీ కామేశ్వరులయొక్క విలాసమనఁదగు
సమస్తబ్రహ్మాండంబులందును మేటియగు ఈ బ్రహ్మాండము
నందీ భూలోక నమునగల ఖండములయందు శృతిస్మృతి
పురాణేతిహాసాదులచేతను, ప్రాచ్యవిజ్ఞానులచేతను, ఇపుడు
పాశ్చాత్య విజ్ఞానులచేతను నిష్పక్షపాతముగ చెప్పబడిన
గొప్పతనమునుకల ఈ భరతఖండము భగవన్మహిమను ప్రసా
దించుచున్నది. ఈ భరతఖండమున నివసించు మనయొక్క
పూర్వులనుగూర్చి తెలుపునవి పురాణములు. ఆ పురాణము
లనేకము లీకాలమున ముద్రింపబడియేయున్నవి. ఆ పురాణ
ములవలన కొందరు బ్రాహ్మణులనియు, కొందరు విశ్వబ్రా
హ్మణులనియు, కొందరు సౌరాష్ట్ర బ్రాహ్మణులనియు,
కొందరు సూర్య, చంద్రవంశ క్షత్రియులనియు, కొందరు
దేవాంగులనియు, కొందరు వేదోక్త కర్తానుష్ఠాతలగు వైశ్యు
లనియు, మరికొందరు త్తమ వెలమలనియు, తెలియబడు
చున్నారు. వీరు తమ తమ ఉచ్చస్థితిని చెప్పుకొనుచున్నారు.

కాని చంద్రవంశ క్షత్రియులలో చేరిన బలిజలయొక్క చరిత్ర
విమర్శగా నింతవరకు నెవ్వరును వ్రాయలేదు. అథవా
ఉన్నను అవి సందేహములను కలిగించుచున్నవి. కాని సందే
హములను పోగొట్టుటలేదు. విజ్ఞానశూన్యులగు కొందరు
వీరిని శూద్రులనియు, సేవకావృత్తిచేయువారనియు చెప్పు
చున్నారు. ఆవిషయమును ఖండించుటయే నా ముఖ్యో
ద్దేశ్యము.

అరవజిల్లాలయందు బలిజవారిని వడుగర్ (అనగా
తెనువారు) అనియు, గౌరవులు అని పిలుచుచున్నారు.
మధుర, తంజావూరు నాయకులు లేక బలిజరాజులయొక్క
సంతతి క్షత్రియజాతియందు చేరిన కాశ్యపగోత్రీయులనియు,
విజయనగరసింహాసనాధిపులగు రాయలుభారద్వాజగోత్రీయు
లనియు, మిగిలినవారు మహాభారతమున చెప్పబడిన కౌర
వుల సంతతిలోనివారనియు తెలియవలయును. సత్యము
ఈవిధముగానున్నను విజ్ఞానశూన్యులగు కొందరు వారిని
క్షత్రియులుకారని చెప్పెదరు. ఆవిధమును తత్తత్ప్రకరణము
లలో చర్చింపబడినది. మిశ్రమజాతివారనియు చెప్పు
చున్నారు. అదియు పొసగదు.

నరపతుల వంశావళి.

అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకుఁడగు శ్రీమన్నారా
యణునకు బ్రహ్మయ, అతనివలన నత్రియ, నతనివలన

చంద్రుడును, ఆయనవలన బుధుడును, క్రమముగా పురూర
వుడు, ఆయువు, నహుషుండు, యయాతి, పురు మున్నగు
వారు జన్మించిరి. పురువంశీయులగు పాండవులం దొకఁడగు
అర్జునుని రికి సంతతి నందమహారాజు. ఆ నందుని తొమ్మిదవ
సంతతి చాళుక్యుఁడు. ఆచాళుక్యునకు విజ్ఞులుడు జన్మించెను.

విజ్ఞులుని సంతతియందు

హమ్మల రాయలు

తాత పిన్నమరాయలు

రాఘవ దేవరాయలు

పిన్నశౌరి

ఆర్యటి బుక్కరాయలు

సింగరాయలు

రామరాయలు

తిమ్మరాయలు

కోదండరాయలు

శ్రీరంగరాయలు

కోనరాయలు, తిమ్మరాయలు జన్మించి పరిపాలించిరి.

శ్రీకృష్ణరాయల యల్లుడే రామరాయలు, కృష్ణదేవ
రాయల తమ్ముడు అచ్యుతదేవరాయలు. తంజావూరు
చేవప్పనాయుడుగా రీయనవంశములోనివారే. మరియు
అచ్యుతప్పనాయుడు, విజయరాఘవులు నాయుడుగార్లును.
ఇది నరపతులయొక్క స్త్రీసంతతి.

ఇక పురుషసంతతినిగూర్చి శాసనము ననుసరించి
చెప్పుచున్నాడను.

విజయనగర పురుష వంశావళి.

1. శ్రీమన్నారాయణుడు	7. ఆయువు
2. బ్రహ్మ	8. నహుషుడు
3. అత్రి	9. యయాతి
4. చంద్రుడు	10. పురు
5. బుధుడు	11. జనమేజయుడు
6. పురూరవుడు	12. ప్రాచీనవాన్

13. శర్యాతి
14. అహంయాతి
15. సార్వభౌముడు
16. జయతేనుడు
17. అరాజు
18. మహాబాహు
19. అయుతాన్యథా
20. అక్రోధనుడు
21. దేవాతిథి
22. దుచకుడు
23. దుత్సరాజు
24. అనరణ్యుడు
25. దృఢుడు
26. జనమేజయుడు
27. దుష్యంతుడు
28. పృథుడు
29. భూమన్యు
30. సుహోత్రుడు
31. అస్తి
32. నికుంభుడు
33. అజమీఢుడు
34. సంవరుడు
35. కురు
36. విదూరధుడు
37. అనశ్వుడు
38. పరీక్షిత్తు
39. భీమసేనుడు
40. ప్రతీపుడు
41. శంతనుడు
42. విచిత్రవీర్యుడు
43. పాండురాజు
44. అర్జునుడు
45. అభిమన్యుడు
46. పరీక్షిత్తు
47. జనమేజయుడు
48. శతానీకుడు
49. సహస్రుడు
50. అశ్వమేధజయుడు
51. నిజక్రతువు
52. ఉద్దరుడు
53. సిద్ధరథుడు
54. శుచిరథుడు

55. సుపేణుడు
56. సునీతి
57. నృచక్షు
58. నలుడు
59. పారిష్లవుడు
60. ఖనయువు
61. మేధావి
62. నృపుంజయుడు
63. తుర్వసు
64. బృహద్రథుడు
65. సుదర్శనుడు
66. శతానీకుడు
67. దుర్దముడు
68. విహీనరుడు
69. దండపాణి
70. నిమి
71. డేమకుడు
72. రిపుంజయుడు
73. ప్రద్యోతనుడు
74. పాలకుడు
75. విశాఖయువుడు
76. అజకుడు
77. నందివర్ధనుడు
78. శిశునాగుడు
79. కాకవర్ణుడు
80. డేమధర్ముడు
81. డేత్రకుడు
82. విధారకుడు
83. ధర్మకుడు
84. అజయుడు
85. నందివర్ధనుడు
86. మహానంది
87. శిశునాగుడు
88. మహాపద్ముడు
89. మార్వి
90. వారిరాజు
91. అశోకవర్ధనుడు
92. సుయశుడు
93. సంగీతుడు
94. శాలీశుకుడు
95. సోమశర్మ
96. సంతానవాహి

97. బృహద్రథుడు	117. సునందుడు
98. పుష్యమిత్రుడు	118. చకోరుడు
99. అగ్నిమిత్రుడు	119. శివఖ్యాతి
100. దేవభూతి	120. పురీమాన్
101. కణ్వుడు	121. శివశ్రవ
102. వసుదేవుడు	122. శివస్కంధుడు
103. భూమిద్రువుడు	123. యజ్ఞుడు
104. నారాయణుడు	124. విజయుడు
105. సుదర్శనుడు	125. చంద్రబీజుడు
106. కృష్ణుడు - ఆంధ్రుడు	126. సుబలుడు
107. శాంతకర్ణి	127. ద్రుముడు
108. పౌష్ణమాసి	128. శిశునంది
109. లంబోదరుడు	129. సుయశోనంది
110. శిబిలికుడు	130. ప్రవీరకుడు
111. మేఘస్వాతి	131. పుష్యమిత్రుడు
112. అంశుమంతుడు	132. నందమహారాజు
113. అనిష్టకర్మ	133. చాళుక్యుడు
114. అలేయ	134. విజయరాజు
115. సతలకుడు	135. విజయదేవుడు
116. ప్రబలసేనుడు	136. విష్ణువర్ధనుడు

చాళుక్యుని పుత్రులు

చాళుక్యుని పుత్రులలో నొకడగు విజయరాజు వంశము.

- విజయరాజు
- |
1. వీరహేమ్మలుడు
 - |
 2. తాతపిన్నమరాజు
 - |
 3. సోమదేవుడు
 - |
 4. రాఘవదేవుడు
 - |
 5. పిన్నశౌరి
 - |
 6. బుక్కరాజు
 - |
 7. రామభద్రుడు
 - |
 8. కోదండరాముడు
 - |
 9. శ్రీరాముడు
 - |
 10. రామరాజు (శ్రీకృష్ణదేవరాయలయల్లుడు)

చాళుక్యుని పుత్రులందొకడగు

1. విష్ణువర్ధనుని వంశము

2. అణుమహారాజు

3. నృసింహదేవుడు

4. రామదేవరాయలు

5. ప్రతాపరాయలు

6. జంబుకేశ్వరరాయలు

(ఈతనికి సంతతిలేదు అందువలన తమ్ముడు తిమ్మరాయలే పట్టమునకు వచ్చెను)

7. తిమ్మరాయలు

8. ఈశ్వరరాయలు

9. నరసింహరాయలు

10. తిమ్మరాయలు, 11. వీరనరసింహరాయలు, 12. కృష్ణదేవరాయలు, 13. అచ్యుతరాయలు, 14. రంగదేవరాయలు (7 వ ప్రకరణమును చూడుడు)

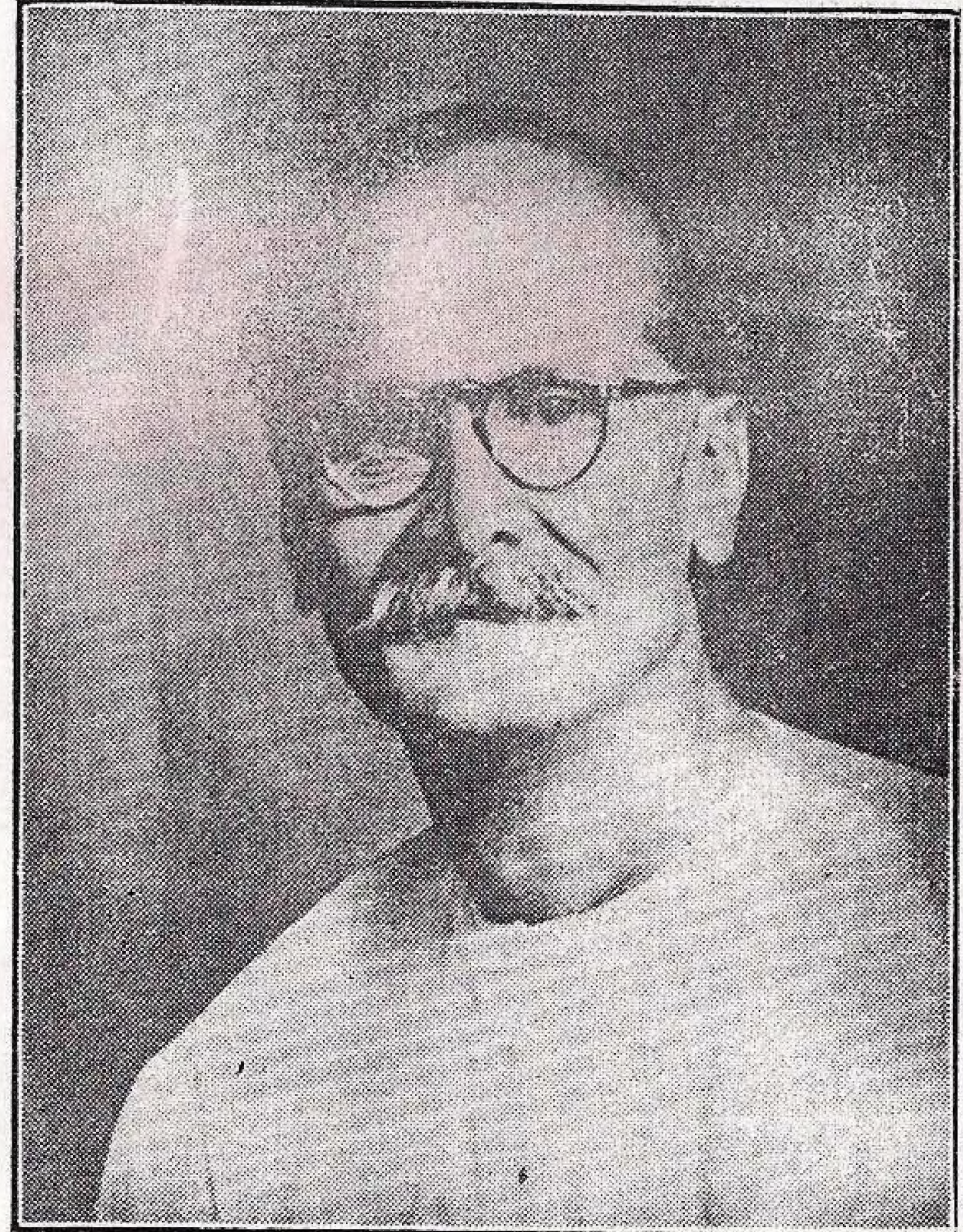
తంజావూరును పాలించిన చేవప్పనాయుడు, అచ్యుతప్పనాయుడు, రఘునాథనాయుడు, విజయరాఘవులనాయుడు మున్నగునాయుడు, చెంగమలదాసనాయుడు, అనువారు శ్రీకృష్ణదేవరాయ. అచ్యుతదేవరాయలయొక్క వంశమందలివారు. మధుర, తిరుచునాపల్లి వారగు 1. విశ్వనాథనాయుడు, 2. కుమారకృష్ణప్పనాయుడు, 3. పెద్దివీరప్పనాయుడు, 4. విశ్వనాథనాయుడు, 5. లింగప్పనాయుడు, 6. విశ్వనాథనాయుడు, 7. ముద్దుకృష్ణప్పనాయుడు; 8. ముద్దువీరప్పనాయుడు, 9. తిరుమలనాయుడు, 10. ముద్దు అశగతినాయుడు, 11. చొక్కనాథనాయుడు, 12. ముద్దు లింగప్పనాయుడు, 13. రంగకృష్ణముద్దువీరప్పనాయుడు, 14. మంగమ్మగారు, 15. విజయరఘునాథ చొక్కలింగనాయుడు, 16. మినాక్షమ్మగారు, 17. బంగారు తిరుమలనాయుడు, 18. విజయరఘునాథనాయుడు అను వీరుకూడ పైవారికి సంబంధించినవారే.

ఈపైన చెప్పిన నాయుడుగొల్లకు సంబంధించినవారే లంకయను సిల్హో ద్వీపము నందలి ఖండిలో రాజ్యము చేసిన పెదకృష్ణప్పనాయుడుగారియొక్క బావమరదియగు 1. విజయభూపాల మహారాజుగారు, 2. కొండలమహారాజుగారు, 3. అంగదాంకిత మహారాజుగారు, 4. రాజాధిరాజ మహారాజుగారు, 5. విక్రమ లేక కీర్తిసింహమహారాజుగారు. వీరుగానున్నారు.

1 తిరువాదిలో సబ్ రిజిస్ట్రారుగను, రాజపెళ్ళవ
దారుగను నుండినట్టి శ్రీ మహారాజా త్యాగసింహాళ మహా
రాజుగారును ఖండి రాజవంశమందలివారని తెలియుచున్నది.

ఈ గ్రంథమున నేవైన లోపములున్నచో తెలుప
గలందులకై విమర్శకులను కోరుచున్నాడను. వాటిని
ద్వితీయ ముద్రణమున చేర్చి ముద్రించెదను.

ఇట్లు, విద్వజ్జనవిధేయుడు,
ఆలందూరు రాజమన్నారూనాయుడు.

గ్రంథకర్త

ఆలందూరు రాజమన్నారూనాయుడు

శ్రీ
శ్రీ కామాక్షీ దీవ్యై నమః

“బలిజవంశేతిహాసము”

మొదటి ప్రకరణము

బలిజవారు ఆంధ్రులనియును, గౌరవులనియును, చంద్రవంశ
క్షత్రియులనియును పేర్కొనబడుదురు.

బలిజ వంశోత్పత్తి వివరణము

శ్రీమద్భాగవతమున నవమ స్కంధము 22 అధ్యాయము,
45-వ శ్లోకము.

శ్లో॥ క్షేమకం ప్రాప్యరాజానం సంస్థాప్రాప్స్యతివై కాలా
అధమాగధ రాజానోభవితారోవదామితే.

భాగవతము నవస్కంధము 23-వ అధ్యాయమునందు
శ్రీ శుక ఉవాచ.

శ్లో॥ అనోః సభానరశ్చక్షుః పరోక్షశ్చత్రయ స్సతాః
సభానరాత్ కాలనరః సృజ్యయ స్తత్సతతతః

జనమేజయ స్తస్యపుత్రో మహాశీలో మహామనాః
ఉశీనర స్తితిక్షుశ్చ మహామానస ఆత్మజౌ
శిబిర్వన శృమిర్దక్షశ్చ త్వారోశీ నరాత్మజాః
వృషా దర్భః సువీరశ్చమద్రః కైకయ ఆత్మజాః
శిబేశ్చ త్వార ఏవాసం స్తితిక్షోశ్చ రుశద్రధః
తత్రో హేమోఽథ సుతపా బలిః సుతపసోఽభవత్

అంగ వంగ కళింగాద్యాః సింహపుండ్రాంధ్రసంజ్ఞా
జజ్ఞరే దీర్ఘ తమసో బలేః క్షేత్రే మహిక్షితః
చక్రః స్వనామ్నా విషయాన్ షడిమాన్ ప్రాచ్య

తా॥ యయాతి పుత్రుడైన అనువునకు సభానరుడు చక్షుస్సు, పరోక్షుడు అనుమూవురు జన్మించిరి. సభానరునకు కాలనరుండును, కాలనరునకు సృంజయుండును, సృంజయునకు పురంజయుండును, పురంజయునకు జనమేజయనకు మహాశీలుండును, మహాశీలునకు మహామనస్సును జన్మించిరి. మహామనస్సునకు ఉశీనరుండు, తితిక్షిపు అనియిరువురు కుమారులు జన్మించిరి. ఉశీనరునకు శిబి, వన, శమి, దక్షుడు అని నలువురు జన్మించిరి. శిబికి వషాదర్భ, సువీర, మద్ర, కేకయులని నలుగురు జన్మించిరి. తితిక్షువునకు రుశద్రధుండును, వానికి హేముండును అతనికి సుతపుండును, అతనికి బలియును ఉదయించిరి. బలికి

మిక్క- క్షేత్రమునందు దీర్ఘతముడను, ఋషివలన అంగ, వంగ, కళింగ, సింహళ, పుండ్ర, ఆంధ్ర అను పేరులుగల గారు ఆరుగురు జన్మించినవారై ఈ పృథివిని విభజించుకొని తమ తమ దేశములకు తమతమ నామములనుంచిరి. ఆ సమయమునుండి అంగాది దేశములారని ప్రఖ్యాతి నొందినవి.

సుతపుండును చక్రవర్తికి చిరకాలము సంతతి

గొక్క సుపుత్రుడు జన్మించెను. ఆ బలిక్షేత్రమున జన్మించిన

అంగ, వంగ, కళింగ, సింహళ, పుండ్ర ఆంధ్రులను వారారు కాంశ్చ తే

గురును బలిజవారైరి. అన, బలికిః= బలియనువానికి, జ=

ప్రసవించెను. “బలేః పుత్రాః=బలిజా; అని. బలిజః సంస్కృత

పదము. బలిపుత్రుడైన ఆంధ్రుండు మగధకు రాజాయెను.

ఇతని వంశమువారు మహా బల పరాక్రమ సంపన్నులై 460

సంవత్సరములు హిమాచలము, ఉజ్జయిని, వంగదేశము

ఆ నెగొంది అనునవి సరిహద్దులుగా గల దేశమును పరిపా

చుండిరి.

మిస్టర్ రాబర్టుస్టూయల్ దొరగారు అనేకములైన

శాసనములను విమర్శించి ప్రకటించినదాని ముఖ్యాభిప్రాయ

మేమనః— ప్రథమమున ఉత్తరదేశమును ఆంధ్రులు పరిపా

చించిరి. మధ్యకాలమునందు ఆంధ్రులను ఓడించి, పరరాజులు

కొందరు పాలించిరికాని, క్షీప్రకుండను ఆంధ్రరాజు పరమతస్తునందు ఆంధ్రరాజుల చివరి వంశస్తుడైన “పులోమాన్”
 లను ఓడించి ఆంధ్ర సాంమ్రాజ్యమును పునఃస్థాపించెనకాలమునందు ఆంధ్రులు అత్యధికసంఖ్యాకులై యుండిరిని
 ఈ ఆంధ్రులనే గ్రీకులు “ఆంధ్రియా” అని పిలువబడి “విల్ పడ్డు” దొర చెప్పుచున్నాడు. ఆంధ్రులకాకాలమందు
 చుండిరి. ఈ ఆంధ్రరాజు లందులో రాజ్యముల పార్శ్వక లక్ష సైన్యమును, సహస్ర గజములును కలవని “ష్టిని”
 చినవారి వంశీయులు “భంధువులనియును” వారియొద్దనుండచెప్పుచున్నాడు. కావున నాంధ్రులు క్రీస్తుకుపూర్వమే ఉచ్చ
 ఉధ్యోగస్థులను, సేవకులను “ఆంధ్రభృత్యులు” అనియు స్థితియందుండిరిని తెలియుచున్నది.
 పిలువబడియుండిరి. ఆంధ్రరాజులు తమ తమ దేశములను ఆంధ్రరాజుల మూలపురుషుడగు బలియొక్క వంశ
 విభజించి యచ్చటచ్చట ప్రతినిధులుగా తమ తమ బంధువులను గురించియు, ఆంధ్రరాజ్యమును స్థాపించిన క్షీప్రకుని
 లను ఏర్పరచిరి. చెన్నరాజదానియొక్క ఉత్తరముననున్న వంశమును గురించియును, భాగవత, విష్ణు, వాయు, బ్రహ్మాండ
 ప్రాంతములును, కృష్ణానదికి దక్షిణమునందు చాలవరకున్న పురాణములందును, బృహత్సంహిత మున్నగు గ్రంథముల
 గల దేశము ఆంధ్రులస్వాధీనము నందుండెను. ఆంధ్రరాజులయందును, అధికముగాఁ జెప్పఁబడినను, అవి యొకదాని
 నాణెము లీసమయమునను చూపట్టుచున్నవి. ఈ ఆంధ్రుల స్వాకటి పోలిక లేకయే యున్నవి. ఇపుడు శాసనాధారముల
 భౌద్ధమతస్తులై యుండిరి. క్రీస్తుశకమారంభైనకాలముననుంచియు మిస్టర్ “పెర్సాసన్”, మిస్టర్ రాబర్టు
 ఆంధ్రులు మహాబలపరాక్రమ సంపన్నులై యుండిరినియు “న్యూయల్”, మిస్టర్ “విల్పడ్డు” మున్నగు ఏష్యాటిక్
 కళింగదేశమంతయు ఆంధ్రులకు స్వాధీనమైయుండెననియును చరిత్రకర్తలు వ్రాసిన గ్రంథాధారముల ననుసరించియు నుద
 “ష్టిని” యనెడి యాత్రికుడు చెప్పుచున్నాడు. మిస్టర్ హరించుచున్నారము.
 జేమ్సుప్రిన్సిప్ దొరవారు వ్రాసిన దానిముఖ్యాభిప్రాయ మాగధుల వంశపరంపర.
 మేమనగా:—

ఆంధ్రరాజులు 800 సంవత్సరములు గంగానదీతీరమున
 మహాబలపరాక్రమ శాలురై పరిపాలించుచుండిరి. కోసల
 రాజులును ఆంధ్రులేయగుదురు. క్రీస్తుకు పిమ్మట 3 వ శతాబ్ద

రాజుల నామధేయములు పరిపాలించిన సంవత్సరములు

1. బలి, లేక జలిజ, లేక శుభకరుడు. ఇతడు
 క్రీస్తుకుపూర్వము (B. C) 31 నుండి క్రీస్తు
 పుట్టిన 8-వఱకును రాజ్యమేలెను. మిగిలిన

రాజులెల్లరును పరిపాలించిన సంవత్సరములు
క్రీస్తుకుతరువాతయనియే తెలియవలెను.

2. కృష్ణరాజు	...	8-
3. సత్కారుణ్యుడు	...	10-
4. ప్రణోదసంహారుడు	...	28-
5. శివస్వాతి	...	46-
6. సత్కారుణ్యుడు 2	...	64-12
7. లంభోదరుడు	...	120-13
8. అభిదాఘుడు	...	138-15
9. శంకరుడు	...	150-16
10. సత్కారుణ్యుడు 3	...	168-18
11. స్కంధస్వాతి	...	186-19
12. మృగేంద్రుడు	...	193-19
13. కుండలస్వాతి	...	196-20
14. స్వాతీకరుడు	...	204-20
15. పులోనువిదురుడు	...	205-24
16. గోరస్వసుపు	...	241-26
17. హాలరాజు	...	266-27
18. మండలాకారుడు	...	271-27
19. పురందరసేనుడు	...	276-28
20. సుందరుడు	...	281-28

1. రాజస్వాతి	...	284-284½
2. శివస్వాతి 2	...	284½-312
8- 23. గౌతమీపుత్రుడు	...	312-333
10- 24. వశిష్టపుత్రుడు	...	333-335
28- 25. పులోమదుడు	...	335-363
46- 26. శివశ్రీ	...	363-370
64-12 27. స్కంధస్వాతి 2	...	370-377
120-13 28. యజనుడు	...	377-406
138-15 29. విజయుడు	...	406-412
150-16 30. చంద్రకేశుడు	...	412-422
168-18 31. పులోమాన్	...	422-429

ఈ విధముగా శాసనాధారములచే తెలియుచున్నను,
ఆంధ్రరాజులేలిన దేశములలోని నాణెములందుమాత్రము
కొన్నింట వశిష్టకుమారవాలిబాహువనియును, కొన్నింట
“మహీధర కుమార శివాలయ” యనియును మఱికొన్నిటి
యందు గౌతమీపుత్రవిద్యావా అనియు, యింకనుకొన్నింట
ఇతర నామములను చూపట్టుచున్నవి.

మ త ము

ఆంధ్రరాజులు ప్రప్రథమమున భౌద్ధమతస్థులెయున్నను
పిమ్మల శాక్త, శైవ, వైష్ణవ, మతస్థులెనటల విమర్శింప
తెలియుచున్నది.

ఆంధ్రరాజులు భౌద్ధులైయున్నందుననే అప్పుడప్పుశి. కళ్యాణనగరమున చాళుక్యవంశమువారు, బ్రాహ్మణులకును వీరికిని కలహములు కలుగుచుండెను. 4. ఓరుగల్లు నందు కాకతీయ గజపతివంశమువారు, ఇందుచే దేశమునందు ఐకమత్యము శూన్యమాయెను. 5. కొండవీటియందు గజపతిరాయవంశమువారు, ఈ సమయమునందే గ్రీకులు, పారశీకులు, మహ్మదీయుల 6. ఆనెగొండియందు నరసపతిరాయ సంతతివారు, మున్నగువారు ఆంధ్రరాజులపై దండెత్తివచ్చిరి. ఆసమయమున 7. ఓడ్రదేశమునందు కళింగనగరమందలి కళింగరాజు 30 వ తరమువాడగు చంద్రకేశుడు రాజైయుండెను సంతతివారు, ఈ కాలమునందే ఈ దేశమునందలి ముఖ్యగ్రంథములున మరియు నాంధ్రదేశమునందు ఆంధ్రబాపనుబాపించు అనేకపట్టణములును, గుళ్ళు, గోపురములును అన్యమతస్థుల: పట్టి రాజు లనేకులు “రావు” అనెడి బిరుదముగల రాజు నిర్మాలము చేయబడినవి. ఆకళింగ రాజులుకలిగి జనులును, ప్రస్తుతమున తెలగలనియు, తెనుగు వెలమలనియు శమనపురికిం బోవుచుండిరి. సత్కులసంజాతులు పరదేశీయ చెప్పబడుచుండువారును, ఆంధ్ర వంశ మగధరాజ వంశస్థులైన దుష్టులకు భీతిల్లి యడవులకు బోయిరి. అందువలన 8. అనియే తెలియవలెను. షుమారు 250 వత్సరములవరకును దేశమున సరియైన రాజు లేకపోయెను.

అయినను ఫులోమాన్ అనంతరపు ఆంధ్రరాజుల నామములు తెలియకున్నను, ఆంధ్రవంశీయుడగు మారుతి రాజుయొక్క సంతతివారగు ఏడుగురురాజులు మగధదేశమునండి వచ్చినవారై, యితర దేశముల స్వాధీనపరచుకొని రాజ్యమేలిరని యనేక శాసనములచే తెలియుచున్నది.

ఆ సప్తమహారాజులు నివసించినస్థానములు.

1. ఉజ్జయినిలో విక్రమార్కుని వంశమువారు.

2. పశ్చిమసముద్రతీరమునందు కాలచూర్పులవంశమువాడు

రెండవ ప్రకరణము

విక్రమార్కు వంశ చరిత్ర.

మిస్టర్ “లిత్ బ్రిడ్జి” అనునతడు రచించిన హిందూ చరిత్రమువలన తెలియుచున్న ముఖ్యవిషయమేమన ఆంధ్రులందు పేరొందిన విక్రమార్కు మహారాజు మాళవ దేశము నందలి ఉజ్జయినినగరమును పాలించువాడనియే.

విక్రమార్కుని కథలయిన ద్వాత్రింశత్సాలభంజిక కథలయందు విక్రమార్కుడు విప్రునకును క్షత్రియ కన్యకకును జన్మించినటులను, రెండువేల సంవత్సరములు

జీవించినట్లును చెప్పబడియున్నది. యీ విషయము మిక్కిరాజుల నామములు
అసంబద్ధము కావున దీనిని విమర్శకులు నమ్మకుండురుగాక

శాసన ప్రమాణములచేతను, ఇతరగ్రంథము
ప్రమాణముచేతను విక్రమార్కుడు రాజకుమారుడనియ
మనవలెనే వయోపరిమితి కలిగియుండెననియు తెలియ
చున్నదేగాని అత్యాశ్చర్యమును కలిగించు కల్పనావిషయ
మేదియూ కనబడుటలేదు. కాని విక్రమార్కులు అనేకు
కలరని విధితమగుచున్నది.

1. పాటలీపురస్థ విక్రమార్కుడు “విక్రమ కేశరి” య
బడువాడు. ఇతడు శాలివాహనునిచే సంహరింప బడెన
తెలియుచున్నది.
2. మాళవదేశస్థ విక్రమార్కుడు మ్లేచ్ఛులనొడించిన
వాడనియు, ఇతనినే శాలివాహనుడు చంపినట్లున
(వక్కాణించబడినది.)

3. ఆగ్నేయపురాణముననుసరించి విక్రమార్కుడు చంద్ర
వంశీయ ఆంధ్రరాజ కుమారుడనియు, పాండురా
పుత్రుడైన అర్జునునకు 785 సంవత్సరములకు తరువాత
జన్మించి ఉజ్జయినిని పరిపాలించెననియును చెప్పవలెను

— : ఆగ్నేయపురాణ మతముననుసరించి ఉజ్జయిని
విక్రమార్కు వంశీయ ఆంధ్రరాజుల పరంపర సూచిక :—

పరిపాలించిన సంవత్సరములు

1. ధనంజయుడు	క్రీ. ము. ...	640
2. జితచంద్రుడు	“ “ ...	760
3. సముద్రపాలుడు	“ “ ...	670
4. నరవాహనుడు	“ “ ...	680
5. భూతిరాజు	“ “ ...	580
6. ఆదిత్య భువనుడు	“ “ ...	400
7. బ్రహ్మరాజు	“ “ ...	390
8. ఆదిబ్రహ్మ	“ “ ...	360
9. సదాశివ సేనుడు	“ “ ...	271
10. హేమరథుడు	“ “ ...	191
11. గంధరూపుడు	“ “ ...	91
12. విక్రమార్కుడు	“ “ ...	56

విక్రమార్కుని పిమ్మట రాజులు

రాజులనామధేయములు	పరిపాలించిన వత్సరములు
1. చంద్రసేనుడు	క్రీ. పు. ... 44
2. నూర్య సేనుడు	“ “ ... 135
3. చంద్రసేనుడు	“ “ ... 215
4. కనక సేనుడు	“ “ ... 216
5. చంద్రపాలుడు	“ “ ... 302
6. మహేంద్రపాలుడు	“ “ ... 402

7. కర్మచంద్రుడు

8. విజయనందుడు ఇతనికి సంతతిలేదు అందుచేత నితని దత్తపుత్రుడు సింధులుడు,, ,, ...

9. ముంజుడు (సింధులునిభ్రాత) ,, ,, ...

10. భోజుడు (సింధులునిపుత్రుడు) ,, ,, ...

భోజునిపిమ్మట 45 మంది రాజులు క్రీస్తుజన్మించి

1210 వరకు నుజ్జయినియందుండి దేశము నేలుచుండిరి. విక్రవాచుచున్నారము.

మూర్ఖునిపూర్వులు భాద్ధులైనను అతడు మాత్రము బ్రాహ్మణ

మతమును స్వీకరించి అనేక హిందూదేవాలయాది ధర్మ

కార్యములనొనరించెను. ఇతడు ఆకాలమునవచ్చిన గ్రీకుల

మున్నగు యితరమతస్తులను "కరుడు" ప్రదేశమున నోడించి

హిమాలయమువరకును తనరాజ్యమును ప్రతిష్ఠించెను. ఇతని

యాస్థానమునందే ధన్వంతరి, క్షపణకుడు, అమరసింహుండు,

శంకుకవి, భేతాళభట్టు, ఘటకర్పరు, కాళిదాసు, వరాహ

మిహిరుడు, వరదచియను తొమ్మిదిమంది కవులుండిరి.

క్రీస్తునకుపూర్వము 56 మార్చి నెలలో విక్రమశకము ప్రారంభ

మాయెను. అయినను 130 వత్సరములు బ్రతికియుండి, ఈ

కలియుగమున 3044 లో పరలోకగతుడాయెను. కావున నీ

విక్రముని శాలివాహనుడు ఓడించుట అసంబద్ధము. ఏలననగా

శాలివాహనశకము క్రీస్తుకుతరువాత 79 సం॥మున ప్రారంభ

మైనదగుటజేసి ఇతడు విక్రముని నమకాలికుడు కానేరడని

46 తెలియుచున్నది. శాలివాహనుడు మాళవదేశమును మహా

47 క్రీ. శకముతో కలిపి 21 వత్సరములు పాలించునమయము

48 కందు మహ్మద్ గజనిఅనునతడు ఘూర్జరదేశముపై దండె

49 నెను. ఇతడే సోమనాథపుర దేవాళయమును నిర్మాలించెను.

—: భో జ మ హా రా జ చ రి త ము :—

శాసనముల ననుసరించియు, చరిత్రననుసరించుయు

ఏవిధముగా విక్రమార్కులనేకులు గలరో, అట్లే

భోజులును అనేకులుండిరని తెలియుచున్నది. వీరియందొక

భోజునకు విక్రముడను నామముకలదు. కాని మాళవదేశము

నందలి ధారానగరాదీశుడగు భోజుడే భోజచక్రవర్తి యని

తెలియవలెను. ఇతనియొద్దనే కాళిదాసు, భవభూతి, దండి,

బాణుడు, సుబంధు మున్నగు కవులుండిరని భోజచరిత్రముచే

తెలియుచున్నది.

కొన్నిచరిత్రలచే విక్రమార్కుని కడనున్న కాళిదాసు

వేరయనియు యితడు మరొకడనియు గానవచ్చుచున్నది.

కాని ఈ భోజచక్రవర్తి విద్యాసంపన్నుడై యనేక పండితుల

సన్మానించి యనేక గ్రంథములను చేయునట్లు చేసెను.

భోజ ప్రభందమువలన నితడు 114 వత్సరములు బ్రతికి

నట్లును ఇతనికాలమున శస్త్రచికిత్స యధికముగానుండె

ననియును సమ్మోహనా (క్లోరోఫారం) విద్య మొదలగునవి

కలవనియును తెల్లమగుచున్నది. ఇబ్బోజుని కుమారుడతాబ్దమువఱకు శౌర్యముతోడ పరిపాలనచేయుచుండిరి. జయానందుడు 21 వ సంవత్సరంబులు పాలించెను. ఒకానొకరియందు 59 మంది క్షత్రియులు అయోధ్యను రాజధానిగా శాసనముచే భోజుని పుత్రికయైన భానుమతిని జయానందుడొనర్చుకొని పరిపాలించుచుండిరి. వీరియందు దక్షిణదేశ వివాహమాడెనని తెలియుచున్నది. అందువలన యితరుజయయాత్రకై వచ్చిన విజయయాధిత్వండు శత్రురాజులచే భోజుని యల్లుడు కావలసియున్నది. లేకున్న నాభోజుడుంపబడెను. అప్పుడాతనిభార్య నిందుమాలలై యుండి మరొకడు కావలయును.

మూడవ ప్రకరణము

—: చాళుక్యరాజవరంపర :—

అనేక శాసనములవలనను, గ్రంథముల యాధారములచేతను దెలియుచున్న చాళుక్య పరంపర ఎట్లనగా చెప్పుచున్నారము - పాండురాజపుత్రుడగు అర్జునునినుండి 83 వ వాడు నందరాజనియు, అతనియొక్క 9వ సంతతివాడు చాళుక్యుడనియు, ఈ చాళుక్యులతో జేరిన విజ్ఞలరాజు బొంబాయితో జేరిన కళ్యాణనగరమున పరిపాలించుచుండెననియు, ఇతని మనుమడు హేమ్మలరాయుడనియు, నితని పుత్రుడు దభీనుడనియు, దభీనుని సంతతివాడే రామరాజనియు, రామరాజే అనేగొందియందు ఆంధ్రభోజుడని ప్రఖ్యాతి నొందిన కృష్ణదేవరాయల జామాతయనియు దెలియ వచ్చుచున్నది.

చంద్రవంశ క్షత్రియులైన ఆంధ్రరాజులందొకతెగ వారగు చాళుక్యులు క్రీస్తుతరువాత 6వ శతాబ్దమునుండి 12వ

వందల నొక విప్రుని శరణువేడెను. అతడామెను సంరక్షింపు మండ నామెకొక కుమారుడు జన్మించెను. ఆశిశువున కాద్విజుడు విష్ణువర్ధనుడని నామమిడెను. విష్ణువర్ధనుడు దినదిన ప్రవర్ధమానుడై కాంచీపురాధిపతియగు పల్లవ రాజు నోడించి యాతనిపుత్రికను వివాహ మాడెను. ఇతనికి విజయాదిత్యుడును. అతనికి పులికేశియును జన్మించిరి. ఈ పులికేశియొక్క మనుమలు వర్ధిల్లి కొందరు పడమటి కేగిరి. వారియందు కుబ్జవిష్ణువర్ధనుడు ప్రాగ్దిశ కేగి పల్లవ రాజులనోడించి వేగిదేశాధిపతియాయెను. ఆసమయమున వేగిదేశమునేలుచున్న ఆంధ్రభృత్యులందరును భాద్ధులై యుండిరి. చాళుక్యులందఱును వైష్ణవమఘ్నలై యుండిరి.

శాసనాధారములచే చాళుక్యరాజ్యపరంపరా నిర్ణయము.

	శా. శ. సం.	క్రీ. పు. సం.
1. జయసింహుడు	,,	,,
2. బుద్ధవర్మ	,,	,,
3. విజయవర్మ (విజయరాజు),,	394	472

4. ఇరాణరాజు	"	"	"
5. పులికేశివల్లభుడు	"	"	"
6. కీర్తివర్మ	"	"	"
7. పృథ్వీవల్లభుడు	"	"	"
8. మంగళేశ్వరాజు	"	489	"
9. సత్యాశ్రయేంద్రవర్మ	"	"	567
10. వల్లభేంద్రుడు (పులికేశివల్లభుడు)	"	532	"
11. కుబ్జవిష్ణువర్ధనుడు	"	"	610
(ప్రాద్దేశాధిపుడు)	"	"	610
12. జయసింహుడు 2	"	"	633
13. నాగవర్ధనుడు	"	"	"
(ఇంద్రభట్టారకుడు)	"	"	"
14. ఆదిత్యవర్మ	"	"	"
15. విజయభద్రుడు	"	"	"
✓ 16. విక్రమాదిత్యుడు ఈయన	"	"	"
అంభీరమ భర్త. ఇదే ఆది	"	"	"
శంకరుల కాలము	592	603	670
✓ 17. వినయాదిత్యుడు	603	618	681
18. విజయాదిత్యుడు	618	655	696
✓ 19. విక్రమాదిత్యుడు	655	669	733
2వ లోకమాదేవి భర్త	655	669	733

0. కీర్తివర్మ 2	669	679	747	757
1. భీమరాజు 1	"	"	"	"
2. కీర్తివర్మ 3	"	"	"	"
3. విక్రమాదిత్యుడు 3	"	"	"	"
4. భీమరాజు 2	"	"	"	"
5. జయానుడు	"	"	"	"
6. విక్రమాదిత్యుడు 4	"	"	"	"
భూదేవి భర్త	895	919	973	997
6. విక్రమార్కుడు 5	"	"	"	"
6. తైలపుడు	"	"	"	"
6. సత్యాశ్రయుడు (అంబికాదేవిభర్త)	919	930	997	1008
30. దాసవర్మ	"	"	"	"
31. విభువిక్రముడు	930	940	1008	1018
32. జయానుడు	"	"	"	"
68. 33. అక్కదేవి	"	"	"	"
69. 34. జయసింహుడు 3	940	964	1018	1042
73. 35. సోమేశ్వరుడు	964	990	1042	1068
36. సోమేశ్వరుడు 2	990	997	1068	1075
74. 37. విక్రమాదిత్యుడు 6	997	1048	1075	1126

88. జయసింహుడను 4 బనవాసి

1000	1001	1008	1079

ఈ కులూత్తుంగ చోళుని ఓడించెను. ఈ కులూత్తుంగ
చోళుని భక్తులచేత, చంద్రకాదేవి, మైలాదేవి. అను
బ్రహ్మకు పత్నులుండిరి. ఈ ద్వితీయసోమేశ్వరుడు కదంబుల
రాజు. సత్యాశ్రయుని రాజ్యములను విజృంభించెను. కావున కదంబరాజ్యమున అర్థరాజ్యమును
లను, భూమిలను, కలింగులను, ఫల్లవులను పరాజితుల
జేసెను. ఈ సత్యాశ్రయుని సమయమున చీనాదేశమునుం
వచ్చిన హావిత్తసాంగ్ యాత్రకుడితని శౌర్యమునుగూర్చివర్ణించెను. తనపుత్రుకను కదంబరాజునకిచ్చెను. ఈ విధముగా
తనగ్రంథమున మంచిహృదయముతో ముచ్చటించి యున్నామహాశౌర్యముతో పాలించుచున్న సమయమున 1189 సం॥
కు. సత్యాశ్రయునిపిమ్మట రాజుగావచ్చినవారలందు విక్రవిజ్ఞులు, కాలచూడులు, గణపతిరాయలు, బల్లలరాజులు
మూర్ఖుడే పరాక్రముడైయుండి కాంచీపట్టణమును స్వాధీనపఱచెత్తిన కారణముచే ప్రతీత్యదేశ చాళుక్యులకీర్తి భ్వజము
మొనరించు కొనెను. ఆ సమయమున చంద్రకాసమున క్రిందపడియెను.

101 లించుచున్న దేవశక్తిరాజు ఈ విక్రమాద్భునికి కప్పము
 పంపెను. ఇతని పుత్రుడు వినయాదిత్యుడు కేరళ,
 తమిళనాడు, కాశీ, బీహారు, కోశి, పాండ్యరాజుల నోడించినటుల
 విజయములు తెలుపుకొని, ఇతని పుత్రుడు వినయాదిత్యుడు
 ఈ కథలను బయటపెట్టెను. ఇతని పుత్రుడు ద్వితీయ విక్ర
 మాద్భుతుడు ఇట్లుచేసి కేరళరాజుల ఓడించి కాంచీపుర
 రాజును జయించి కుంభవర్ణముగా పాలించెను. ద్వితీయ కీర్తివర్మయు,
 ద్వితీయ ప్రోకేశ్వరుడు ఇతని క్రమముగా పాలించెను. తృతీయ
 విజయరాజు ఈ కథలను నోడించెను. ద్వితీయ సోమేశ్వ
 రుడు కుంభవర్ణముగా పాలించెను. ఈ కులోత్తుంగ
 కులముకు ఇక్ష్వాకుడేవి, చంద్రికాడేవి, మైలాడేవి. అను
 పుత్రులు పట్టులుండిరి. ఈ ద్వితీయసోమేశ్వరుడు కదంబుల
 నోడించెను. కావున కదంబరాజ్యమున అర్థరాజ్యమును
 స్వస్థము విక్రమాదిత్యుడు పాలించెను.

ఈ షష్ఠమ విక్రమాదిత్యుడు చోళరాజు పుత్రికను
నడించెను. తనపుత్రికను కడంబరాజునకిచ్చెను. ఈ విధముగా
మహాశౌర్యముతో పాలించుచున్న సమయమున 1189 సం॥
విజ్ఞలులు, కాలచూడ్యులు, గణపతిరాయలు, బల్లాలరాజులు
దండెత్తిన కారణముచే ప్రతీచ్యదేశ చాళుక్యులకీర్తి ధ్వజము
కిందపడియెను.

ప్రాచ్య దేశమున ప్రబలులైయున్న చాళుక్యలంక, కుబ్జ విష్ణువర్ధనుడు వేగీదేశరాజగు సాలంక్యాయనునోడిత, ఒరిస్సా (పీఠ) దేశము పర్యంతము తనరాజ్యమును విడిచియు జేసి రాజను హేంద్రవరమును రాజధానిగా నొనర్చుకొని, అతనినంశమువారును 400 వండ్లు పలిరి.

—: మిష్టర్ బర్నెల్ దొరచే సంపాదించబడిన శాసనాధారముచే కుబ్జ విష్ణువర్ధనుని వంశపరంపరా నిర్ణయము:—

1. కుబ్జ విష్ణువర్ధనుడు	18 సం॥ పాలించెను
2. జయసింహవల్లభుడు	30 „ „
3. ఇంద్రరాజు	9 „ „
4. రాజనందన విష్ణువర్ధనుడు	25 „ „
5. ముంగీయువరాజు	18 „ „
6. జయసింహవల్లభుడు 2	1 „ „
7. కొక్కిలిరాజు	37 „ „
8. విష్ణువర్ధనుడు 3	18 „ „
9. శక్తివర్మ (విజయాదిత్య)	80 „ „
10. విష్ణువర్ధనుడు 4	48 „ „
11. విజయానంద్ర మృగరాజు 2	1 1/2 „ „
12. కలివిష్ణువర్ధనుడు 5	48 „ „
13. గుణభూషణ విజయాదిత్యుడు	

విక్రమాదిత్య యువరాజు	
చాళుక్యభీముడు	30 „ „
యుక్తమల్లు, దారప, యుక్తమల్లు	7 „ „
కొల్లభి విజయాదిత్యుడు	11 „ „
8. విక్రమాదిత్యుడు	7 „ „
9. అమృతరాజు విష్ణువర్ధనుడు 6	
0. విజయాదిత్యుడు	

1. రాజభీముడు	12 „ „
2. అమృరాజు 2	25 „ „
3. దాసరాజు	3 „ „
4. చంద్రవర్మ	12 „ „
5. విమలాదిత్యుడు	7 „ „

ఈ విమలాదిత్యుడు మార్యవంశ శ్రుతియుడగు రాజరాజేంద్ర చోళుని సోదరియగు కుంతీదేవిని వరించెను. ఇతనికొడుకు చంద్రవంశ శ్రుతియుడైన రాజరాజయొక్క పుత్రికను 1022 సం॥ లో వరించెను. వీరికి జనించిన రాజరాజేంద్రచోళుడు 1064 సం॥ ముస వేగీదేశమును పాలించునట్టి మొదటి చోళుడాయెను. ప్రథమరాజేంద్ర కులోత్తుంగుని కొడుకు చాళుక్య దేశమునకొక సంవత్సరము ప్రతినిధియై తరువాత తన పినపితయుగు విజయాదిత్యునకిచ్చివేసి తను దక్షిణమునకువచ్చెను. ఈ విజయాదిత్యుడు కలింగ దేశమును

15 వత్సరంబులు పాలించి గతించినపిమ్మట, కులొత్తంగు
తన రెండవ కుమారుడు వీరనాథుని ప్రతినిధిగా నొనర్చి
ఇతడు 1102 వఱకు పాలించెను. బర్మ లొదొరగాదు చోళ
1228 వఱకును వేగీదేశమును పాలించిరని చెప్పుచున్నా
ముంగియువరాజు తనయొక్క సోదరుడగు కొక్కి
రాజుగో తగువులాడి సింహాసన మెక్కెను. పిమ్మట దా
ము విక్రమాయుని కుమారుడు అమ్మరాజును రాజ్య
మునకు రాజ్యము చేసిరి. అందును రాజ్యము రాజభీమున
జిక్కిరిసి. ఈ రాజభీముడు 12 వత్సరములు పాలించెను.
రాజభీ అమ్మరాజు క్రీ. పు. 945 సం॥ సింహాసనమునకు వచ్చి
తన రాజ్యమునందు కలహములు కలిగినందుచే బహుశః
విష్ణు రాజ్యము నాయకుడు లేక నే యుండెను. చాళుక్య కుల
డిగు విష్ణువర్ధనుడు రాజమహేంద్రవరమును పాలించుచున్న
కాలముననే ఆంధ్రభారతమును నన్నయ భట్టారకు
తెనింగింప మొదలిడెను. చాళుక్యులు 400 ఏండ్లు పేరుగ
పాలించు సమయమున యితరరాజులు క్రీ. పు. 1228 సం॥
వచ్చి రాజ్యమును చెడివివేసిరి.

ఈ చాళుక్యులందు కొండలు పశ్చిమమున కళ్యా
నిగరమున పాలించుచుండిరి. అనగొండి కృష్ణదేవరాయ
యొద్దకు రామరాజుగూడ ఆ పశ్చిమ చాళుక్యసం
బంధుని పరియచున్నది.

నాలుగవ ప్రకరణము.

కాల చూర్యవంశ నిర్ణయము.

కళ్యాణ పురమున నేలుచున్న విజ్జలరాజు ప్రధమమున
కాలచూర్య సంతతివాడనియు, పిమ్మట చాళుక్యవంశీయుడై
యులను స్పష్టమగు చున్నది.

కాలచూర్య వంశము.

క్రీ - పు - సం.

1. బుద్ధమహారాజు	—	...	...
2. శంకరుడు	—	...	...
3. కాసుడు	—	...	...
4. తోతిసింహుడు	—	...	...
5. ప్రమాని	—	1128	...
6. విజ్జలుడు	—	1161	1162
7. వసుదేవి	—	1164	...
8. గోమేశ్వరుడు	—	1167	1175
9. సంగమదేవి	—	1175	1180
10. ఆహవమల్లుడు	—	1126	1188
11. సిగలుడు	—	1189	...

ఆంధ్ర వంశీయులగు కాలచూర్యులు క్రీ - పు - 567
ముదలు 660 వఱకు నేలిన వీరులని, "మిస్టర్ ప్లీటర్" దొర

చెప్పుచున్నాడు. ఈ వంశమునకు మూలపురుషుడు బుద్ధమండ్ర (తుళువ) అదేవరాజులు ప్రతాపదుద్రునకు ముందు రాజు. అతనికి శంకరుడు, కానుడు అను యిద్దరు పుత్రులు 70 సం॥ ములు 18 గురు రాజులు పాలించిరి. ఈ దేవ జన్మించిరి. వీరి యందొకడు ఉత్తరమును; మరొకడు దక్షిణ వంశీయు లందొకడగు శ్రీభువనమల్లురాజే ఓరంగల్లును గమును పలికి. శంకరునకు జ్యోతిస్సింహుడు, అత్యోషించెను. క్రీస్తు—1162 సం॥ ప్రతాపదుద్రుడొక దేవా ప్రచూదియు జన్మించి 1128 సం॥ పశ్చిమ చాళుక్యులయమును విజ్ఞించెను ఇతను ముక్తిలి ప్రత్నిగలవాడై బొంగి పరిపాలించుచుండిరి ఇతని పుత్రుడు విజ్ఞులుయుండెను. ఈకాలమున గవి రాజ్యము ఉత్తరము - గోదా 1161 మొదలు 1162 వఱకును, పిమ్మట వసుదేవియునవరి, దక్షిణము - క్రీస్తు - గూర్జు - గముద్రతీరము; పిమ్మట గోమేశ్వరుడు 1167 మొదలు 1175 వఱకును పశ్చిమము - తిరుపతి (వెంకటాద్రి) వఱకు వ్యాపించి తరువాత సంగమదేవి 1175 మొదలు 1180 వఱకునుయుండెను. అనంతరము ఆహవమల్లు 1186 మొదలు 1188 వఱకును తిరువంతరము సింగుడు 1189 వఱకును పలికి. ఈ వంశీయు డగు విజ్ఞుని మంత్రి యగు బసవయ్యయే లింగాయతము మును ప్రతిష్ఠించెను. ఈ బసవయ్య తన సోదరియగు పద్మావతిని విజ్ఞుని కిచ్చెను. బసవయ్య బ్రాహ్మణుడై వైవాహికముచూరమతిక్రమించెను. ఈ బసవయ్యయే విజ్ఞుని సంగారమునకు కారకుడు. చివరకీ బసవయ్యయు విజ్ఞుని వంశమువారిచే హింసింపబడెను. పూర్వము చెప్పిన విజ్ఞుడు వంశీయుడై కృష్ణ దేవరాయల యల్లుడగు రామరాజుడై వెలియవలెను.

ఇంకొక శాసనముచే వెలియున దేమనగా :—
తెలింగనా ప్రధాన పట్టణమగు ఓరంగల్లు నందు పాలించిన

ఓరంగల్లును పాలించిన ఆంధ్రరాజుల పరంపరా నిర్ణయము.

క్రీ. పు. 800 సం॥ శ్రీరంగరాయుడు	20 సం॥ పరిపాలించెను.
వీరనారాయణుడు	23
ఓబలరాజు	21
శ్రీరంగనాయకుడు	22
ఫిరంగి యండయ్య	15
చంద్రగోపాలుడు	32
నరసింహుడు	13
గంభీరుడు	15
బుక్కన్న	22

10. వీరవరసింహుడు	...	12	"
11. నృసింహుడు	...	8	"
12. దేవుడు	...	12	"
13. పాండుడు	...	2	"
14. వానుదేవుడు	...	12	"
15. శ్రీ వీరనిధి	...	15	"
16. కామయ్య	...	14	"
17. కామయ్య	...	12	"
18. కామయ్య	...	10	"
19. ప్రతాపరుద్రుడు	...	87	"

ఈ గ్రంథము ప్రకాశమును 58 - 59 64 సంవత్సరముల మధ్య జరిగినట్లుగా, అదిగా శ్రీ. 1231 సంవత్సరమున నుండి 58 సంవత్సరముల కాలమునందే ప్రకాశమైనట్లుగా తెలియగలదు. కాని, అదిగా ఆ గ్రంథమునందు ప్రతిష్ఠించిరి.

మొదట, తె. యల్. మూర్తిక దొరగారు రచించిన హిందూదేశ చరిత్రయందు అన్నచో - బహుశః శ్రీ. ము. 56 సంవత్సరమున ఆంధ్ర వంశీయులు మగధరాజ్యమును స్వాధీన మొనర్చుకొని 436 సంవత్సరములు వీరనియు, వారి రాజధాని ఓరుగల్లునియు, వీరి రాజ్యము ఉజ్జయిని వలకు నుండినదనియును చెప్పియున్నారు.

బరిజ ప్రకరణము.

ఇంకొక తెగవారగు చంద్రవంశ ఆంధ్ర రాజ్య పరంపర

ఓరుగల్లు గణపతిరాజులు.

ఓరుగల్లు (ఓరుగల్) ఆంధ్రరాజులకు కాకతీయ

గణపతిరాజులని నామముకలదు, అంగ్లేయులనేకులు కాక

తీయ గణపతిరాజుల చరిత్రములను అనేక శాసనాదారముల

చేత వ్రాసిరి. అయినను, అవియొకటి కొకటి సంబంధము

లేకయున్నవి. కాని యీ సంస్థానమును నిర్మించిన యతడు

గోదావరి తీరమునందలి సందావనము అను రాజధానిలో

నివసించి చోళుల నోడించి, సింహాధిపతి పుత్రికను వరిం

చెను. ఇతని కొడుకు ఉన్నత్తుడై యున్నందున ఈతని యిరు

వురు మనుమలు రాజ్యమును పాలించిరి. పిమ్మట పది తర

ములవారి నామధేయములు స్వస్థముగా తెలియుటలేదు.

అయినను వీరి వంశీయుడగు పురోశరాజే ఈ పట్టణముకు

వచ్చెను. అనిడాక్టర్ "వాకర్" చెప్పియున్నాడు.

పురోశ రాజవంశావళి.

1. త్రిభువనమల్లు.

2. పురోశరాజు. (ఈతని పత్ని ముమ్మడమ్మ)

3. ప్రతాపరుద్రుడు.

4. గణపతి దేవరాజు. (రుద్రమదేవిభర్త)

5. దుద్రమదేవి, గణపతి దేవరాజు చనిపోయిన పిమ్మట జన్మించెను. గణపతి దేవరాజునకు పుత్రుడు లేనందున భర్త తరువార దుద్రమదేవి 1290 మొదలు 1323 వరకు రాజ్యము చేసినదని స్వయముగా చూచిన "మార్కోగ్రో" అను యాత్రికుడు చెప్పుచున్నాడు. ఆ సమయమున గా దుద్రమదేవికి నీరాని నీరుడగు గంగయి కెక్కి యను నభివృద్ధి పుట్టెను. ద్వితీయ ప్రతాపరుద్రుడు దుద్రమదేవికి కాలనిర్ణయము మున్నగు అంశము లేవియు తెలియదు లేవదైనను తావలంబియో యైనను, ప్రతాపరుద్రుడు హిందూమతాచేరినది ఊహింప వలసియున్నది. పురోహరాజు ఓరుగల్లేసి మహా పరాక్రమ సంపన్నుడై పరిపాలించెను. ఆ సమయమున పాలించునపుడు ఓడ్రదేశ గజపతిరాజును, చాళుక్యులమున అద్రాక్షులనున్న నవాబుపంపిన సైన్యమువాడు యెలపునిని, మైసూరు ప్రాంతము లందలి రాజులను ఓడిరంగల్లుతో కూడిన దేవగిరికోట ముట్టడించి యనేక చివరికితడు తన పుత్రునిచే జంపబడెనని తెలియద్రవ్యములను తీసుకొని వెళ్లిరి. క్రీ. పు. 1306 నందు అల్లాఖానురాజును, చోళరాజును ఓడించెను. గణపతిదేవుడు ముట్టడింపచేసి కప్పము కట్టువటువంటి యీ రెండవ ప్రతాపరుద్రుని పట్టి దుద్రమదేవిపరుద్రుని బంధించి కిష్కి గొంపోయి కొన్ని మరత్తులపై కోట పెద్దిరాజునకిచ్చి వివాహము చేసిరి. ఈ కోట పెద్దిరాజుకప్పము నడిగిరి. ఈయనందున 1310 సం॥ మునందు మల్లిక్ ప్రభుత్వ వ్యవహారము ననుసరించి ఖాఫూర్ ను మరలా నోరంగల్లుకు పంపి యథాపూర్వగా నొన ప్రభుత్వమునకు కన్యనిచ్చిరిని యూహింప బడుచున్నది. 1316 సం॥ మున ప్రతాపరుద్రుడు దేవగిరి రాజుతో జ్ఞానాంబకును, కోట పెద్దిరాజునకును రెండవ ప్రతాపరుద్రుని కేసుకొని కప్పము ఇచ్చుట మానినందున 1321 సం॥

5. దుద్రమదేవి, గణపతి దేవరాజు చనిపోయిన పిమ్మట జన్మించెను. గణపతి దేవరాజునకు పుత్రుడు లేనందున భర్త తరువార దుద్రమదేవి 1290 మొదలు 1323 వరకు రాజ్యము చేసినదని స్వయముగా చూచిన "మార్కోగ్రో" అను యాత్రికుడు చెప్పుచున్నాడు. ఆ సమయమున గా దుద్రమదేవికి నీరాని నీరుడగు గంగయి కెక్కి యను నభివృద్ధి పుట్టెను. ద్వితీయ ప్రతాపరుద్రుడు దుద్రమదేవికి కాలనిర్ణయము మున్నగు అంశము లేవియు తెలియదు లేవదైనను తావలంబియో యైనను, ప్రతాపరుద్రుడు హిందూమతాచేరినది ఊహింప వలసియున్నది. పురోహరాజు ఓరుగల్లేసి మహా పరాక్రమ సంపన్నుడై పరిపాలించెను. ఆ సమయమున పాలించునపుడు ఓడ్రదేశ గజపతిరాజును, చాళుక్యులమున అద్రాక్షులనున్న నవాబుపంపిన సైన్యమువాడు యెలపునిని, మైసూరు ప్రాంతము లందలి రాజులను ఓడిరంగల్లుతో కూడిన దేవగిరికోట ముట్టడించి యనేక చివరికితడు తన పుత్రునిచే జంపబడెనని తెలియద్రవ్యములను తీసుకొని వెళ్లిరి. క్రీ. పు. 1306 నందు అల్లాఖానురాజును, చోళరాజును ఓడించెను. గణపతిదేవుడు ముట్టడింపచేసి కప్పము కట్టువటువంటి యీ రెండవ ప్రతాపరుద్రుని పట్టి దుద్రమదేవిపరుద్రుని బంధించి కిష్కి గొంపోయి కొన్ని మరత్తులపై కోట పెద్దిరాజునకిచ్చి వివాహము చేసిరి. ఈ కోట పెద్దిరాజుకప్పము నడిగిరి. ఈయనందున 1310 సం॥ మునందు మల్లిక్ ప్రభుత్వ వ్యవహారము ననుసరించి ఖాఫూర్ ను మరలా నోరంగల్లుకు పంపి యథాపూర్వగా నొన ప్రభుత్వమునకు కన్యనిచ్చిరిని యూహింప బడుచున్నది. 1316 సం॥ మున ప్రతాపరుద్రుడు దేవగిరి రాజుతో జ్ఞానాంబకును, కోట పెద్దిరాజునకును రెండవ ప్రతాపరుద్రుని కేసుకొని కప్పము ఇచ్చుట మానినందున 1321 సం॥

మున ఢిల్లీ నవాబు ఆగ్రహావిష్టుడై యొక సైన్యమును ముగొని 1427 సం॥ వఱకును రెడ్లపాలించిరి. పిమ్మట మహ్మద
పించెను. ఆ సైన్యము విఫలమై తిరిగి పోయినందున, తియులు రెడ్లచేతనుండి స్వాగీసము చేసికొనిరి. చివరకు గజ
1323 సం॥ అధిక సైన్యమును బంపి ప్రతాపరుద్రుని డిల్లీకి పై వంశీయుడగు విశ్వంధర దేవుడు కొండవీటిని వశము
ధించి కొనిపోయిరి. ఈ ప్రతాపరుద్రదేవునిపుత్రుడు కృష్ణుడగుకొనెను. ఇతనికి గజపతి దేవుడు, బాలభాస్కర
వీరభద్రదేవుడు 1325 సం॥ రాజ్యమునకు వచ్చి 1344 దేవుడు, హరిహర దేవుడు, విశ్వంధర దేవుడు అను సలుగురు
పొందూ రాజులతో స్నేహము చేసుకొని పెద్దదండు కూర్చుండిరి. వీరి యతిహాసము సరిగా తెలియుటలేదు.
కొంద మహ్మదీయుల వాదించెను. అయినను 1358 సం॥ ము ఓరిస్సా గజపతివంశీయులందు ఒకడగు అనంగభీమ
మహ్మదీయ మహ్మద పృథ్వీయమును కృష్ణుని నుండి వసూదేవుడు తన కీర్తిని సూచించు నిమిత్తమై క్రీ - పు - 1174
తరువాత కృష్ణుని కిట్లుల వారి పుత్రులు విరాటుక దేవుడు ముగ జగన్నాథమునందు దేవాలయము నిర్మించెను.
అది బాగ రేవుడు వచ్చి కొద్దికాలము పాలించెను. కొంద
జగజములను కృష్ణుని మరూమును కృష్ణనాయకు
రాజ్యము చేసినట్లు తెలియుచున్నది. 1371 సం॥ ము
మహ్మదీ భామిని సైన్యమువచ్చి పీఠగల్లును నిర్మూలించి
నాగ దేవుని సంహరించిరి. అటు పిమ్మట వారి చరిత్ర ఇప్పుడు
వరకు తెలియలేదు.

అతివ ప్రకరణము.

ఓడ్రదేశ (ఓరిస్సా) గజపతిరాజులు.

చంద్ర వంశాంధ్రులందొక తెగవారగు గజపతి వఱకును పాలించెను. ఇతడు ధర్మాత్ముడు.
రాజులు కొండవీటియందు పరిపాలించిరి. క్రీ - పు - 1320 సం॥ ప్రతాపరుద్ర గజపతి.....1406 — 1407
మున కొండకు రెడ్లు ప్రబలి కొండవీటిని తమస్వాగీసము వీరభద్ర గజపతి.....1407 — 1515

కవిశేష్యర గజపతి వంశావళి.
ఆ తరువాత 1454 సం॥ నుండి పూర్వపు గజపతిరాజు
సంతతియందు జేరిన కవిశేష్యర గజపతి 1461 వఱకును
పాలించెను.

శ్రీ వీరప్రతాప పురుషోత్తమ గజపతి 1461 - 1496

వీరభద్ర గజపతిని విజయనగరపుకృష్ణ దేవరాయ 1515 సం॥ మున నోడించి యలనిపుత్రికను వివాహ సందపురమును, ఓరంగల్లు సంస్థానమును విక్రించెను. నూడెను. అప్పటినుండి 1574 సం॥ వఱకును విజయనగర సంద మహారాజు వంశీయుడైన చాళుక్యుడు 1076 సం॥ వంశస్థులకు కొండవీడు వశమైయుండెను. తరువాతనే మును మహారాజు యుండెను. 1118 సం॥ మున విజయ రాజు విజయనగరమును ప్రతిష్ఠించి సంస్థానమును స్థాపించెను. 1158 వఱకును పాలించెను. మృత పాలన కుమారుని పరసింహ దేవరాయలు 1182 వఱకును పాలించెను. తరువాత రామదేవరాయలు 1240 వఱకును పాలించెను. తరువాత భూపరాయలు 1274 వఱకును పాలించెను.

విడవ ప్రకరణము.

విజయనగర సరపతిరాజులు.

చంద్ర వంశాంధ్రులలో నొక తెగవారైన విజయనగర (అనెగొంది) సరపతిరాజులు పాండవవంశస్థులని తెలియవలెను. ఈ విధముగా అనేక శాసనములందు చెప్పబడిన పాండవ వంశస్థుడగు చంద్ర భీమరాజునకు పిమ్మట పాలించిన వారు.

- మూరుతిరాజు. (మగధ దేశమున కథిపతి)
- సందమహారాజు. (అరునునకు 83 వ వరుషుడు) భూతనంది.
- నందిరాజు. (మగధ దేశాధిపతి)

ఈ నందిరాజునకు శేషనంది, యశోనంది, అమృతమునకు మూరులు. వీరి కాలమునందు అమిత్ర, దుర్జిత్తులైనపుడు ఇరు తెగలవారికి యుద్ధమైనది. మూరుతిరాజు అను వారు దండెత్తిరాగా, ఈ శేషనంది, యశోనందియును, బుక్కుడును తురకలతో యుద్ధము చేయుచుండిరి. అనువారు 14 గురు పుత్రులలో నేడుగురాంధ్రులు అంధముహూధీయులు వీరిచువురును మరణించిరను అసత్యమును దేశమునకు వచ్చి రాజులైరి. ప్రచారము చేసినమీద, భూపరాజునకు ధైర్యముతగ్గగా

మహ్మదీయులు రాజును బలత్కరించి తమకు లొంగి య
వలసినదేగాక, మహ్మదీయులగుడిని చెప్పగా మత
గ్యముగల భూపరాగాను అతని పదుకొకండు బిడ్డలును
ప్రవేశమైరి.

ఆ సమయమున కొక రోజు భూపరాయల మూడవ
చిన్నపుత్రుని అతి గోప్యముగా కాపాడి యతనిని తరువ
ముఖ పీఠముపై పాచుచుండెను. తురకలు విజ్ఞ
పడిరి గోటములకును 1334 సం॥ మున పడగొట్టినదే
తరువాత రాజుగొట్టినది.

తర్వాత రాజుగొట్టినది, అప్పుడు రాను సేనాధిపతి
గొట్టినది గొట్టినది అదియును అదియును అదియును
నుండిరి. అప్పుడు విజయచేయుచున్న విధారణ్యులు
మూడవరాజులు రాజు, బుక్కుల కథయుమిచ్చి వా
వెంటబెట్టికొని వచ్చుచు మూడుమున కొక గుహనుచూ
యచటనుండు ద్రవ్యముచే సగరము నిర్మింపుడని చెప్పి
ఆవిధముగ నేక్రీ. పు. 1336 సం॥మున విధ్యానగరము నిర్మిం
బడెను. కాని రాజులేడు గాన మీలే రాజ్యమును పాలి
వలసినదని హరిహరుడును, బుక్కుడు గోరిరి. విధ
రణ్యులు సమ్మతింపక, రాజుగా హరిహరునిని, సేనాధిపతి
బుక్కునిని గా యుండునట్లు నియమించి తాను మంత్రి
నుండిరి. ప్రజలును సమ్మతించిరి.

అప్పటినుండి హరిహరరాయుడు రాజై మహ్మదీయుల
రెండవని నోడించి, “బాదామి” యందొక కోటను నిర్మించి
మహావీరుడై 1343 సం॥ వఱకును రాజ్యముచేసి గతించెను.

తరువాత ఆ సేనాధిపతియగు బుక్కుడు రాజై మహమ్మ
దీయులను జయించి, ఓరంగల్లు ప్రతాపరుద్రునకు సహ
యము చేయుచుండెను. ఇందువలన తురకలకును బుక్కు
దేవరాయలకును పోరాటములుజరుగ మొదలిడినవి. అయి
కును బుక్కుదేవరాయలు విజయుడై రాజ్యమును పాలించు
కుండి 1370 సం॥ మున పరలోక గతుడాయెను. ఇతనికిని
విధ్యారణ్యులే మంత్రిగానుండిరి.

పిమ్మట బుక్కుదేవరాయల కొడుకు హరిహరరాయుడు
రాజ్యమునకు వచ్చెను. ఇతడును వీరుడై మహా రాజాధి
రాజు బిరుదమునొంది యనేక ధర్మకార్యములుచేసి 1406 సం॥
మున గతించెను. ఇతనికిని విధ్యారణ్యులే మంత్రిగానుండిరి.

ఆతరువాత రెండవ హరిరాయల కొడుకు దేవరాయలు
1406 సం॥ నవంబరు నెలలో రాజ్యమునకు వచ్చెను, పీని
కాలమున దేశమరాజకముగా నుండెను. ఇతడు దుర్మా
రుడై యుండెను. ఇతడు 1461 సం॥ మున మరణించెను.

పిమ్మట దేవరాయల పుత్రుడు విజయ భూపతి
రాయలు 1461 సం॥ మొదలు రాజ్యమును సుఖముగా
పాలించి 1418 లో గతించెను.

అనంతరము విజయభూపతిరాయల పుత్రుడు శ్రీమంతులు పుత్రులం దొకడైన 30 సం॥ వయస్సుగల బుక్కడు దేవరాయలు 1419 సం॥ సింహాసనమెక్కి శూరుడై ముక్తనువానిని యొకదాది తుళువ దేశమునకుం తీసికొనిపోయిన దీయులకు వశమైన దేశముల నంతటిని ఆక్రమించుకొనెను ప్రాసికిమికదా! ఆ బుక్కని సంతతివారే వీరని తెలియ అందువలన తురకలకును వీరికిని గొప్ప యుద్ధము కల్గినట్లెను. ఇతడు అల్లాఉద్దీనుకు సహాయభూతుడై యుండెను. ఈయన ఈ భూపరాయల పుత్రుడైన బుక్కని దాది ముక్కు సరాక్రమవంతుడైన ప్రాడదేవరాయలు 1441 లో మృత్యువు పొంది యున్నాడని తెలిసి, అతని గొండుకి

అందుకొనివారి ప్రాడదేవరాయలు కుమారుడు మృతవాస్యముగా పట్టి పోయి యుండెను. ఇరువారి తుళువ భాస్కరుడు 1445 సం॥ మొదలు 1449 వరకు పాలించెడితప్పుడు ఈ బుక్కని తమ దేశమునకురాజుగా నెన్నుకొనిరి. మృతిగొండెను

అనంతరము మల్లిఖార్జునుడీ తమ్ముడగు విగ్రహాచార్యుడు, కోశపాదు, కోటపాదు, దేశ పాదు అని యుండినను రాయలు రాజ్యమునకు వచ్చెను. ఇతడు ధీరుడైనందున తుళువ దేశమునందు పెరిగిన కారణముచే తుళువపాదు అను తురకలు దేశమునందు చాలాభాగము నశముచేసుకొనిరి. ఈ బుక్కని యింటికిని ప్రథమమున సమ్మెలువారు, పాశ్వర్య ఇక విగ్రహాచార్యులుకు సంతతి లేనందున ప్రాడదేవరాయలు అను నొకనిని (వీడు మూడవ ప్రాడదేవరాయలు. ఆ వెగొందిని పశి మొనరించుకొన ప్రయత్నించియు కొనసాగ దత్తుచేసుకొని వానికి రాజ్యము నిచ్చెను. ఈ మూడవ ప్రాడదేవరాయలు 12 ఏండ్లు పాలించి, తురకలతో జరిగిన యుద్ధ సంహార తుళువ దేశమునే పాలించెను. ఈ లింగారాయల దేవరాయలు 12 ఏండ్లు పాలించి, తురకలతో జరిగిన యుద్ధ కుమారుడు ఈశ్వరరాయలును తుళువ దేశమునే పాలించెను. ఈ ఈశ్వరరాయల పుత్రుడు నరసరాయలు మహామున కత్తిగాయముచే 1483 లో మరణించెను. ధీరుడై, వీరుడై యుండెను. ఇట్లుండ లేన స్వంత పినతండ్రి

ఈ మూడవ ప్రాడదేవరాయునియొద్ద దళకర్తగను మంత్రిగను నరసింహులుండెను. పై నచెప్పిన మూడవ ప్రాడదేవరాయుడును ఎవరన, ముందు అగ్నిప్రదేశమై భూపరా రాజుగానున్నాడని యెరింగి అతని చెంతకు వచ్చెను.

ఇట్లుండ కి వ ప్రాడ దేవరాయలు మరణించినపిమ్మట యీ దేశమునకు వచ్చెను. ఈ నరసింహరాయల సింహాసనమునకు క్రమమైన బాధ్యతగల ఈ నరసరాయసానమును ఆకాలము గనిన ఇటలీ దేశీయుడగు 1484 లో పట్ట మధిరోహించెను. ఇతడు చాలాదూరప్రయాణమును అనునతడు ఎక్కువగా కీర్తించియున్నాడు. విస్తరింపజేసి ప్రతిష్ఠను పొందెను. చంద్రగిరియందు కోటను పారిజాతాపహరణమునందు, “కుంతలేశ్వరుడు” గట్టించెను. ఇతనియొద్ద సాశ్వతిమ్మరును అనునతడు ము సీసపథ్యమును గన్నను తెలియగలదు. ఇట్టి వీరుడు త్రిగా నుండెను. ఈవిధముగా మహా పరాక్రమసంపన్ను 109 సం॥ మున వైకుంఠమును పొందెను. తరువాత కృష్ణ పరిపాలించిన నరసరాజు 18 ఏండ్లు రాజ్యము పాలించి తనరాయలు 1509 సం॥ మున ఫిబ్రవరి యందు సింహాసనమున పుత్రుడైన వీర నర సింహ రాయలును సింహాసనము నెక్కెను.

మొక్కించి, దుగిలిన మువ్వరిని సహాయముగా నుండ నియమించి పాల్వతిమ్మరును అను అప్పాజీని మంత్రిగా నియమించి 1498 సం॥ మున గతించెను.

కృష్ణదేవరాయలు

తుళువవంశీయ చంద్రవంశ ఆంధ్ర శాస్త్రియుడును

కృష్ణ మతా వలంబియునైన శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు

ఈ నరసరాయలుకు తిమ్మాంబ, నాగమాంబ, ఉమాంబ 3 సం॥ మున పుట్టినటుల “అండలి శాలివాహన” అను అను మువ్వరు పత్నులుండిరి. తిమ్మాంబికకు నరసింహరాయధ్యముచే బాధమగుచున్నది. కృష్ణదేవరాయని పూర్వము, నాగమాంబకు కృష్ణదేవ రాయలును, ఉమాంబికకు సాశ్వతాదు, సమ్మెటవాదు, సెలగలవాదు అను మున్నగు అచ్యుత దేవరాయలును, రంగ దేవరాయలు అను నిరుద్యుతమునట్లు కొండవీటి ఇతిహాసముచే తెలియవచ్చుచున్నది. పుత్రులు నుడయించిరి.

నినుచరిత్రమునందు తుళువ వంశమనియే వ్రాయబడి

దీరనరసింహరాయలు మహా పరాక్రమ సంపన్నుడైయున్నది.

రంగ కృష్ణము గట్టు పట్టువంటి మున్నగు రాజు

అను కృష్ణదేవరాయలును, అచ్యుతమునందు అప్పాజీ అని గౌరముగానే పిలుచుచుండెను. కృష్ణదేవ

దేవరాయలును మహా బాహుళిక కృష్ణములకు గైకొను

మునందు ఈ కృష్ణమునకు “పాపాడిగామా” అను పుర్గాంబును ప్రధమమున వరించెను. పిమ్మట ఉత్కలదేశపు

కృష్ణ దేవరాయని సంస్థానమును స్వయముగా గా
పోర్చుగల్ దేశయాత్రికుడగు "బార్ బోసా" అనునది
పోర్చుగల్ దేశవర్తకుడగు "జామింగోస్ పేస్" అనునా
డును విజయనగరమువలె సంస్థానమును, విజయనగర
సంగ్రామ సైన్యమును, సంపదయును మరెచ్చటను లేదె
మిక్కిలి వరించి చెప్పియున్నాడు. పారిజాతాపహరణము అకు

ఈ అచ్యుత దేవరాయలు తన పత్నియగు తిరుమల
దేవి, చెలియలగు మూర్తియమ్మను వరించిన చేవప్పనాయు
నికి తంజావూరు, త్రిశిరపురము, నాగపట్టణము, దేవీపట్ట
ణము, తిరుకోవేలూరు మున్నగు పట్టణములను అరణముగా
చేచి అతనినే రాజుగానుండ నేర్పరచెను. తిరునెళ్వేలి,
పేరుర, మున్నగు స్థలములకును బయ్యమనాయనిని, విశ్వ
నాథనాయనిని రాజులనుగా నేర్పరచెను. గోపన్న నాయనిని
యచూరు మున్నగు స్థలములకును, లక్ష్మయ నాయనిని
స్వామి స్థలములకును, యీ విధముననే వరదప్ప
య్యుడు, మల్లిప్పనాయుడు, అడియప్పనాయుడు, కృష్ణప్ప
య్యుడు, రాజప్పనాయుడు మున్నగునానిని వేలూరు,
జి, చంద్రగిరి, ఉమ్మూరు, కొండవీడు మున్నగు స్థలము
ను రాజులుగా నియమించెను.

అటుపిమ్మట అచ్యుత దేవరాయల పుత్రుడు కృష్ణదేవరాయలు తన కుమార్తెను కన్యాదానము చేసిన టాద్రీ రాయుడు సింహాసనము నెక్కెను. ఇతడు బాలుడైనందున "అధోని" పరగణాను అరణముగా నిచ్చెను. దున మంత్రియైన నాల్వ తిమ్మరాయలే సకల కార్యములను రాజు కాలమున అనేకసాదులు మహాధీయులు యుద్ధ జూచుటయేగాక, పూర్వమున్న ఉధ్యోగస్తుల నెల్లరిని బ్రోవనకు వచ్చుచుండిరి. కాని అప్పుడప్పుడు రాజీ జరుగుచునే గించి తన బంధువులును, మిత్రులును నైనవారి కా ఉధ్యోగిండ్లను. ఈ విధముగా మహాపరాక్రమ వంతుడైన రామ ములను యిప్పించెను. ఈ తిమ్మరాయని కాలమున "కొలనులు రాజ్యము చేయుచు, దానధర్మముల నాచరింపుచు కొల అద్దె" దొచ్చెన్ బాలు ధనమును కొల్లగొట్టకొట్టగోపురములు నిర్మించుచు, కవులను సత్కరించుచు, లోనును. ఇతడు దేవమున శాంతి లేకుండెను. ఈ విధమున కౌర్యముతో ప్రకాశించుట చూచి తురకలు ముగా రాజద్రోహమును, చేయుచున్న తిమ్మరాయనిపై ద్వేషలేక 1565 సం॥ మున కాలికోటకడ పెద్ద యుద్ధము కృష్ణదేవరాయుని బిడ్డగిని రామరాజు మున్నగువాడయ మొదలిడిరి. ఆ జగడమున తురకలు రామరాయ త్వహింపబడు పరిణామ, ఈ మర్యాదకు సంస్థానమునకు అదర్శముగా పట్టి కంఠమును ఖండించిరి. మున్ను విద్యుత్తగణాదుల సరియైన పహరించి 1541 సం॥ పిమ్మట విజయనగరము మహాధీయుల వశమున మున విజయనగరము విజయనగరము పాడుబడెను. అగుమ

తిరుపతి కృష్ణదేవరాయల సోదరుడైన రంగ దేవరాయుని పెనుగొండలోయున్న విజయ నగర నరరాజ రాయుని పుత్రుడు సదాశివరాయలు 1541 సం॥ చివర రాజ్యంశస్థుడైన తిరుమలరాయుడు విజయనగరమున కొచ్చి మునకు వచ్చెను. ఇతడు చిన్నవాడైనందున కృష్ణదేవరాయల మొక్కుటకు ప్రయత్నించియు కొనసాగలేదు. రాయని అల్లుడైన రామరాజు 1565 సం॥ వఱకును తనే సర్వాధిపతిని శాసనములచే సదాశివ రాయలును సంహరించివేసి కారినై పాలనము చేసెను. ఈ రామరాజుయొక్క వంశకు తిరుమల రాయుడు ఎనిమిది వంశు పాలించినట్లు తెల్ల మును గూర్చి పూర్వము చెప్పియున్నారము. ఇతనికి కుమారులున్నది. ప్రతిష్ఠలు నసుచరిత్రము, బాలభాగవతము, నరపతి విజయ శ్రీ రంగరాయలుకు పిమ్మట నితని సోదరుడైన యాది గ్రంథములచే దెలియవలెను. ఈ రామరాయలకు సంకటపతిరాయలు 1586 మొదలు 1614 వఱకు మహా

పరాక్రముడై పరిపాలించు చుండెను. ఆసమయమున నీరియందు రామరాజుకు కృష్ణదేవరాయలు పుత్రి
రాజ్యముతో కూడిన చెంజికి కృష్ణప్ప నాయనిని, ముద్దుగు మోహనాంగి లేక తిరుమలరాంబయందు (4 వ) రంగ
కుమరకృష్ణప్ప నాయనిని, చెన్నపట్టణమునకు (మద్రాసును మరి నల్వకు పుత్రులు జన్మించిరి. ఈ రంగ
జగదేవరాయలును, శ్రీరంగపట్టణమునకు తిరుమల రాయలుకు పెద్దవెంకటరాయలు, చినవెంకటరాయలు అను
లును, ఇక్లై తంజావూరు, పెనుగొండ మున్నగు జిల్లారు పుత్రులుదయించిరి. ఈ చినవెంకటరాయలకు (6 వ)
ప్రతినిధుల నేర్పరచి పలుచుండెను.

అనంతరము 1614 మొదలు 1636 వరకును మూడు స్వీకారపు పుత్రులు చంద్రగిరి రాజయెను.
నరపతి వంశస్థులే పాలించుచుండిరి. 1636 సం॥ 4 చంద్రగిరియందు వెంకటపతిరాయలు 1614 సం॥
శ్రీరంగరాయలు విజయనగరమున నుండి పాలించు నమన మరణించినపిమ్మట, ఆయన భార్యపక్షమువాడు
మున “ఈస్తుతిండియా కంపెని” వారికి ముఖ్యుడగున “వెంకటపతిరాయని వత్తతీసికొన్న సింగ దేవరాయని.
అను నతడు మద్రాసుకు వచ్చి, శ్రీరంగరాయనితో ఘోర బెట్ట ప్రయత్నించినదేగాక మరికొన్ని దుష్టప్రయత్న
నిర్మించుకొనుటకు స్థలమీయవలయునని అడుగగా, శ్రీరంగులు చేయుటలేదు. తలంచిన విషయమునెఱింగి తనే తన
రాయలు తనపేరుతో శ్రీరంగరాయపట్టణము అనునార్యవిజ్ఞలను ఖండించి తానునూ కత్తిచే నాశ్వచేసుకొని
నగరమును స్థాపించినట్లు మద్రాసున నున్న తన ప్రతినిధియందేరగించెను.
నాయడుగారికి ఉత్తరపు చేసినంత నానాయడు పట్టణమున ఈ విషయమునెఱింగిన యాచయనాయడు వెంటనే
దానికి తన తండ్రి చెన్నప్పనాయనపేర “చెన్నపట్టణ” పై న్యాయముతో చంద్రగిరికి వెళ్ళి దుష్టులలో కొందఱిని ఖండించి
నామము నుంచెను. వెంకటపతిరాయలకు వాన్సుదాడుడైన చిక్కదేవరాయనికి
రాజ్యమునిచ్చెను. పిమ్మట ఈదుష్టులలో శేషించిన కొందఱు
మను రామరాజు, తిరుమలరాయలు, వెంకటాద్రిరాయనాయనిని పై న్యాయ పంపవలసివడిగా కోరిరి, అయినను ఒప్పు
అను ముగ్గురు జన్మించిరి.

నరపతి వంశీయ తృతీయవంశావళి

పూసపాటి రంగనాయనికిని ఆతని పత్ని తిరుమలాంజావూరులోని నాయల్లను, మధురలోని ముద్దువీరప్ప
కుమ రామరాజు, తిరుమలరాయలు, వెంకటాద్రిరాయనాయనిని పై న్యాయ పంపవలసివడిగా కోరిరి, అయినను ఒప్పు
అను ముగ్గురు జన్మించిరి.

సరస్వతిరాజుల నాలవ వంశావళి

చిన (3 వ) వెంకటరాయలుకు వీర వెంకటరాయ
తిరుమలరాయలు, (6 వ) రంగరాయలు జన్మించిరి.
వెంకటరాయనికి రామరాయలు, రంగరాయలు పు
ఈ రామరాయలుకు వెంకన్న, చిన్నరాజు, రామరా
యను మువ్వరు జన్మించిరి. తిరుమలరాయలుకు గజ
రాజులు, గోపాలరాయలు కట్టిరి. చిన్నరాజుకు న
దారరాయలు, చిన్నదారరాయలు కట్టిరి. చిన్నినాగమ
యకు రామరాయలు, వీర వెంకటరాయలు కట్టిరి. న
తిరుమలరాయనికి పరిష్కారరాయలు, వీర వెంకటరాయమ
కేశవయ్యలు జన్మించిరి. కేశవయ్యకు చిన్న తిరుమ
రాయలు, లక్ష్మీదేవయ్యలు జన్మించిరి. ఈచిన్న తిరుమ
రాయలుకు వెంకటరాయలు, కృష్ణరాయలు, ఒక పుత్ర
యను కట్టిరి. ఈకృష్ణరాయలుకు పుత్రుడు లేనందున పంపాతి
రాయలును దత్తచేసికొనెను. ఈ పంపాతిరాయలెవరనైన
పూర్వము చెప్పిన చెల్లమ్మయందు పెద్దపంపాతి, చిన్నపంపాతి
అని నిద్రుడు పుట్టిరి. వీరియందొకరే పంపాతిరాయలు ప్ర
తము ఆసిగొందియందు జహగీరుదారుగానుండు, నరసిం
శ్రీరంగరాయరాజురావ్ న పోబ్ గారు చెప్పబడిన పంపాతి
రాయల వంశమునందలివారు. వీరికి నిజామ్ గవర్న మెంటు
వారు జహిగీరును, ఇంగ్లీషు గవర్న మెంటువారు రొక్క
ముగా పెక్ షక్ యిప్పించుచున్నారు.

ఎనిమిదవ ప్రకరణము.

నాయుడుగార్ల సంస్థానము.

శ్రీ చంద్రవంశీయులగు ఆంధ్ర ఊత్రియులకు మొదట
రాజాజ, మహారాజ, విజయ, సేన, విక్రమ, భోజ, పాల,
నభవన, సింహ, చాళుక్య, వర్మ, వల్లభ, వర్ధన్, మల్లి, కాల
నూర్య, నాయక, గణపతి, గజపతి, నరపతి, నాయక
మున్నగు నామములుండెను. తరువాత "నాయడు" అను
నామము కల్గెను. ఆంధ్ర ఊత్రియులు, మగధము, ఉజ్జయిని
మున్నగు దేవములయందుండి రాజ్యముచేయు సమయమున
వర్ధమాన నామముల పెట్టుకొని యుండిరి. దక్షిణ దేశమునకు
వచ్చుటకు ప్రారంభించిన పిమ్మట రాజశబ్దవికారమైన 'రావు'
ప్రాయలు అను నామములు నుంచుకొనిరి. ఆపిమ్మట నాయక
శబ్దవికారమైన "నాయడు" అనుపేరు ప్రచారమునకువచ్చెను.
ఇంకను నాయక అను పదము అచ్చటచ్చట నుండు పాళెము
లకును, సైన్యములకును, (దండునకును) అధిపతులుగానుండిన
ఆంధ్ర ఊత్రియ బంధువులకును పేరు గలదు. కావుననే
ఇప్పటికి సైన్యమునందు కొందఱికి "నాయక" అను అధికా
రమును మన ప్రభుత్వమువారు ఇచ్చియున్నారు. ఇది యొక
విరుదము. విజయనగరమునందు అధికముగానున్న సమయ
మున నారాజు తన దేశమును తొమ్మిదిభండములుగా భాగించి

ఒక్కొక్క ఖండము నొక్కొక్కరికి నియమించెను, వజ్రములను 40 ఏనుగులను సిద్ధముగానుంచుకొని యుండకొక్కొక్కరికి “నాయకుడు” అను బిరుదము నిచ్చెను, అయిన.

విజయనగరమునందు అచ్యుత దేవరాయలు రాజ్యభారమువహించి పాలించు కాలములో వాని మరదులైన మూర్తియమ్మను చేవప్పనాయకు పెండ్లియాడెను, అంగుల ప్రాంతములకు నాయకుడు, ఇతని ఆదాయము వలన నీతనిని తంజావూరు పాలకునిగా చేసిన జేగాక ఆ రాజ్యమును స్త్రీ ధనముగా నిప్పించివేసిరి, ఇంకను ఆసమర్థులైన రాజులకు గప్పము కట్టవలెను, మిగతచే 20,000 పదామున విజయనగరమునందు నునూరు 200 వందలకి నాయకులను, 2,500 గుఱ్ఱములను, 20 ఏనుగులను సిద్ధముగా బిరుదములిచ్చి రాజులకు సహాయకులుగా నుండునట్లు నియమించుకొని యుండవలెను. మింపబడియుండిరి, ఈ విషయమును “మిస్టర్ స్క్వావెల్” దొరగారు తన విజయనగర చరిత్రయందు 346-349 పుటలలో వ్రాసియున్నారు.

బిరుదొందినవారిలో కొందరి నామములు

1. అతివీర తిమ్మప్పనాయకుగారు:- ఈతడు ఉదయగిరి, కొండవీడు, పెనుగొండ, కడప, సిద్ధవటము, నెల్లూరు, గండికోట, కనకగిరి (కనిగిరి), ఓరిస్సా ప్రాంతమున కొంతొన్నిరోజులు ధనాధికారియైయుండి, పిమ్మట బళ్ళారి, హర్ప బాగమునకు నాయకుడు, ఇతనికి యాదాయము 8,00,000 లక్షల బంగారు మొహరీలు, దీనిలో 3,00,000 వరహాలు సరహాయిండ్లెను, వరుంబడి 4,00,000 లక్షల మొహరీలు, కప్పము రాజులకు కప్పముకట్టవలెను, మిగిలిన ధనమును వారు తీసి 12,000, మిగతను పదాతులను, 600 గుఱ్ఱములు, 20 ఏనుగులను సంస్థాన రక్షణమునకై 25,000 పదాతులును, 15000 గులును వీటిని ఖర్చుచేయవలెను.
2. గోపాలనాయకుగారు:- ఈయన గోవాప్రాంతమున గండలి రాజకుల, త్రిపురం, దిబ్రూలం, బోగలోలం, మొదల ప్రాంతములకు నాయకుడు, ఇతని ఆదాయము 1,50,000 లక్షల వరహాలు, 1,50,000 వరహాలు సరహాయిండ్లెను, మిగతచే 20,000 పదాములను, 2,500 గుఱ్ఱములను, 20 ఏనుగులను సిద్ధముగా నియమించుకొని యుండవలెను.
3. లక్ష్మయ్యనాయకుగారు:- ఈయన దార్వాడకు గక్షిణమునందు బంకాపురము మున్నగువాటికి నాయకుడు, వరుంబడి 3,00,000 లక్షల వరహాలు, 80,000 వరహాల రాజులకు కప్పము, మిగతచే 20,000 పదాతులు, 12,000 గుఱ్ఱములు, 28 ఏనుగులను పెట్టుకొని యుండవలెను.
4. నరహరినాయకు:- ఈయన నాగలాపురమున నాగలాపురమున ధనాధికారియైయుండి, పిమ్మట బళ్ళారి, హర్ప నామలి, రాయచుర్లం మొదలగు దేశములకు నాయకుడై, వరుంబడి 4,00,000 లక్షల మొహరీలు, కప్పము రాజులకు కప్పముకట్టవలెను, మిగిలిన ధనమును వారు తీసి 12,000, మిగతను పదాతులను, 600 గుఱ్ఱములు, 20 ఏనుగులను సంస్థాన రక్షణమునకై 25,000 పదాతులును, 15000 గులును వీటిని ఖర్చుచేయవలెను.

ఒక్కొక్క ఖండము నొక్కొక్కరికి నియమించెను. వా
కొక్కొక్కరికి "నాయకుడు" అను బిరుదము నిచ్చెను.

విజయనగరమునందు అచ్యుత దేవరాయలు రా
భారమువహించి పాలించు కాలములో వాని మరదుల
మూర్తియున్ను చేవప్పనాయకు పెండ్లియాడెను. అప్పుడు
వలన నీతనిని తంబాపూరు పొరుగుగా చేసినదేగాక అ
రమును స్త్రీ ధనముగా నిప్పించివేసిరి. ఇంకను అసమర్థ
మున విజయనగరమునందు సుమారు 200 వందలకి నాయకులను
బిరుదములిచ్చి రాజులకు సహాయకులుగా నుండునట్లు నియమింపబడియుండిరి. ఈ విషయమును "మిస్టర్ స్క్వావెల్
దొరగారు తన విజయనగర చరిత్రయందు 346-349 పు
లలో వ్రాసియున్నారు.

విరుదొందినవారిలో కొందరి నామములు

1. అలివీర తిమ్మప్పనాయకుగారు:- ఈతడు ఉదయ
గిరి, కొండవీడు, పెనుగొండ, కడప, సిద్ధవటము, నెల్లూరు
గండికోట, కనకగిరి (కనిగిరి), ఓరిస్సా ప్రాంతమున కొంతొన్ని
రాజమునకు నాయకుడు. ఇతనికి యాదాయము 8,00,00
లక్షల బంగదు మొహరీలు, దీనిలో 3,00,000 వరహాలు సరహ
రాజులకు కప్పముకట్టవలెను. మిగిలిన ధనమును వారు తీసి
కొని సంస్థాన రక్షణమునకై 25,000 పదాతులును, 15000

పట్టములను 40 ఏనుగులను సిరముగానుంచుకొని యుండ
లయును.

2. గోపాలనాయకుగారు:- ఈయన గోవాప్రాంతము
ందలి రాజకుల, త్రిపురం, దిజ్జాలం, బోగలోలం, మొద.
ప్రాంతములకు నాయకుడు. ఇతని ఆదాయము
1,00,000 లక్షల వరహాలు, 1,50,000 వరహాలు సరహతి
రాజులకు కప్పము కట్టవలెను. మిగతచే 20,000 పదా
తులను, 2,500 గుఱ్ఱములను, 20 ఏనుగులను సిద్ధముగా
నుంచుకొని యుండవలెను.

3. లక్ష్మయ్యనాయకుగారు:- ఈయన దార్వాడకు
సమీపమునందు బంకాపురము మున్నగువాటికి నాయకుడు.
వరుంబడి 3,00,000 లక్షల వరహాలు, 80,000 సరహతి
రాజులకు కప్పము, మిగతచే 20,000 పదాతులు, 12,000
గుఱ్ఱములు, 28 ఏనుగులను పెట్టుకొని యుండవలెను.

4. సరహరినాయకు:- ఈయన నాగలాపురమున
నామగిరి, రాయద్గం మొదలగు దేశములకు నాయకుడై
వరుంబడి 4,00,000 లక్షల మొహరీలు, కప్పము
12,000. మిగతను పదాతులను, 600 గుఱ్ఱములు, 20 ఏను
గులను వీటిని ఖర్చుచేయవలెను.

5. చిన్నప్పనాయుడు:- ఈయన మైసూరునకు మరలించి కొచ్చిన్ వరకునున్న ప్రదేశములకు నాయకు వగుంబడి 3,00,000 మొహరీలు, కప్పము 4,00,000 హాలు, మిగతను 10,000 పదాతులను, 800 గుఱ్ఱములు వీటికి ఖర్చుచేయవలెను.

6. కృష్ణప్పనాయుడు:- అల్లీల మున్నగు 1000 గుఱ్ఱములు, 30,000 పదాతులను, 30 ఏనుగులను మొహరీలు కప్పము, మిగతను 700 పదాతులు, 500 గుఱ్ఱములు వీటికి ఖర్చుచేయవలెను.

7. విజయప్పనాయుడు:- ఈయనకు రాజ్యములో ముగ్గురే జనుగలకు. ఈయన మైసూరు, చిన్నప్పము మున్నగు మంగలొడువలకును గల ప్రదేశముల నాయకుడు. 3,00,000 లక్షల మొహరీలు వగుంబడి 10,000 వరహాలు కప్పము, మిగతను 10,000 పదాతులను, 800 గుఱ్ఱములు, 15 ఏనుగులు వీటికి పెట్టవలెను.

8. మల్లప్పనాయుడు:- కృష్ణరాయలయొక్క సుబ్బపుదళమునకు అధికారి. ఈయన కల్చికోట మున్నగు ప్రాంతములకు అధికారి. ఇతనికి 15,000 మొహరీలు రాబడి. 5000 వరహాలు కప్పము, మిగతను పదాతులును, 400 గుఱ్ఱములును వీటిని వినియోగించుకొనవలెను.

9. పొళ్ళనాయుడు:- ఈయన నరపతుల కొక మంత్రిగా నుండెను. తంజావూరు, నాగపట్టణము మున్నగు చుట్టూ వేసూరు, భువనగిరి, కాయల్ పట్టణము మున్నగు చుట్టూ (సిహోన్) వఱకు గల ప్రదేశములకు కర్త. 11,00,000 లక్షల వరహాలు రాబడి. దీనిలో 8 ల నొక భాగము కప్పము, 30,000 పదాతులను, 30 ఏనుగులను వినియోగించవలెను.

10. విజయప్పనాయుడు:- రాయచూరు మున్నగు ప్రదేశములకు కర్త. 4,00,000 లక్షల వరహాలు రాబడి. 50,000 వరహాలు కప్పము, 15,000 పదాతులును, 1000 ఏనుగులు, 50 ఏనుగులు వీటికి మిగతను వినియోగించవలెను.

11. అదియప్పనాయుడు:- బళ్ళారి, గుత్తి, మున్నగు ప్రదేశములకు నాయకుడు. 30,00,000 లక్షల వరహాలు రాబడి. 4,000 వరహాలు కప్పము, 8,00,000 పదాతులును, 800 గుఱ్ఱములు, వీటికి మిగత నుంచుకొనవలెను.

ఈ విధముగనే ఇంకను అనేక నాయకులు అచ్చట నరపతి ప్రతినిధులుగానుండి, ప్రదేశమును రక్షించుచుండిరి. 1609-1623 సం॥లో మధురలో నుండిన విశ్వనాథనాయనిని మనుకుడు ముస్తువీరప్పనాయుడు విజయనగర నరపతులకు 6,00,000 లక్షల వరహాలు కప్పమిచ్చు

చుండెను. ఈ విషయమును "మిస్టర్ నెల్సన్" దొరగనమ్మట ఈ నాయకులు తమ క్రింద కొండలు నాయకులకు తన మధుర చర్చిత్రలో వ్రాసియున్నాడు.

కర్ణాటక దేశస్థితి.

విజయనగరమున కలసిన నవఖండముల యంద కర్ణాటక ఖండము గొప్పది. ఈ ఖండమునకు దర్శనాయక గాన నాయకుడు. ఈ యన వంశస్థులు శకాబ్దము 620 మొదలు 688 సం॥ వఱకును పాలించు చుండిరి. చోళములముకూడా శకాబ్దము 670 సం॥ మొదలు 710 సం॥ వఱకు తమశక్తిచే నశము చేసుకొనిరి. అప్పటి మొదలు చోళదేశము 1222 సం॥ వఱకు నరపతుల పాలనయందే యుండెను. కృష్ణ దేవ రాయల కాలమున తొండ మండలమున తుళువ మండలము, కొంకణ దేశము, చోళ దేశము, నాందేదేశము, చేరమండలము మున్నగునవికూడా ఏలుబడి కలసి యుండెను. ఆ సమయమున దక్షిణమండలి ఇంతగా రాజ్యము 3 ఖండములుగా విభజించి, నెల్లూరు మొదల కొండము వఱకును తుపాకి కృష్ణప్ప నాయుడుగారిని పట్టులును తంజావూరు మొదలు కావేరి తీరము వఱకు విజయ రాఘవులు నాయుడుగారిని ఏలు నటులును, కావేరి తీరము మొదలు దక్షిణము కడవఱకును వెంకటప్పనాయుడుగారిని ఏలునటులను ఏర్పరచిరి. ఈ విధముగా ఏర్పరచిన నాయకులు ప్రజలకు సౌఖ్యమును కలుగునట్లు ఏలుచుండి

కొన్నికొన్ని గ్రామములు విభజించి ఏలునటుల చేసిరి. కాని కాలము మారినందున మహాధీయులు మున్నగువారు రాజ్యము నాక్రమించిరి. ప్రస్తుతముకల బలిజవంశ క్షత్రియులైన కొండటి చర్చిత్రులు వ్రాయుచున్నారము.

కొచ్చిదవ ప్రకరణము

వెంకటగిరి సంస్థానము.

ఈ సంస్థానము నెల్లూరు మండలమున నున్నది. దీనిని క్రీ. శ. 1257 సం॥ వెలమ బలిజలైన భీమారావుగారు స్థాపించిరి. ఈ యన కిరంగల్లు గజపతిరాజులనొద్ద నుండినచ్చికవాడు. ఇతనికి దామానాయుడు ప్రసాదిత్య నాయకుడు, చంద్రమ నాయకుడు అను ముగ్గురు పుత్రులు కలిగి మహావీరు యుండిరి. దామానాయుడు గారికి వెన్నమ నాయకుడు, నామనాయకుడు అను యిద్దరు కుమారులు జన్మించిరి. వెన్నమనాయుని పుత్రుడు ఎత్తలలసినాయుడు గారు 1293 మొదలు 1323 వఱకును కాంచీ పురమందలి పాండ్యుని నోడించి విజయపై అచ్చటనుండి పాలించు చుండెను. ఎత్తలలసినాయుడుగారికి సింగమనాయుడు, వెన్నమ నాయుడు, యాచమనాయుడు అను ముగ్గురు

పుత్రులు పుట్టిరి. మహాధీశులు, కుమారులునై యుండిరి. ఇంచెను. పైన చెప్పినట్టి పెద్దకొండప్పనాయుడు తమ్ముడు
యందు శింగమ నాయనికి అనంత భోగనాయుడు, మాచమ నాయడుగారికి కస్తూరి రంగప్పనాయుడు, ఆర్వీటి
నాయుడు పుట్టిరి. అనంత భోగనాయుడు 1300 సం॥ ముమ్మప్పనాయుడు అని యిద్వరు కుమారులు గలరు. పైన
100 గురు పాశేగార్లను నోడించెను. మాధవ నాయకుండు కస్తూరి రంగప్పనాయుడుగారు 1579 సం॥ విజయ
1363 సం॥ మున శ్రీశైలమును పునః ఉద్ధోరణము చేసెను. గర సరపతి రాజులకు యుద్ధసమయములో మిక్కిలి సహ
అనంత భోగమనాయనికి పెదసింగమనాయుడు, కుము చేసి మహావీరుడని ప్రఖ్యాతి నొందెను. ఈ కస్తూ
నాయుడు, తిమ్మానాయుడు, అన్నయనాయుడు. చినసింగంకపనాయని పుత్రుడు యాచమ నాయుడుగారు 1602 సం॥
నాయుడు అని 5 గురు పుత్రులు పుట్టెను. వీరియందు తిమ్మమున విజయనగరము వెంకటపతిరాయల నుండి మధురాపాక్షిక
నాయనికి కర్ణానాయుడు, స్వాధీశనాయుడు, అను పుత్రులు గ్రామమును (ప్రస్తుతమిది తాలూకా) బహుమతిగా
గొన్నాడు అను ముగ్గురు జన్మించిరి. 1456 మొదలు 1470 వరకు
అను పుత్రులుండిరి. అకపాతనాయనికి పెద్ద మాధవ
నాయుడు, తిమ్మమాధవ నాయుడు, వీరకూరనాయుడు, యాచమనాయుడు, చిన సింగప్పనాయుడు, విశ్వమననాయుడు జన్మించిరి. ఇట్లుండగా వీరిని పలన జంపబడెను. ఇతని పుత్రుడు సర్వజ్ఞకుమార
నాయుడు, విజయనగర ఆచ్యతదేవరాజు స్వాధీశమాయనాయుడు యాచమనాయుడుగారు 1700 సం॥ములో పెల్లూరులోను,
రాజ్యము 1580 మొదలు 1612 వరకు వీరి స్వాధీశ మామయెను. 1712 సం॥మున మైసూరులోను, 1714 సం॥మున చెంజిలోను
అప్పటినుంచి వీరి వంశస్థులగు సింగమనాయుడు, కుమారసింగిని యుద్ధములలో విజయలై 1747 సం॥మున మరణి
తిమ్మప్పనాయుడు, పెదకొండప్ప నాయుడు, తిరుమలనాయుడు, ఇతని కొడుకు బంగారుయాచమనాయుడు 1760 సం॥
నాయుడు, జ్ఞానతిమ్మానాయుడు, కొండమనాయుడు, పెద్దమున వెంకటగిరియందు కొటను నిర్మించిరి. 1776 వరకు
కొండప్పనాయుడు, చెన్నకొండప్పనాయుడును రాజ్యమునకు వచ్చుచుండిరి. వీరి సోదరుడగు పెదయాచమనాయుడుగారికి
వచ్చిరి. వీరియందు చెన్నప్పనాయుడు గండికోట తురకలును పుత్రులు లేనందున కుమారయాచమనాయుడుగారిని స్వీకా

గము చేసుకొనిరి. ఈ కుమారయూచమనాయకుగారే పా
చుచుండిరి. వీరు ఇంగ్లీషువారికి 1802 సం॥మున ఉపయోక్త ప్రతిభతస్థి, విజయనగర నరపతుల ప్రతిభ అధిక
మొనరించిరి. వీరికిని పుత్రులు లేనందున బుగాదయూచమను, ఆ సమయమున కాళహస్తి రాజగు దామర్ల,
నాయని దత్తుచేసుకొనిరి. ఇతడు 1847 వఱకు పాలించెనపు నాయకుగారు విజయనగర సంస్థానము వారికి సహా
వీరికి కొందఱు పుత్రులు గలరు. వీరియం దొకరగు శ్రీమయముగా నుండిరి. వీరిపుత్రుడు దామర్ల వెంకటప్పనాయకుడు
గోపాలకృష్ణ యాచేంద్రనాయకుగారే ప్రస్తుతము పాలింపఁ జరఁగఁ జూచుట సమయమున (క్రీ. పు. 1578
చున్నాడు.

కాళహస్తి సంస్థానము

కాళహస్తి సంస్థానము చిత్తూరుజిల్లాయందు కలదనాసి మున్నగు గ్రామములను కొన్ని బిరదములను యిచ్చిరి.
ఈ సంస్థానమును క్రీ. పు. 1112 సం॥ నందు శ్చక్తియ నంశ ఇతని పుత్రుడు వెంకటప్పనాయకుగారు మహావీరులై
డగు ఇనగలగోత్ర జయప్పనాయకుగారు స్థాపించిరి. ఇతఁ యురకలను ఓడించివంతున తంజావూరు, తిరుచినాపల్లివద్ద
క్రీ. పు. 1112 సం॥ శా, శ. 1033 సం॥ ఓరంగల్లు పాలరిగిన యుద్ధములో మరణించెను.
పరుద్రునకు తోడై యురకలను ఓడించినందున నీ సంస్థానము ఇతని కుమారుడు చెన్నప్పనాయకు రాజ్యమునకు
చిరనికి వచ్చెను. ఇతని పుత్రుడు నల్లభనాయకు గజపతి వచ్చి కొన్నాళ్ళు వీలెను. తరువాత వీని కుమారుడు దామర
లకు సహాయకుడై యురకలను ఓడించి దేవరకొండ పరివెంకటాద్రినాయకుగారు రాజ్యమునకు వచ్చిరి. ఆ సమయ
జాను జాగీరుగా పొందిరి. ఇతని పుత్రుడును వాడూరుమున అంట్లయ్యలు మున్నగువారు దక్షిణ దేశమునకు వచ్చి
ఓడించి ఆ దేశము స్వాధీనము చేసుకొనిరి. ఇతని సోదరుల వ్యాపారము చేయుచుండిరి. అంత వాంట్లయ్యలు దామర్ల
అప్పమ నాయకు గారికి పురుష సంతతి అధికముగా నుండవలెనని యనుగఁగా వారను చంద్రగిరిలోనున్న నరపతి
చేసు. వారియందు వెంకటప్పనాయకుగారు గౌరవకాశమున వలసినదని యనుగఁగా వారను చంద్రగిరిలోనున్న నరపతి
యందున్న యురకలను ఓడించి దానిని తన దేశముతో కలుప
కొనిరి.

పదునైదవ (15) వ శతాబ్దమున గజపతి సంస్థానము
ప్రతిభతస్థి, విజయనగర నరపతుల ప్రతిభ అధిక
రాజగు దామర్ల,
సంస్థానము వారికి సహా
వీరికి కొందఱు పుత్రులు గలరు. వీరియం దొకరగు శ్రీమయముగా నుండిరి. వీరిపుత్రుడు దామర్ల వెంకటప్పనాయకుడు
గోపాలకృష్ణ యాచేంద్రనాయకుగారే ప్రస్తుతము పాలింపఁ జరఁగఁ జూచుట సమయమున (క్రీ. పు. 1578
చున్నాడు.
1585 సం॥ మిక్కిలి ప్రతిభావంతుడుగానుండి యురకలను
ఓడించి వంతున క్రీ రంగరాయలు సంతసించి చెంజి, వంద
విరదములను కొన్ని బిరదములను యిచ్చిరి.
ఈ సంస్థానమును క్రీ. పు. 1112 సం॥ నందు శ్చక్తియ నంశ ఇతని పుత్రుడు వెంకటప్పనాయకుగారు మహావీరులై
డగు ఇనగలగోత్ర జయప్పనాయకుగారు స్థాపించిరి. ఇతఁ యురకలను ఓడించివంతున తంజావూరు, తిరుచినాపల్లివద్ద
క్రీ. పు. 1112 సం॥ శా, శ. 1033 సం॥ ఓరంగల్లు పాలరిగిన యుద్ధములో మరణించెను.
పరుద్రునకు తోడై యురకలను ఓడించినందున నీ సంస్థానము ఇతని కుమారుడు చెన్నప్పనాయకు రాజ్యమునకు
చిరనికి వచ్చెను. ఇతని పుత్రుడు నల్లభనాయకు గజపతి వచ్చి కొన్నాళ్ళు వీలెను. తరువాత వీని కుమారుడు దామర
లకు సహాయకుడై యురకలను ఓడించి దేవరకొండ పరివెంకటాద్రినాయకుగారు రాజ్యమునకు వచ్చిరి. ఆ సమయ
జాను జాగీరుగా పొందిరి. ఇతని పుత్రుడును వాడూరుమున అంట్లయ్యలు మున్నగువారు దక్షిణ దేశమునకు వచ్చి
ఓడించి ఆ దేశము స్వాధీనము చేసుకొనిరి. ఇతని సోదరుల వ్యాపారము చేయుచుండిరి. అంత వాంట్లయ్యలు దామర్ల
అప్పమ నాయకు గారికి పురుష సంతతి అధికముగా నుండవలెనని యనుగఁగా వారను చంద్రగిరిలోనున్న నరపతి
చేసు. వారియందు వెంకటప్పనాయకుగారు గౌరవకాశమున వలసినదని యనుగఁగా వారను చంద్రగిరిలోనున్న నరపతి
యందున్న యురకలను ఓడించి దానిని తన దేశముతో కలుప
కొనిరి.
యుప్పించిరి. కాని యీ వెంకటాద్రినాయకు క్రీరంగరాయల

ఇష్టప్రకారముగా చెప్పి పురికి శ్రీరంగరాయపట్టణముని ముచుండగా, జమీన్ దార్లు కప్పమును ఎక్కువగా నిర్బించి దక తనతండ్రిపేరగు చెన్నప్పనాయని నామమున "చెన్నప్పనదను నవీన చట్టమును ఇంగ్లీషువారు కల్పించినందుచే గాము" అని నానుకరణము చేసెను.

ఈయనకు పిమ్మట వచ్చిన వారలందు అక్కప్పన తన ఆధురు కుమారులను వదలి 1881 సం॥మున గతించి యడు గొప్పవీరుడై శ్రీరంగరాయకు సహాయముచేసి వానివారి, ఈయాధురియందు పెద్దవాడగు రాజానాయక్కుకూడ "బహదర్" యిడవము పొంది. పి 4 సం॥తానమాతేనందండ్లు వెంకటప్పనాయడుబహదర్ గారు 1881 సం॥మున పిసి అప్పగొడుగు నాయక్కు నాటిట్టనాయడు 1745 నవంబ. 17 తేది రాజ్యమునకువచ్చి. ఇంగ్లీషు గౌరవమున రాజ్యమునకువచ్చి మోరావీకూడలై వారించినను ముగించి రాజమర్యాదలయందు కొన్నింటిని 1890 సం॥మున వాడ్లయి 1758 సం॥మున దండెత్తినవచ్చి. ఆ సమయమునందలి, ప్రస్తుతము ఈసంస్థానము "కోట్ట ఆఫ్ వాడ్లు" ఇంగ్లీషువారు కాళహస్తి సంస్థానమున రక్షించుచుండిరి స్వాధీనమై యున్నది.

కార్యేటినగర సంస్థానము.

ఈ కార్యేటి నగర సంస్థానము చిత్తూరు జిల్లాయన న్నది. ఈ సంస్థానముయొక్క పుట్టక యెట్లనగా:- 9 శతాబ్దమున గోదావరితీర్థా పితాపురిలోనుండి ఆంధ్రక్షత్రియ నాయడు అను యిద్దరు పుత్రులుండిరి. వీరియందు మోజా, అను సోదరు లిద్దరు కామేశ్వర యాత్రకై బయలు వెంకటప్పనాయడు రాజ్యమునకువచ్చి కొద్దికాలముండి చివరికి అచ్చటచ్చటగల పుణ్యక్షేత్ర తీర్థములను దర్శింపుచు పోయినందున వీరికొడుకు తిమ్మానాయడుగారు రాజ్యమునకువచ్చి శ్రీనివాసుని దర్శించి "మట్టిగుంట" అను నకువచ్చి 1832 సం॥మున గతించుటచే ఈయన భార్యగారుమునందు కొన్నాళ్లండి విశ్రాంతి గైకొనిరి. ఇట్లుండగా దామర్ల వెంకటప్పనాయడుగారిని దత్తుతీసుకొనగా నతడుగక దినము కొండలు దోపిడిగాండ్రువచ్చి ఆ గ్రామమును 1834 సం॥మున రాజ్యమునకువచ్చి అనేక పుణ్యకార్యములు పోషించినదే గాక, ఆ గ్రామాధికారిని కూడ హింసించి.

ఆ సమయమున నీ సోదరు లిద్వయ ఆ దోపిడిగాండ్రను తఱిమి వేసిరి. అందువలన నీ పీదులపై గ్రామాధికారికిని లకును ప్రేమజనించినది. గ్రామాధికారి బొమ్మరాజు మంత్రిగా నేర్పరచుకొనెను. ఇంకను అతనికి సంతానము నందుచే మరి గొన్నాళ్లకు తన రాజ్యమును బొమ్మరాజు కప్పగించి గతించెను. బొమ్మరాజు దర్శరాజు పాలించుచుండెను. ఈతనికి సంతానము లేనందుచే పితాపురము నుండి యితని దాయాదుల కుటుంబమునఁ జేరిన సాల్య నాయని 1020 సం॥ మున స్వీకారము చేసుకొని ఆ రాజ్యము నిచ్చెను. అతడు నరసాపురమును నగరమును పించి పాలించి 1023 సం॥ మున మృతుడై నందుచే వీరికొ నాళ్ల వెంకటపతి నాయుడుగారు రాజ్యమునకువచ్చి చా నోడించి 35 సం॥ లు రాజ్యము చేసిరి.

మరియొక శాసనముచే తెలియ విధమెట్లనగా శా. శ. 880 సం॥ మున విమలాదిత్యనాయుడును, 930 మున వెంకటపతి నాయుడును, 958 సం॥ భీమానాయుడును 1077 సం॥ భుజంగ నాయుడును, 1236 వరస నాయుడు పాలించునటుల తెలియుచున్నది.

కాని ప్రస్తుతము నుండెడి బొమ్మరాజు వంశమువా నని తెలియవలెను.

బొబ్బిలి సంస్థానము.

బొబ్బిలి సంస్థానము విశాఖపట్టణము నందున్నది. సంస్థానమును నిర్మించినవాడు పెద్దినాయుడుగారు. ఇతడు 1632 సం॥ మున "రాజా" అనుచోట కోటను నిర్మించి కొనికి (బెబ్బులి) "బొబ్బిలి" నామముంచి. 1756 సం॥ రంగారావుగారు పాలించుచున్న కాలమున రాజ్యమున జగదేవులు కలిగినది. ఆ సమయమున ప్రాన్లు దేశ సేవాధిపతి నైన బుస్సీ అను వారిని విశాఖపట్టణము మందలి విజయ నగర రాజు ప్రేరేపింప నపుడు ఘోరయుద్ధము జరుగ మొదలయ్యెను. ఈ యుద్ధములో రంగారావుగారు కనుపరచిన యోధ్యము వ్రాయ నలవికాదు. కాని రాజును, ప్రజలును, సుపులున్నంతవఱకు పోరాడి గతించిరి. చివరకు విజయ నగరాధిపతిని చిత్రవధచేసి సంహరించిరి. ఈ బొబ్బిలి రాజు రంగారావు కుమారుని ఒక వృద్ధుడు ఒకచోటికి తీసుకొని పోయి దాచెను. యుద్ధానంతరము సంస్థానమునకు వచ్చి నివరిని బుస్సీ చచ్చించెను. తుదకు వృద్ధునిచే రక్షించబడిన చిన రంగారావునే 1794 సం॥ మున రాజుగాగావించెను. ఇతడు మిక్కిలి దాస్తీకుడు వీరికి సంతానము లేనందుచే 1852 సం॥ మున పితాపురపు రాకుమారుని దత్తుచేసుకొనెను. అతడు 1864 సం॥ మున గతించుటచే ఆతనిపల్ని చెల్ల య్యమ్మగారు రాజ్యమునకు వచ్చిన తరువాత శ్రీ వెంకటగిరి

రాజుగా మూడవ రోజుకు శ్రీ నెంకటేశ్వరేశ్వరప్రక్కలనుగడు ఆలయములయందును కల శాసనము
 2. గారావుబహదర్ గారిని స్వీకారము చేసుకొనెను. ఈచే తెలియుచున్నది.
 ప్రస్తుతము బాబ్బిలి నేలుచు కీర్తికాములై యున్నారు.

పితాపుర సంస్థానము.

ఈ పితాపుర సంస్థానము గోనావరి జిల్లా యందున్న
 ఈ యాంధ్రదేశము వెలకు నాయుడుగారి సంస్థానము
 నుండును. అయోధ్యనుండి వచ్చినవారు. ఇం
 సాజులయందున్న అనేక బహుంజులు లెల్లదను
 దేశము వెలకు బలిజవంశమునకు బలియనలెను.

పదియవ ప్రకరణము.

తంజావూరు నాయుడుగారి సంస్థానము.

చోళదేశమున కలసిన తంజావూరులో చేపట్టమని నిన్నపించు కొనగా విజయనగరరాజు అగ్రహము
 నాయుడుగారు, అయ్యరిప్పనాయుడుగారు, రఘునాథుండి తోషేఖానా (ఉగ్రాణము) అధికారియగు నాగమ
 నాయుడుగారు, విజయరాఘవ నాయుడుగారు, మన్నానాయనిని, అతని పై న్యమును రప్పించి యిట్లు పలికెను.
 నామనాయుడుగారు అనుకొనుచు పాండుపుత్రులవలె ధర్మమీరు వీరశేఖర చోళుని ఓడించి దక్షిణ దేశమంతను మీ
 కాములై ప్రతిధిలో రాజ్యము పాలించిరి.

చోళదేశమునకు

రాజధానియగు

తంజావూరు

1365 సం॥ తరువాత విజయనగర సరపతిరాజులకు వశమైనది. అదేవిధముగా నాగమ నాయుడును దండెత్తిపోయి
 యుండినట్లు, తంజావూరు దేవాలయములయందును వీరశేఖర చోళుని సంహరించి, చోళదేశమునకు తానే అధి

మరియు మద్రాసు గవర్న మెంటువారి గ్రంథాలయ
 లయందు "తంజావూరు రాజుల కథలు" అనుగ్రంథము

నందలి శాసనమును పై విషయమును రూఢి చేయుచున్నది.

"తంజావూరు రాజుల కథ" లందు కల విషయము విట

రంగహముగా వ్రాయుచున్నాము:— ప్రథమమున విజయ

నగరములో అచ్యుతదేవరాజులవారు రాజ్య మేలుచుండగా.

పాండ్యదేశాధిపతియైన చంద్రశేఖరరాజు మధురలో

నుండి రాజ్యము చేయుచున్నపుడు చోళదేశాధిపుడైన

వీరశేఖరరాజు తంజనగరములోనుండి చంద్రశేఖరరాజుపై

దండెత్తిపోయి ఓడించి పాండ్యదేశమును అపహరించెను.

తరువాత చంద్రశేఖరరాజు విజయనగరమునకుపోయి తన

చేపట్టమని నిన్నపించు కొనగా విజయనగరరాజు అగ్రహము

నాంధి తోషేఖానా (ఉగ్రాణము) అధికారియగు నాగమ

నాయనిని, అతని పై న్యమును రప్పించి యిట్లు పలికెను.

మీరు వీరశేఖర చోళుని ఓడించి దక్షిణ దేశమంతను మీ

వశము చేసుకొని వారివారివల్ల పేష్కర్ వనూలు చేయుచూ,

పాలించుచూ మాకు కప్పము కట్టుచుండ వలసినదని నుడి

వెను. అదేవిధముగా నాగమ నాయుడును దండెత్తిపోయి

వీరశేఖర చోళుని సంహరించి, చోళదేశమునకు తానే అధి

కారితై క్రమప్రకారము పాండ్యుని కిప్పించవలసిన రాజ్యప్రథమ పుత్రుడగు రాజచూడామణి దీక్షితుడు వ్రాసిన నీయక దానినిగూడా నీ నాగమనాయుడే అపహరించుకొని దక్షిణీపరిణయము" అను కావ్యములో చక్కగా చెప్పబడి కావున విజయనగర సరపతిరాజు నాగమనాయునిపై కోర్కెయున్నది. ఎట్లన అతనితండ్రి తిమ్మప్పనాయుడు, తల్లి యా నాగమనాయని కొడుకగు విశ్వనాథ నాయనికి వైభవ్యమాంబ, చంద్రవంశ ఆంధ్రక్షత్రియ బలిజకులమని మునిచ్చి నాగమ నాయనిని సంహరింప వలయునని తలెలియుచున్నది. అంతేగాక చంద్రవంశ ఆంధ్రక్షత్రియుడైన చేయగా, ఈ విశ్వనాథనాయుడు రాజాజ్ఞ ప్రకారము సత్యుత దేవరాయల మరణనిని పెండ్లియై నల్లనను, ఈ రాజ్యము లించియే తండ్రియనికూడా నాలోచింపక నాగమనాయుని ప్రధమముగా నిచ్చివల్లను చెప్పబడినది. ఇంకను తంజావూరి ఓడించి, ఆ రాజ్యమును చంద్రశేఖర పాండ్యునకు యియ్యరాజ చక్రమువలనను ఈవిషయము ధృవమగుచున్నది. నతడు సంతసించి తనకు సంశతి లేనందున నతనినే దత్తుచు ఈ చేవప్పనాయుడుగారు ప్రథమమున విజయనగర కొని తన పాండ్యరాజ్యమును యిచ్చెను ఈ సమాచారమున జేరిన నాగలాపురమందు పైన్యాధిపతిగా నుండిరి, సంతను విజయనగరరాజు విని సంతసించెను, నిరియొక్క విద్యాబుద్ధి శీలాదులసంతయును చూచి మెచ్చు

ఇట్లుండ చోళరాజ్యమునకు సరియైన రాజు లేనందున అచ్యుత దేవరాయలు తన భార్యకు చెల్లెలైన మూర్తియమ్మనామ చేసి తంజావూరును ఇచ్చిరి. ఈ చేవప్పనాయుడు చేవప్పనాయనకిచ్చి పెండ్లిచేసి చోళదేశము నతని వశముగాను తంజావూరియందు రాజ్యము చేయునపుడు అనేక పుణ్యకార్యములు చేసిరి. వీరు త్రవ్వించిన చేవప్పచెలువు తేక (చేవప్ప కొలను) అనునది ప్రసిద్ధముగా నున్నది. వీరు కేవలము హిందువులకును, హిందూ దేవాలయములకు మాత్రమేగాక, ఇతరమతములవారికి కూడా కావలసిన పుణ్యకార్యములు చేయించిరి. ప్రస్తుతము తంజావూరు పైల్వేప్రేషనుకు కావున మసీదువద్దగల శిలాశాసనము లందు ఈ చేవప్ప నాయుడుగారు మహాదేయుల మసీదునకు

చే వ ప్ప నాయుడు గారు.

క్రీ. పూ. 1549 - 1572.

తంజావూరియందు నాయుడుగారి సంస్థానమున మొదటిరాజు చేవప్పనాయుడుగారు, ఈ చేవప్పనాయుడుగారి వంశమున గూర్చిన వివరము అతని మంత్రియొక్క

చోటు నిప్పించినట్లుగా 1472 సం॥ లోని శాసనమున
లిఖింపబడియున్నది. "సాహిత్య రత్నాకరము"న 3 వ
6 వ శ్లోకముచే తెలియునదేమనగా తిరువణ్ణామలై (అర్చన
చలము) గోపురమును, బేవాలయమునకు నెలుపలగల
కొలనును, చేవప్ప నాయుడుగారి ధర్మములని తెలియుచున్న
వీరి సమయమున అనగా 1494 సం॥ క్రీ. పు. 1572
ముందు తిరువణ్ణామలై యందు ఇంకనైన, లోకనాథ
అను బ్రాహ్మణుని ద్వారా గూడ గోపురమును కట్టించి
గోపురశాసనములచే విడిచిపెట్టబడినది. ఇంకను వీరి
కావ్యమును గూర్చి "సాహిత్య రత్నాకరము" 3వ
11-12 శ్లోకములచే స్పష్టముగా తెల్పుచున్నది. వీరు
కొలనునకు అచ్యుతప్ప నాయుడుగారికి పట్టాభిషేకము
పొందుపరచించినది తెలియుచున్నది.

అచ్యుతప్ప నాయుడుగారు క్రీ. పు. 1577 - 1613.

చేవప్ప నాయుడుగారి తర్వాత అచ్యుతప్ప నాయుడుగారు
రాజ్యమునకువచ్చిరి. "సాహిత్య రత్నాకరము" 8 వ
38 శ్లోకము ననుసరించి చిన చేవప్ప నాయుడను పేరుకూడ
నీతనికి కలదని తెలియుచున్నను, వీరితండ్రియగు చేవప్ప
నాయుడుగారు తన్ను వృద్ధిచేసిన అచ్యుతదేవరాయల వారసు
యందుతనకుగల కృతజ్ఞత నదా స్ఫురించుచుండవలయు

తలంచి తన పుత్రునకు అచ్యుతప్ప నాయుడని పేరుపెట్టు
నెను. ఈ అచ్యుతప్ప నాయుడుగారు విద్యావంతులై
నేక మందికి విద్యాదానము చేయుటకు సరియైన సదుపాయ
పల చేసిరి. వీరు సాహిత్యరత్నాకరము, దుక్కిణీ పరిణా
మము అను రెండు గ్రంథములను వ్రాసిరి. ఈ నాయుడు
గారు శ్రీ రంగమునందలి రంగనాథస్వామికి అనేక ఆ భరణ
ములను కొన్ని గ్రామములను దానము చేసిరి. ఇంకను
నేరే నది అనకట్టను జేర్చించిన దాని నుద్ధారణము చేసిరి.
రాయవరము, మధ్యాహ్నము, కుంభకోణము, తిరువలం
బి, వృధాచలము, తిరువైయూరు, రామేశ్వరువు మున్నగు
దేశములలో సోపానములను నిర్మించిరి. రామ శేతువునందు
స్వమండపమును నిర్మించిరి. ఇంకను అనేక అగ్రహారము
లను బ్రాహ్మణులకు ధర్మము చేసిరి. మరియు చిదంబరము,
శాహస్తి, తిరుపతి మున్నగు ప్రదేశములను జేర్చించిన వాని
నిన్నును "దుక్కిణీ పరిణయ." కావ్య ప్రమాణముచే తెలి
యచున్నది. ఇతని మంత్రి కర్ణాటక బ్రాహ్మణుడగు గోవింద
నీతినికి కలదని తెలియుచున్నను, ఈ అచ్యుతప్ప నాయుడుగారు నాగపట్టణమునకు
వచ్చి దండు విడసియున్న శురకలను వెడలఁదరిమిరి. ఇతడు
పరికియండగనే తన పుత్రుడగు రఘునాథ నాయుడుగారికి
పట్టాభిషేకము చేసెను.

రఘునాథ నాయడుగారు క్రీ. పు. 1614-1630 రఘునాథభూప విజయము", "రఘునాథవిలాసము"

ఈ రఘునాథ నాయడుగారు శాస్త్రము ననుసరింపగ గ్రంథములను వ్రాసెను.

పట్టభిషేకము చేసుకొనిరిని 'సాహిత్యరత్నాకరము' 12

56-82 శ్లోకములచే వెల్లడి యగుచున్నది. ఇతని ముగ్ధావధానములయొక్క పుత్రుడే. యజ్ఞనారాయణదీక్షతుల

గోవింద దీక్షతులు. వీరును అనేక హిందూ దేవాలయములకు తనతండ్రి వలెనే పుణ్యకార్యము లొనరించి ప్రసిద్ధిగాంచిరి.

ఇంకను అన్నదానమునందు వీరిని మించిన వాడు లేదు. ఇతని మరెవ్వరును లేరనెడి బిరుదమును వహించిరి. ఇతని శాస్త్రమునకు భయపడి మధుర పాండుడు తన కూతురుని పెండ్లి చేసెను.

ఈతని బలవీర్య పరాక్రమము లన్నియు "రఘునాథ విలాసము" గ్రంథమున జెప్పబడియున్నది.

ఇతడు విద్యాప్రియుడు. వీరి సంస్థానమున విద్యాంసులు పోషింప బడుచుండిరి. కొంతమంది నిట తెలుపుచున్నారము.

1. గోవింద దీక్షతులు :— ఇతడు మంత్రయుగమున పండితుడై యుండెను. ఇతడు "హరివంశసారచరిత్రము" వ్రాసెను.

అప్పయ్య దీక్షతులు దీనికి వ్యాఖ్యానించి మరియు ఈ దీక్షతులు "సంగీత సుధానిధి" అనెడు గాథా శాస్త్రమునుకూడా వ్రాసియున్నారు.

2. యజ్ఞనారాయణ దీక్షతులు :— ఈయన గోవింద దీక్షతుల పెద్దకుమారుడు. ఇతడు "సాహిత్యరత్నాకరము" అను గ్రంథమున జెప్పబడియున్నది.

ఇతడు విద్యాప్రియుడు. వీరి సంస్థానమున విద్యాంసులు పోషింప బడుచుండిరి. కొంతమంది నిట తెలుపుచున్నారము.

3. వెంకటేశ్వరమఠి (దీక్షితులు) :— ఇతడును గోవిందదీక్షతులయొక్క పుత్రుడే. యజ్ఞనారాయణదీక్షతుల

పాదకుడు. పాట్లకొండభరణము, గాయకశాస్త్రములకు బంధమును చక్కఁగఁ జేయుచు మున్నగు గ్రంథముల కీతిను కర్త. శృంగారకావ్యము 1 సర్గ, 51 శ్లోకము ననుసరించి నీలకంఠ విజయచంపూ కావ్యకర్తయగు నీలకంఠదీక్షతులకు

ఈ వెంకటేశ్వరమఠి (దీక్షితులు) గురువని తెలియుచున్నది.

4. రాజమూలమున దీక్షితులు :— ఇతడు చిత్తూరు జిల్లా యందుగల స్యామంగళ గ్రామవాసియగు శ్రీనివాస దీక్షితుల పుత్రుడు.

ఈ పండితుని విద్వత్త్వనకు రఘునాథ నాయడుగారు మెచ్చుకొని వీరికి "రత్నభేరి" అను బిరుదము

వచ్చిరి. ఈ పండితుడు చిన్నతనముననే సవద్యపమునకేగి విద్య సభ్యునించి "భట్టాచార్య" బిరుదమును తీసుకొని

వచ్చెను. దుక్కిణి పరాణయము, కంసభ్యంసనము, కాంతిమత్యు సాఖ్యానము, రత్నభేరి విజయము, చిత్రమంజరి, శృంగార

సర్వస్వము, కావ్యదర్పణము, మున్నగు కావ్య, నాటక, భాణ, అలంకార, సాహిత్య, శాస్త్ర గ్రంథములను వ్రాసెను.

ఈతని తండ్రిగారు సావనాపురమున నుండి 18 నాటక

ములను, శతకంఠ విజయాది 60 కావ్యములను, సాహిత్యము, భావోద్భేదము, రసాస్రము మున్నగు అలంకారములను; వేదాస్త్రవిజ్ఞానము, మణిదర్శనము, అద్వైత కాస్త్యభము, విధినిర్ణయము, సర్వసమయస్వము, స్మృతిరత్న ప్రదీపము, మున్నగు వాఙ్మయములను. పరిశుద్ధి తత్త్వవ బోధము మున్నగు శాస్త్రములను వ్రాసిరి. బావనా పునఃపాఠము నాటకము నందలి ఈ శ్రీనివాస దీక్షితులు అనేక ధర్మములను చేసి ప్రఖ్యాతి గడించిన వెంకటేశ్వర స్వామి నాయకుగారి పోషణయందుండినది తెల్లమగుచున్నది.

5. బహుళ తాతాచార్యులు:— శ్రీ వైష్ణవపుష్పాచార్యుల వారిచేత వారణాసు వ్రాసెను. ఈ నాటకమునందు రఘునాథ నాయకుగారి కీర్తిపరాక్రమములు తెలియబడుచున్నవి.

6. భాస్కర దీక్షితులు:— ఇతడు అత్మపరీక్ష అనామముగల భాస్కర దీక్షితీయాది గ్రంథములను వ్రాసెను. అత్మ పరీక్షయందుగూడ రఘునాథ నాయకుగారి ప్రశంసమును, కీర్తిని గురించి వివరించి చెప్పబడి యున్నది.

మరియు రఘునాథ నాయకుగారును విద్వాంసుడగుటకు పారిజాతాప హరణము, నశాభ్యుదయము, అచ్యుత

భద్రయము, రామాయణ సంగ్రహము, భారత సంగ్రహము మున్నగు గ్రంథములు నిదశకాసముగా నున్నవి. చంద్రనంశ అంధ్ర క్షత్రియులందు ఆనెగొంది కృష్ణ దేవరాయలకు పిమ్మట విద్యాభివృద్ధి నొందిన పిమ్మట విజయ రాఘవ నాయకుగారు తంజావూరు సింహాసనా రూఢులైరి.

విజయరాఘవ నాయకుగారు. క్రీ. పు. 1630 - 1670.

రఘునాథనాయకుగారి శిష్యపుత్రుడు విజయరాఘవ రాజ్యమునకు వచ్చిరి. వీరికి గోవింద దీక్షితుల పుత్రుడు వెంకటేశ్వరమఖ (దీక్షితులు) మంత్రియని తెలియవలెను. గోవింద దీక్షితులే మంత్రిగా నుండిరని నందరు చెప్పెదరు. ఇది పొసగదు.

తంజావూరు అంధ్రరాజ్య చరిత్రచే దెలియున దేమనగా:— ఈ విజయ రాఘవనాయకు విష్ణుభక్తుడు. అనుదినము 12000 బ్రాహ్మణులు భుజించిన పిమ్మట తానును, తన భార్యయు భుజించుచుండిరి. ఒకానొకప్పుడు అధికవర్షము చేత వంటచెరకు అభావముకాగా తన రాజమందిరమును పగులగొట్టి యందుగల దూలములు, పాసములు, స్తంభములు మున్నగు వానిని తీసుకొని 'వంటచేయునట్లు' ఆదేశించిరి. ఈ విధముగా రాజమందిర మందలి స్తంభాదులు అయిపోయిన పిమ్మట గుడ్డలు మున్నగువాటిచే వంటచేయు

నటుల అనుజ్ఞనిచ్చిరి. ఆ వస్త్రాదుల ధూమమునకు వ్యత్యశములను, కావేరి తీరమునందలి పుష్పమండపము, మధ్యా
 చేయువాడు పరుగెత్తి పోయిరి. ఆ సమయమున శ్రీరంగమున మందలి పుష్పమండపమును జీర్ణించినవాని నుద్ధారణము
 దలి రంగశాయిక దేవి వీరవ్రతుడగు నాయుడుగాడు చేసిరి. రాజమన్నాడు కోవెలయందు స్వామియాలయమును,
 దినము 12000 బ్రాహ్మణులు భుజింపనిచో భుజింపరనితల్లింకనూ అనేకములగు దేవాలయములను కట్టిరి. ధర్మ
 పరిచారికాదూపమున వచ్చి వంటచేసెను. ఈ విధముగా పాలించిరి. ఆ సమయమున వీరికి బహుశః 80 సం॥
 శ్రీరంగమున దేవాలయమున దేవియొక్క ముక్కర ఆవయస్కులను, పిడుగును కూతుడు మంగమ్మను తన సేనాధి
 పడనందున నా దినము పరిచర్యముచేసిన బ్రాహ్మణులైన రంగమ్మనాయకుగారి పుత్రుడు రంగనాథనాయుడి
 ధర్మకర్తలు హింసించిరి. అంతనా విప్రుడు తంజావూరుగారికి ఇన్వదలచి యుండిరి, కాని మధురలోనుండిన చొక్క
 వచ్చి నాయుడుగారితో చెప్పకొనగా నొక బ్రాహ్మణనాయకుగాడు తాము మంగమ్మను వరింప వలయునని
 గునిపై దేవి ఆదేశముగా వచ్చి, నాయుడుగాడు! మీ అనేక యత్నములు చేయుచుండిరి, ఈ కారణముచే వారి
 ప్రతము భంగము కారాదని నేనువచ్చి వంటచేసితిని. చేయనస్సవకు విచారము కలిగెను.
 చున్న సమయమున నందలి ముక్కర గంజిల్పొట్టిలో పు. ఆ సమయమున విజయ రాఘవనాయకుగారిని కని
 పోయినదనిచెప్పి అంతహితయామెను. పిమ్మట వారవారి జ్యేష్ఠపుత్రుడు మన్నాడు స్వామివాయుడుగాడు "మనము
 తొట్టియందు చూడగా ముక్కర అగుపడెను. అప్పటినుంచోక్కనాథనాయునికి మంగమ్మ నీయరాదు. అట్లు వాడు
 విజయరాఘవనాయకుగాడు పత్నినికూడి అనుదినము శ్రీమరమునకు వచ్చిన వానిని జయింపవచ్చునని చెప్పెను.
 రంగమునకు వెళ్లి కావేరిలో స్నానముచేసి, శ్రీరంగనా. ఈ విధముగా మన్నాడు స్వామి నాయకుగాడు చెప్పగా
 స్వామిని, శ్రీరంగనాయకను సేవించి తిరుగా తంజావూరుగారి విని విజయరాఘవ నాయకుగాడు మిక్కిలి సంతసించిరి,
 నచ్చుచుండిరి. మరియు అనేక బ్రాహ్మణులకు కావేరితీర. చొక్కనాథ నాయకు మంగమ్మనే పెండ్లిచేసుకొన
 గ్రామములను, అగ్రహారములుగా ధర్మము చేసిరి. వలయునను కనుకూలముతో అనేకులు రాయబాదులను
 ఇంకనూ ఈ విజయరాఘవనాయకుగాడు తంజా పంపెను. తంజావూరు విజయరాఘవ నాయకుగాడును తమ
 పూరి సంస్థానమునకు లొంగియున్న దుర్గములను, కోట బంధువులు ఒప్పకొన నందున కన్యనీయమనిరి. పిమ్మట

చొక్కానాథ నాయుడు గమరమునకై సైన్యముతో పంపబడిన వాడని తెలియుచున్నది. అపుడు వీని వయస్సు వచ్చెను. ఆ సమయమున విజయరాఘవ నాయుడుగ వత్సరములు, యుద్ధములో నొక వేళ పురుషులందఱు జేవునికదగా లేనందు మరణించినను, లేక మనలను చెరసాల యందుంచియైన వాడు మంగమ్మను సులభముగా పరిగ్రహింప వచ్చు కనుక మన మెల్లఱుమును గలింపుటయే మేలని యాశకు మహారాష్ట్రులు వచ్చిరి. అందుల కిందఱును నమ్మకం విడిచి, అందువల నాశాల వృద్ధులందఱును నమిరియ భిక్షుములచే హరి చక్రము, అంతిపుకర్త్రు లన్నిప్రకారము, దీనితో తంజావూరు నాయుడుగారి సంద్ధానము చేయవలెనని లేకుండు లోదుడు.

పిమ్మట ఈ విజయ రాఘవనాయుడుగారి వంశులందఱు మంగమ్మయు, చెంగమల దాసనాయుడు గారును శేషించి చొక్కానాథ నాయుడుగారు మంగమ్మను వివాహమాడిరి. ఆ పిమ్మట చెంగమలదాసనాయుడుగారికి తంజావూరు రాజ్యమందలి కొన్ని గ్రామములు చొక్కానాథనాయుడు వలన పొందినట్లు తెలియుచున్నది. ఈ చెంగమలదాస నాయని కొందఱు విజయరాఘవనాయుడుగారి పుత్రుడన చున్నారు. ఇంక కొందఱు మనుమ డనుచున్నారు. ఈ చెంగ మల దాసు విజయరాఘవ నాయుడు మున్నగువాడు హత్య చేసుకొనుటకు ప్రయత్నించిన కాలము నందొక దాదివలన నము లేదు.

పంపబడిన వాడని తెలియుచున్నది. అపుడు వీని వయస్సు వత్సరములు.

వదకొంతవ ప్రకరణము.

తంజావూరులో నాయుడుగార్లకు పిమ్మట రాజ్యము

వచ్చిరి.

తంజావూరు సంస్థాన మహారాష్ట్ర రాజు పంశావళి.

1. బాబాజి భోసలే ఇతడు పూనాకు నాపుననుండు మూడు గ్రామములకు కర్త.

2. మాలోజి:— నైజాంవద్దనున్న ఉద్యోగ స్థుడు.

3. బానోజి.

4. శాహాజి:— 1544 సం॥ పుట్టిరి. ఇతని పత్నుల నామములు తుంగాబాయి, మోహిని జీజిబాయి.

5. జీజిబాయి:— శాహాజిభార్య.

6. ఏకోజి:— (జెంకోజి) చెంగమలదాసు స్వాధీన మందున్న తంజావూరును ఇతడే అపహరించెను.

7. సంతోజి:— ఇతడు రంజా పుత్రుడు.

8. శాహాజి:— 1648-1711 సం॥ వీరికి సంతానము లేదు.

9. శరభోజి:— 1711-1729 సం॥ వీరికిని సంతానము లేదు.

10. తుక్కోజి:— 1729-1736 సం॥

11. బాబాసాహేబ్:— 1736-1737 సం॥
భాయి భర్త.

12. శాహజీ:— 1749-1765 సం॥ ఇతడు
సోదరుని ఓడింపఁగలచి ఆంగ్లేయులతో స్నేహము చేసెను.

13. ప్రతాపసింహ మహారాజు:— ఇతడు రం
పుత్రుడు. 1778 సం॥ లో మరణించెను.

14. తుజ్జారాజు:— 1765-1788 సం॥ ఇతడు
1767 సం॥ లో ఆర్కాడు నవాబుతో యుద్ధము చేసెను.

15. అమరసింహ మహారాజు:— 1788-1898 సం॥
ఇతడు వివేక శూన్యుడు.

16. శరభోజిరాజు:— 1798-1833 సం॥ స్వీకా
పుత్రుడు.

17. శివాజి మహారాజు:— 1833-1855 సం॥

18. ముక్తాబాయి:— చివరిరాణి.

నాయుడుగార్లకు పిమ్మట రాజ్యమునకు వచ్చిన మహారాష్ట్ర లండనేకులు స్త్రీలొల్లరై యుండిరి. ఇందువలన 1857 సం॥ మున ఆంగ్లేయుల స్వాధీన మాయెను. ప్రస్తుతము మహారాష్ట్ర తంజావూరి రాజవంశస్థులు ఆంగ్లేయుల గవర్నమెంటువారి వలన ఉపకార వేతనమును పొందుచున్నారు.

పండ్రెండవ ప్రకరణము.

మధురలోనుండి వలిన నాయుడుగార్ల సంస్థానము.

విజయనగర సంస్థానమును అచ్యుత దేవరాయలు ఏలు సమయమున (క్రి. పు. - 1559) పాండ్యనాడు నరపతి పశ్చిమైవది. ఆపుడు విశ్వనాథనాయకుగారిని అచ్యుత రాయల వాడు పాండ్య మండలమునకు ప్రతినిధిగా నుంచిరి.

నాగమనాయకుగారి వంశావళి.

1. నాగమనాయకు	క్రి. పు.	1554
2. విశ్వనాథనాయకు 1	...	1559-1563
3. కుమార కృష్ణప్పనాయకు	...	1563-1578
4. పెద వీరప్పనాయకు. 2 విశ్వనాథ		
	నాయకు	1578-1595
5. లింగప్పనాయకు (3) విశ్వనాథ		
	నాయకు	1595-1602
6. ముద్దు కృష్ణప్పనాయకు	...	1602-1610
7. ముద్దు వీరప్ప నాయకు	...	1610-1623
8. తిరుమల నాయకు	...	1623-1659
9. ముద్దు అశగసింగరి నాయకు		1659-1662
10. చొక్క నాథ నాయకు	...	1662-1682
11. రంగ కృష్ణముద్దు వీరప్పనాయకు		1682-1686

12. మంగమ్మగారు ...

13. విజయ రఘునాథ చోక్క లింగ

నాయడు ...

14. మీనాక్షమ్మగారు ...

15. బంగారు తిరుమల నాయడు ...

16. విజయ రఘునాథనాయడు ...

1686 - 1688

1704 - 1704

1741 - 1741

...

1751

నాజులనుండి కప్పము తీసికొనుచుండిరి. ఇట్టి శూరుడగు నాగమనాయని పుత్రుడే ఈ విశ్వనాథ నాయుడుగారు.

నాగమ నాయుడుగారికి చాలాకాలము సంతతి లేనందుచే బాంధ్యతో కాళికిపోయి విశ్వేశ్వరుని వూజించి పండున సంతతి కలిగెను. అందుచేతనే యీతనికి విశ్వనాథ నాయుడని పేరుపెట్టెను.

ఇతడు మహా ధైర్యముకలిగి శూరుడై యున్నందు నను, విజయనగర సంస్థానముపైకి దండెత్తివచ్చిన తురకల మదనుణచి పండునను 1583 సం॥ తండ్రివలె నీతడును విజయ నగర సంస్థానమునందు సేనాధిపతి ఉద్యోగము పొందెను.

మధురలోనున్న పాండ్యవంశస్థుడైన చంద్రశేఖర పాండ్యుడు పలుచున్నపుడు తంజావూరులోనున్న వీరశేఖర చోళుడు మధురకువెళ్లి చంద్రశేఖరుని పదభ్రష్టుని చేయగా, అతడు అనెగొండికి పోయి అచ్యుతదేవరాయలతో విన్న వింప, సతడు కరుణించి 1564 సం॥ లో తన దళకర్తయగు నాగమ నాయనికి సైన్యమిచ్చిపంపి చోళుని ఓడించి పాండ్య నకు రాజ్య మిప్పించవలసినదని ఆజ్ఞ చేసెను. అట్లు నాగమ నాయుడుపోయి చోళుని ఓడించి తంజావూరును వశము చేసు కొని మధురను పాండ్యునకు ఇవ్వక దానిని తన వశముననే యుంచుకొనెను.

ఈ విధముగా నాయుడుగారు పడు నలుగురును రాజులుగా గాని రాజులలో ఇవ్వబడు హక్కులను రాజ్యము చేసిరి.

పాండ్య మండలమును (మధురను) ప్లాపించిన నాయుడు గానినా ప్రధములు విశ్వనాథ నాయుడుగారు విజయ నగర సంస్థాన ఉద్యోగమున కధికారిగా నున్న తోటయ నాగమ నాయుడిను, నామము గల నాగమ నాయుడు ఉద్యోగాధికారియైన పిమ్మట నీతనికి విజయనగర సంస్థానమున జేరిన 56 రాజ్యములందు గల నలుబదివేల గుఱ్ఱపు దళమునకును, ఇంకను అనేకవేల పదాతులను గల పెద్ద సైన్యమునకు ముఖ్య దళ కర్తగా నున్నదేగాక తమ స్వంత సంరక్షణమునకై, ఆరువేల గుఱ్ఱపుదళమును, ఇరువేల పదాతులను పెట్టుకొని వీని కను వ్యయమునకై ఆర్కాడు మొదలు తిరువనంత పురమువరకు గల సామంత

ఈ విషయము అచ్యుతదేవరాయలుకు తెలిసి విచారించి యందువగా ప్రక్కనుండునాడు సర్ప
నాథ నాయుడుగారిని బంపించెను. ఈతడు తండ్రియగుమును ద్రోలివేసి, వీడు యవ్వనమున గొప్ప పదవి నొందగల
భావములేక క్రమముగా రాజ్యమును మధుర పాండ్యుడని చెప్పిపోయిరి. అట్లే యతడు క్రమముగా వృద్ధి నొంది
ఇచ్చివేసెను. చంద్రశేఖర పాండ్యుడు కొద్దికాలమే పాలించి జయనగరమున చేరి పరపతులను ఆశ్రయించెను ఒక సమ
పరమపదించెను. చంద్రశేఖర పాండ్యునిపుత్రుడు బాలురయమున అచ్యుతదేవరాయల యెదుట ఇతర దేశములనుండి
యుండెను. రాజ్యమునకు వచ్చిన కొన్నాళ్ల కే మరణించి వచ్చిన మల్లునితో హరినాయకమల్లు యుద్ధముచేసి యతనిని
ప్రభాశ్చ్యము మేరకు విశ్వనాథనాయుడుగారి నే అచ్యుతదేవరాయల క్రింద బడద్రోసెను. అందువలన అచ్యుతదేవరాయలు మెచ్చు
రాయలు రాజుగా చేసెను.

విశ్వనాథనాయుడుగారి సంస్థానము.

క్రీ. పు. 1559 - 1563 సం॥.

విశ్వనాథనాయుడుగారు బహుశః తమ 40 సం॥ ము
మధుర, పాండ్యరాజ్యము నలంకరించిరి. ప్రజలెల్లఱును సం
సించిరి. దేశమునంగల అంతః కలహములు భోగొట్టి ధర్మ
ముగా పాలించిరి. వీరికి హరినాయక మొదలారి అనునా
మంత్రిగా నుండిరి. ఈ హరినాయక మొదలారి ఎవరనగా

కాంచీపురమున జేరిన మెంపొప్పేడు అను గ్రామమున
డగు నెలమ కులజుడు. ఇతడు బీదవాడు. శాల్యమున నీ
నిని పసుండబెట్టి నీటికిపోయిన సమయమున నాగసర్పమువచ్చి
ఇతని శరీరము చుట్టుకొని పడగను శిరముపై గొడుగువలె
నుంచుకొని యుండెను. ఇంతలో తల్లి నీళ్లెత్తుకొనివచ్చి

కొని యీరినికి దళకర్త యధికారము నిప్పించెను. ఈ మొద
లారి విశ్వనాథ నాయుడుగారితోడ యున్నందున అతనితో
నీతడును మధురకు చేరిన మొదలు మంత్రి పదవిని వహించెను.

విశ్వనాథనాయుడుగారును, హరినాయక మొదలి
యారును మిగుల మైత్రితో మెలగుచుండిరి.

మధుర పాండ్యులకోట బురుజులను జీర్ణోద్ధారము చేసి
రెండుగోడల కోటను నిర్మించిరి.

గుట్టి, గోపుర, సోపానములను జీర్ణించిన వానిని జేసిరి.

అనేక దేవాలయములను, అగ్రహారములను కట్టించిరి. వైభా
వనికి ఆనకట్టనుకట్టించిరి. రామేశ్వర, శ్రీరంగ, మొదలగు యీ

ప్రాంతములకు పోవుటకు మార్గాము నేర్పరిచిరి. అచ్చటచ్చట
గాట్లునుబెట్టి చోరభయమును పోవునట్లు చేసిరి. తిరుచినా

వల్లియందు కోటను నిర్మిరి. శ్రీరంగము మున్నగు విస్తారలయ
ములను, శివాలయములను జీర్ణించిన వానిని నుద్ధారణచేసిరి.

శ్రీరంగము నందనేక అగ్రహారములను కట్టి బ్రాహ్మణులకు
 కట్టించిరి. విశ్వనాథ నాయనికి కృష్ణమియ్యనని యెదిరించి నశింప జేయుటకై లంకలోగల ఖండిలోనున్న రాజు ప్రయ
 తిడునెల్వేలి పాతేగారిని ఓడించి యాదేశము వశము చేర్చించు సంగతి నెఱింగి సైన్యముతోడ ఖండికిపోగా, ఖండి
 కొని అచ్చట అనేక దేవలాయాది పుణ్యాకార్యములు చేరాజు భయపడి పోర్తుగీసువారి సహాయముపొంది, మఱి
 సదేగాక తామ్రపల్లినదికి చావకట్టి కట్టించిరి. అపుడపు డాకొందరి సింహభులను జేర్చుకొని యుద్ధమునకు వచ్చెను.
 రించుచున్న పాతేగారింజరి ముడమణచి వశము చేసుకొని అయినను నాయుడుగారి సైన్యముతో యుద్ధముచేయుటకు
 వారిచే కృష్ణములను గొనుచు మహా పరాక్రమముతో ఎవరికిని సాధ్యపడక అనేకులు మడసిరి. తుదకు కృష్ణప్ర
 నాయని యెపాకిదెబ్బచేత ఖండిరాజుగూడ మరణించెను.
 ప్ర. పు. 1563 నామము నందు గలిగింది.

కృష్ణప్ర నాయుడుగారి సంస్థానము
 కృష్ణప్ర నాయుడుగారి సంస్థానము

కృష్ణప్ర నాయుడుగారి సంస్థానము
 క్రీ. పు. 1563 - 1573.

విశ్వనాథనాయుడుగారి పుత్రుడగు సీతనికి కుమారులు కలవు. ఇతనికి విధిననుసరించి పట్టాభిషేకము చేయబడెను. వీరికిని సారినాయక మొదలియాతే మంత్రిగానుండి ఈ కృష్ణప్ర నాయుడు మహా ధైర్యము కల వాడై యున్నందున యీతనిపై దండెత్తి వచ్చినవారి తలలను నరికించెను.

ఇట్లుండగా మధుర నాయుడుగార్ల సంస్థానము లంకలోగల ఖండిలోనున్న రాజు ప్రయ
 తిడునెల్వేలి పాతేగారిని ఓడించి యాదేశము వశము చేర్చించు సంగతి నెఱింగి సైన్యముతోడ ఖండికిపోగా, ఖండి
 కొని అచ్చట అనేక దేవలాయాది పుణ్యాకార్యములు చేరాజు భయపడి పోర్తుగీసువారి సహాయముపొంది, మఱి
 సదేగాక తామ్రపల్లినదికి చావకట్టి కట్టించిరి. అపుడపు డాకొందరి సింహభులను జేర్చుకొని యుద్ధమునకు వచ్చెను.
 రించుచున్న పాతేగారింజరి ముడమణచి వశము చేసుకొని అయినను నాయుడుగారి సైన్యముతో యుద్ధముచేయుటకు
 వారిచే కృష్ణములను గొనుచు మహా పరాక్రమముతో ఎవరికిని సాధ్యపడక అనేకులు మడసిరి. తుదకు కృష్ణప్ర
 నాయని యెపాకిదెబ్బచేత ఖండిరాజుగూడ మరణించెను.
 అనంతరము తమ బావమరదియగు విజయభూపాలనాయుడు
 గారిని ఖండికి రాజుగా నేర్పరచిరి. అది మొదలు ఖండిరాజ్య
 ము నాయుడుగార్ల వశమైనది.

లంక ఖండిరాజ సంస్థానము.

లంకలోచేరిన ఖండిలో 1. విజయభూపాలమహారాజు
 2. అంగదాంకిత మహారాజు, 3. కొండపల మహారాజు,
 4. కీర్తిసింహ మహారాజు, 5. రాజాధిరాజ సింహమహారాజు
 6. విక్రమసింహ మహారాజు, అను నీ యాఱ్ఱురురాజులు
 ఒకరి తరువాత నొకరుగా పట్టాక్రమరూపమున వలె ఏలుచుండిరి.
 చివరకిది ఆంజ్ఞేయుల స్వాధీనమైనది. ప్రస్తుతము విజయ
 పాలునాయుడుగారి వంశస్థులు కొండలు తంజావూరు, మధుర
 మున్నగు ప్రదేశములలోనుంటూ ఆంజ్ఞేయులవలన నిష్పించ
 బడు ఉపకార వేతనముచే కాలము పుచ్చుచున్నాడు.

పెద్దవీరప్పనాయుడు, 2-వ విశ్వనాథనాయుడుగార్ల
సంస్థానము.

క్రీ. పు. 1573 - 1595.

కీర్తిమంతుడగు కృష్ణప్పనాయుడుగారికి పిమ్మట
ఇతని పుత్రులు 1. పెద్దవీరప్పనాయుడును, 2. విశ్వనాథ
నాయుడును మధురను ఏలూరి, వీరికాలమున హరినాయక
మొదలారుగానే మంత్రిగానుండిరి. వీరును వీరులుగ నేయుండి
దృఢులను పీచమడచి అనేక పుణ్యకార్యములు చేసి
నడేగాక తిరుచునాపల్లి కోటను పదిలముచేసి, చిదంబరమున
నవీనముగా నొక కోటను నిర్మించి గతించిరి.

లింగప్పనాయుడు, 3-వ విశ్వనాథనాయుడుగార్ల
సంస్థానము.

క్రీ. పు. 1595 - 1602.

పెదకృష్ణప్పనాయని పుత్రులగు లింగప్పనాయుడు
గారును, విశ్వనాథనాయుడుగారును రాజ్యమునకువచ్చిన
కొద్దికాలమునకు మధురయందు వేముకొల్ల మంటపమును,
చోళవందాను గ్రామమున కోటను, దేవాలయమును, అగ్ర
హారమును నిర్మించినవారైనను, బృహస్పతివంటివాడగు హరి
నాయక మొదలారు క్రీ. పు. 1600 సం॥ మున గతించిరి.
ఇందువలన యీ ఇద్వారు నాయుడుగార్లకంటె పూర్వము

పాలించినవారివంటి కీర్తి ప్రఖ్యాతులు వీరికి గలుగక సామా
న్యులవలెనే నుండవలసినవైనను. కాని వీరును పూర్వుల
వాసననునడించి మంచివారై ప్రజలపట్ల యభిమానముతో
వర్తించుచుండి గతించిరి.

ముద్దు కృష్ణప్పనాయుడు సంస్థానము.

క్రీ. పు. 1602 - 1609.

లింగప్ప నాయని కొడుకు ముద్దు కృష్ణప్పనాయుడు
రాజ్యమునకు వచ్చెను. ఇతని పినతండ్రీయగు కన్నారి రంగప్ప
నాయుడుగారు ధరాశయే ముద్దు కృష్ణప్పనాయని బండిఖా
నాలోనుంచి తానే మధుర రాజునని చాటించెను. వెంటనే
ముద్దు కృష్ణప్పనాయని స్నేహితులు కన్నారి రంగప్పనాయని
శరమును ఖండించి ముద్దు కృష్ణప్పనాయుడు గారి నే
రాజ్యమునకు రాజుగా తేసిరి. ఇతడు ధర్మముగా పాలించి
గతించెను.

ముద్దు వీరప్పనాయుడుగారి సంస్థానము.

క్రీ. పు. 1609 - 1623.

ముద్దు కృష్ణప్ప నాయుడుగారి పిమ్మట వారి పెద్ద
కుమారుడు ముద్దు వీరప్పనాయుడుగారు రాజైరి. ఇతడు
తంజావూరును, మైసూరు మున్నగు రాజులతో యుద్ధముచేసి
వారి నోడించెను. ఇతని కాలములోనే మధురయందు క్రైస్తవ
ప్రార్థనాలయము నిర్మించబడెను.

తిరుమల నాయఁడుగారి సంస్థానము

శ్రీ. పు. 1623 - 1659.

మున్దు వీరప్పనాయఁడుగారికి పిమ్మట అతని సహా
దరుడైన తిరుమల నాయఁడుగారు రాజ్యాధిపతులైరి. ఇతని
పూర్వులు తరుచుగా తిరుమలనాపల్లినుండియే పాలించుచుండిరి.
ఇతడు మాత్రమేనూవిధముగాక పొన్నూరు నుండియే రాజ్యము
పాలించుచుండిరి. వీరు మధురమివాడ, పోతునూరు శివస్వామి
లకు సహకర్తా భవనములు ముచ్చగునవి అనేకములు సమ
ర్పించిరి. ఇవిగాక గోవుర, ప్రాకార మంటపములను, కోట
కోర్తలనులను వివరముగా నిర్మించిరి. ఇంకను చాలా కొల
దులు ముచ్చగువానికి పోరాణములు నిర్మించిరి. ఇప్పటికిని మధు
రలో తిరుమల నాయఁడుగారున్న కోటయు, వారు తమ
యస్థప్రకారము నిర్మించిన మహాలును చూచి సంతసించు
చున్నారు. వీరికి 200 భార్యలు గలరు. ఈతని కాలమునందే
శ్రీ సత్యులకు బంజరుభూము లివ్వబడి వారిని రైతులుగా
జేసిరి.

తిరుమలనాయఁడుగారికి పూర్వము పాలించుచున్న
నాయఁడుగార్లెల్లరును అనెగొంది పరిపశురాజులకు లొంగి
యుండిరి. ఇతడు మాత్రము వానికి లొంగక చాలా సైన్య
మును చేర్చుకొని స్వతంత్రుడై పాలించుచుండెను. ఇట్లు
డగా ఒకప్పుడు మైసూరురాజులు మధురనాయఁడు సంస్థా

నమువారిచే అశమానింపబడియుండిరి. ఆ మత్స్యరముచే
చామరాజ్ ఒడయాక్ మధుర తిరుమలనాయఁడుగారిపై
దండెత్తినచ్చి దిండిగల్లు మొదలగు ప్రాంతములందు చాలా
గ్రామాదులను దోపిడిచేసి విశేష ధనము నెత్తుకొనిపోయి
మైసూరుచేరిరి. ఈ విషయము తిరుమలనాయఁడుగారు విని
కోపించి సైన్యమునుపైపొయి మైసూరుకోటను ముట్టడించి
మైసూరురాజువలన తమ దేశమునందు దోపిడిచేసిన ధన
మును యుద్ధపు ఖర్చును వసూలుచేసుకొని రాజకపంచుకొని
విజయలై మధుర చేరిరి.

ఇట్లు అతిపరాక్రమముతో మధురను ఏలుచుండు
సమమునందు తురకలు పుత్తర దేశము నంతయు దోపిడిచేసి
సంస్థానమునంతయు నాశనముచేసి మధురకోటను ముట్టడిం
చిరి అప్పుడు తాత్వికుడగు తిరుమలనాయఁడుగారు కాబోవు
జననష్టమును చూడజాలక నా తురకలకు కొంత ధనమిచ్చి
వారిని పాఱద్రోలిరి.

మరొక సమయమున మైసూరురాజు బలమైన సైన్య
ముతో పూర్వవిరోధమును సాధింప నెంచి మధురపైకి దండె
త్తిగా నపుడు రామనాథపురం జమీందారుగారు తిరుమల
నాయఁడుగారికి సహాయముగా సైన్యముతోవచ్చిరి. ఆకాల
ములో రామయ్య అనేడి బ్రాహ్మణుఁడు తిరుమలనాయఁడు
గారి సైన్యాధిపతిగా నుండెను. ఈతనికి మైసూరువారు

చాలా ధనమిచ్చి స్వాధీనము చేసుకొనిరి. ఈసంగతి తెలిసి రామనాథపుర సేతుపతి వెంటనే రామయ్యనుపట్టి బందిఖనాయందుంచి యుద్ధముచేయ దొడంగినంత మైసూరువారి చెప్పకనే చెల్లాచెత్తై పారిపోయిరి. రామనాథపురము సేతుపతిగారు చేసిన సహాయమునకై తిరుమలనాయుడుగారనేక బహుమతుల నొసంగిరి.

ఈ విధముగా మైసూరువారు పోవుచూ తిరుమల నాయని సైన్యమున జేరినవారి యొక్కయు, మరియు పాండ్య మండలములో జేరిన వారి ముక్కులను ఖండించుచూ పోవుచుండిరి. ఈ విషయము తిరుమల నాయుడుగారికి తెలిసి మహారోషము నొంది తన తమ్ముడగు కుమార ముద్దు వీరప్ప నాయుడుగారిని దళాధిపతిగా నియమించి, వీరికి సహాయముగా రంగన్న నాయుడుగారినిపంపి మైసూరు రాజుయొక్క ముక్కును తేవలసినదని ఆజ్ఞనియ్యగా నట్లే వారును మైసూరుకు పోయి కోటను ముట్టిడించి, రాజును బంధించి, ఆ రాజు యొక్కయు, ఇంకను నారాజ ఉద్యోగముల యొక్కయు ముక్కులగోసి వీసికొనివచ్చిరి.

ఇవిధముగా పరాక్రమముతో పాలించుచు క్రింది ప్రత్తికులుగాంచి అనేక పుణ్యకార్యములుచేసి 36 ఏండ్లు రాజ్యమేలిరి. 1659 సం॥ మున గలించిరి. ఈతని సంస్థానమందున్న పండితులలో విశ్వపెరుమాళ్లయ్యంగారు అనుద్రావిడ పండి

తుడు మహాప్రసిద్ధుడు. ఈ అయ్యంగారు వ్రాసిన అష్ట ప్రబంధము నెడి ద్రావిడ గ్రంథము ఇప్పటికిని మిక్కిలి ప్రసిద్ధిగా నున్నది.

ముద్దు అళగసింగరి నాయుడుగారు.

క్రి. పు. 1659-1662.

తిరుమలనాయుడుగారికి పిమ్మట వారి పుత్రుడగు ముద్దుఅళగసింగ నాయుడుగారు రాజ్యమునకు వచ్చిరి. ఈతని సమయముననే "రాబట్ నోలిల్ బస్" అను నతడు బ్రాహ్మణ రూపుడై క్రిష్ణమతమును ప్రచారముచేసి అనేకులను క్రైస్తవులనుగా మార్చిరాడు. ఆ కాలములో తురకలు దక్షిణ దేశమునకు యుద్ధమునకువచ్చి తంజావూరు మున్నగు ప్రాంతములను వాళ్లముచేసి తిరుచిరాపల్లికిపోయి ముట్టడివేసిరి. అప్పుడు ముద్దుఅళగసింగరినాయుడుగారును, సేనాధిపతియైన లింగమనాయుడును మహారోషముతో తురకల నెదిరించి నంది వారు తమ తపము కొనసాగక మఱిలిపోయిరి. ఈ ముద్దు అళగసింగరినాయుడుగారు అతికాముదై దాని సంబంధమును బబ్బుచేతనే మరణించిరి.

చొక్కనాథనాయుడుగారు క్రి. పు. 1662-1682.

ముద్దు అళగసింగరి నాయుడుగారికి పిమ్మట అతని పుత్రుడు చొక్కనాథనాయుడుగారు రాజ్యమునకు వచ్చిరి.

ఈ విధముగా అనేకవిధములైన కష్టములు చొక్కనాథనాయనికి గోవిందయ్య మున్నగు వారివలన కలిగెను. వానికారణముగా శత్రుడు మనోవ్యాధి అధికమై దివికేగెను. రంగ కృష్ణ ముద్దు వీరప్పనాయడుగారు.

క్రీ. పు. 1682 - 1686

చొక్కనాథనాయడుగారు దివికేగిన పిమ్మట వారి ప్రత్యుడుగు రంగకృష్ణముద్దువీరప్పనాయడుగారికి 16 సంవత్సరములు లాయెను. ప్రజలందఱు నీతనినే రాజుగా చేయవలంచి పట్టాభిషేక మొనరించిరి. ఇతనికి 20 సం॥ నిండగానే "మహాబుద్ధిశాలి" యను నామముతో పాలించుచుండెను. ప్రజలందఱును ఆనందమొందుచుండిరి. ఇట్టి సమయమున ఢిల్లీనుండి పాదుషాగారి పాదుకలు వచ్చెను. కారణమేమన ఢిల్లీయందు నవీన పాదుషా రాజ్యమునకు వచ్చినదే. ఆ పాదుషాయొక్క పాదుకలను పల్లకిలో నుంచి ప్రతియొక్క సంస్థానమునకును పంపగా, ప్రతిసంస్థానమువారును ఆజ్ఞోల్లసతమ సింహాసనముపై నుంచి పూజించి నమస్కరించి పంపులలవాటు కలదు. ఆ విధముగానే క్రొత్త పాదుషా ఢిల్లీగారిగానే అలవాటు ననుసరించి పాదుకలను తీసుకొనివచ్చుచు అక్కడక్కడగల సంస్థానములలో సంతటను నమస్సులు చేయబడి మధురకు తీసుకొనివచ్చి రంగ కృష్ణ ముద్దు వీరప్పనాయడుగారికి యీవిషయమును తెలిపిరి. ఆ నాయడుగారు

దానిని కొనివచ్చినవారిని సంస్థానములలోనికి తీసుకొనిగమ్మని చెప్పి పాదుకలనుధరించి వచ్చినవారెల్లరిని కొట్టిపంపిరి. అప్పటినుండి ఢిల్లీ పాదుషాలు దుర్మార్గ పాదుకపూజను నిల్పిరి. ఇట్టి వీరుడు అచిరకాలముననే స్ఫోటకవ్యాధిచే మృతినొందెను.

రాణి మంగమ్మగారు క్రీ. పు. 1686 - 1699.

రంగకృష్ణ ముద్దు వీరప్పనాయడుగారు గలించినపుడు వీరిభార్యగారు గర్భిణిగానుండిరి. దైవకృపచే నొకపుత్రుడు జన్మించెను. వీనిపేరు విజయరఘునాథచొక్కలింగనాయడు. ఈ శిశువునకు రెండవ మాసమునందే మధుర రాజ్య పట్టాభిషేకముచేసిరి. కాని వీరికి బదులుగా వీని అవ్వ (చొక్కనాథనాయడుగారి పత్ని, రంగకృష్ణ ముద్దు వీరప్పనాయడుగారి తల్లియగు) మంగమ్మగారే పాలించుచుండిరి.

ఈమె కేవలము హిందువులకేగాక ఇతర మతస్థులకు (మహ్మదీయులకు) ను ఉపకారిణియై ధర్మముగా పాలించుచు ధైర్యవతియనిపించుకొని దివినలంక రించెను.

విజయరఘునాథ చొక్కలింగనాయడుగారు.

క్రీ. పు. 1704 - 1741.

మంగమ్మగారు మరణించిన పిమ్మట యువకుడైన విజయరఘునాథచొక్కలింగనాయడుగారు రాజ్యముచేయ

నారంభించిరి. ఇతనికి విజయరంగచోక్క-లింగనాయుడు అ-
నామముకలదు. ఇతడు ఎల్లపుడు గోపుర, ప్రాకారముల
పాదులను నిర్మించుట మున్నగుగాగల పుణ్యకార్యముల
యందే కాలము పుచ్చుచు శ్రీరంగనాయకుడేగతి యతి నమ్మి
ఏకాంతముగా నాతనినే పూజించుచుండే సుఖముగా పరమ
పదించెను.

రాణి మీనాక్షమ్మగారు క్రీ. పు. 1731-1738.

విజయరంగునాథచోక్క-లింగనాయుడు గారికి సంతా-
నము లేకపోవుట వాడున భార్యయగు మీనాక్షమ్మగారు
కార్యమునకు బోవంగిరి. మఱియు తిరుమల నాయుడుగారి
పండ్లదగు నాకలిది దిక్కు చేసికొనిరి. ఆ సమయమున ద-
బాయి పండ్లదారా మున్నగు వారి ఈ దక్కు యిష్టము
లేదు. వేరే మరొకరికి రాజ్యము రావలయునని వాదింపు-
చుండిరి. ఇందువలన స్పర్థలు అధికమై సంస్థానమున పాత్ర
లేర్పడెను.

ఈ సమయముననే చందాసాహెబు దక్షిణమువై
దండెత్తి మధుర మున్నగు ప్రదేశములలోని బహుభాగములను
వశము చేసుకొన్న దేగాక మీనాక్షమ్మను బండిఖానా యం-
దుంచ దలంచెను. యీ విషయము నంతయు తెలిపినపిదప
నిజ ప్రాణము నిలుపరాదని తలంచి, మానవతయు, పతివ్రత
యునైన యామె పాపాణమును దివి మరణించెను.

విమ్మట ఈమె స్వీకారపుత్రుని తండ్రియగు బంగారు
తిరుమలనాయుడుగారు సంస్థానమును వశముచేసుకొన నెంచి,
అపుడు అధికముగా "సతారా" మహారాష్ట్రుల దగ్గరకు
పోయి మొఱబెట్టుకొన వారధయమిచ్చి దక్షిణమునకు
దండెత్తివచ్చి చందాసాహెబును బంధించి తీసుకొనిపోయి
"సతార"యందు బండిఖానాలో నుంచిరి. ఈ విధముగా
సభయమిచ్చిన "సతార" మరాటివారు మధురను బంగారు
తిరుమలనాయుడుగారికి ఒప్పగించనందున, నాయుడుగారు
నైజామువారియొద్దకుపోయి చెప్పికొనిరి. అపుడు నైజాం
వారు చాలా వ్యసనముచెంది తమచే ఆర్కాడునందు
ఏర్పరుపబడిన అన్వర్ ఉద్దీక్ ఖాన్ కు బంగారు తిరుమల
నాయుడుగారిని, అతని కుమారుని ఒప్పగించి వీరిద్వరికిని
అనుదినము 400 రూప్యము లిచ్చుటను, అచిరకాలముననే
మధురను వారి స్వాధీనము చేయవలసినదనియును చెప్పి
పుచ్చెను. ఈ అన్వర్ ఉద్దీక్ ఖాన్ కొన్ని దినము లీవిధముగానే
యిచ్చుచుండి మధురను వీరికిప్పించుటకు ఇష్టములేనివాడై
బంగారు తిరుమలనాయునికి పాపాణమిచ్చి 1748 సం॥ లో
చంపెను. ఈ విషయమెఱింగిన సతని కుమారుడు పారి
పోయి శివగంగ యందలి కురిచ్చికి పోయెను.

ఇత్యాది సంఘటనలచేత మధురకు 1741 సం॥
మొదలు రాజులేకుండెను. తరువాత శివగంగజమీందారును,

రామనాథపుర నేతుపతియును గూడి బంగారు తిరుమల నాయని కుమారుడగు విజయకుమారనాయనకు మధురను 1742 సం॥ మున పట్టాభిషేకము చేసిరి.

కాని యీ విజయకుమార నాయకుగారిని ఆ వత్సరమునందే మహ్మదీయులు కురిచ్చికి పోవునట్లు నరించి మధురను వశము చేసుకొనిరి. ఈ సురకలయందే జగదముఖుగార్లు పోరాడుచుండగా 1785 సం॥ మున మధుర ఆంగ్లేయుల స్వాధీనమైనది. అప్పటినుంచి ఏ కష్టములు లేక ప్రజలు సౌఖ్యముగా నుండిరి.

ఈ విధముగా చంద్రవంశ క్షత్రియులతిలక్తుడైన యయాతియొక్క సంతతివారగు బలిజరాజ వంశీయులగు ఆంధ్రరాజులు మగధదేశము వదిలి దక్షిణమునకు వచ్చి డిబ్బయిని, కొండవీడు, ఓరంగల్లు, కళ్యాణ నగరము, విజయ నగరము (ఆనెగొంది) మున్నగు ప్రదేశములందు విక్రమార్కు, చాళుక్య, కాలచూర్య, గజపతి, నరపతి, మున్నగు నాయకులతో సంస్థానములను నిర్మించి ఏలిరి. ఆ వంశస్థులగు చెన్నప్పనాయకు మున్నగువారు తంజావూరు (చోళదేశ) రాజులుగను; విశ్వనాథనాయకు మున్నగువారు మధుర (పాండ్యదేశ) రాజులుగను; విజయభూపాలనాయకు మున్నగు వారు లంక (సిలోన్, సింహళము) రాజులుగా ఏలుచుండిరి.

కాలపరిణామముచేతను, కలిధర్మము ననుసరించియు చంద్రవంశ ఆంధ్రక్షత్రియు బలిజవారు పదభ్రష్టులైరి. ఇందువలన హీనజాతివారైల్లదను బలిజవారమనియు, గౌరవుల మనియు నాయముల నుంచుకొని నాయకులను పేర వ్యవహరించు కొనుచున్నారు.

పద్మనాభాచార్య గ్రంథముననుసరించి.

ప్రస్తుతము మధుర ఆంగ్లేయుల వారి స్వాధీనమైన జిల్లాగానున్నది. ఈ జిల్లాయందు పాళేగాల్లును, జమీందార్లును అనేకులు కలరు. వారియందు పాళేగాల్ల కొందఱిని తెలుపుచున్నారము.

1. ఎచ్చక్క నాయక్కునూరు; 2. దేవారం;
3. బోడి నాయక్కునూరు; 4. కండప్ప నాయక్కునూరు;
5. దేవదానప్పట్టి; 6. దొడ్డియక్కోట; 7. నిలకోట;
8. అమ్మయనాయక్కునూరు; 9. అంబలత్తూరు; 10. తపస్సు మేడ;
11. యనుకాలపురం; 12. మకవనాడు; 13. చొక్కం పట్టి;
14. పల్లియప్ప నాయకనూరు; 15. ఇడయకోట;
16. మాంపల్లె; 17. విరూపాక్షి. ఇవి పాళేగాల్ల నేడు నాయమున చిన్న జమీందారులుండు ముఖ్యగ్రామములు. ఏరెల్లదను కంబళ జాతియందు చేరినవారు. వీరి కెల్లరికిని "నాయక్కుర్" అను బిరుదము కలదు.

18. కొంబి :- ఈ పాశీగానికి “కవుండర్” అను బిరుదము గలను. కంబళ జాతిలోనివాడే.

19. ఎరియోడ :- 20. మామూరు :- ఈ ఇద్దరు పాశీ గాల్లును “నాయుడు” అను బిరుదముగల బలిజ వంశస్థులు.

21. పళని :- 22. అయక్కడి :- ఈ ఇద్దరు పాశీ గాల్లును వేటవాంక్ష వంశస్థులు. అంతే కరబజాతి యందలి వాడు. వీరికి “నాయక్కర్” అను బిరుదము గలను. కొంబియు పెద్ద జమీందార్లనుగూర్చి చెప్పుచున్నారము.

వీరికిరె జమీందారు.

ఈ వీరికిరె జమీందారును నిర్మించిన వాడు రామ భద్రనాయుడు. ఇరెడు పూర్వము చేప్పిన విశ్వనాథనాయని రిండ్రీయగు నాగమనాయని కడ్డపై న్యాధిపతిగా నుండెను. నాగమనాయుడు చోళరాజుపై దండెత్తిన సమయమున రామ భద్రనాయుడుగారు విశేష సహాయమునర్చి వందునను నాగమనాయుడు కాళికి పోయినపుడు అతనికి బదులుగా విజయనగర సైన్యమునకు దళాధికర్తగానుండి కార్యము బాగుగా నిర్వహించినందునను, నాగమనాయుడుగారు యీ జమీనును ఇచ్చిరి. అప్పటినుంచి వీరి వంశీయుల చేరక పరిపాలింపఁ బడుచున్నది.

ఎట్టియాపురం జమీందారు.

ఈ జమీందారుకు మధురయందును తిన్నెపల్లి జిల్లా యందును గ్రామాలుకలవు. ఈ ఎట్టియాపురం తిన్నెపల్లి జిల్లాయందున్నది. ఈ సంస్థానమునకు ఆది పురుషుడగు ఎట్టి యప్ప నాయుడు సుమారు 1500 సం॥ మునకు తరువాత విజయనగరమునకుపోయి, వరపతులవలన తూరుగుదనిమించు కొని, వారిచే నీ సంస్థానమును పొందెను. అందువలన నీ గ్రామమునకు ఎట్టియా పురమని పేరడెను.

ఇంకను మధురయందు నాయుడుగార్ల పాలనాకాల మున సహాయము చేసినవారికి జహగీర్లు ఇవ్వబడెను. వారె ల్లరు నిప్పుడు సంస్థానాధి పతులైరి. అట్టివారియందు గొండటి నిట వ్రాయ తెలుపు చున్నారము.

రామనాథపురము - సేతుపతి సంస్థానము.

ఈ సంస్థానాధిపతులు దురజాతి యందలివారు. రామేశ్వరమునకు సమీపముననే సేతుపు మున్నగు ప్రాంతములకు అధికారులగుటవలన “సేతుపతి” అనుబిరుదముగలదు. ఈ సంస్థానమువారు చాలాకాలముగా గొప్ప కీర్తి ప్రతిష్ఠలం బొందినవారుగను, చోళపాండ్యరాజులకు సహాయముచేసిన వారుగనై యున్నారు. బహుశః క్రీ. పు. 1070 సం॥ ము నుంచి యీ సంస్థానము వృద్ధిగానున్నది. అప్పటినుండి ఇప్పటివరకును ధర్మవిషయముగను, విద్యావిషయములలోను

వేలాది ధనమును ఖర్చుచేయుచున్నాడు. విద్యావిషయమున
ఇప్పటివరకును పేరుగానున్న సంస్థాన మిదియొక్కటియే.
శివగంగ సంస్థానము.

ఈ సంస్థానము రామనాథపురం సంస్థానములోనుండి
భాగింపబడినది. ఈ సంస్థానాధిపతులును మరవజాతిలోని
వాళి. కాని వీరికి "జేవర్" అను బిరుదముగలదు.
ఈ సంస్థానము బహుశః క్రీ. పు. 1720 లో జన్మించినది.
పుదుకోట సంస్థానము.

ఇది పూర్వము తంజావూరు సంస్థానమునకు లొంగి
యుండెను. తరువాత యీ సంస్థానాధిపతులు ఒనర్చిన సహాయముకొరకై బహుశః క్రీ. పు. 1600 సం॥ మున ఇప్పించబడినది.
ఈ సంస్థానాధిపతులు మరవజాతి యందలి వారై యైనను వీరికి "తొండమాన్" అను బిరుదముగలదు.

పదునాలుగవ ప్రకరణము.

బలిజవంశ గృహనామాది వివరణము.

(శ్రీ) చంద్ర వంశ శ్రుతియులగు దేశబలిజ వారను
గౌరవులయందు రాజబంధు, మహాబంధు, గోష్ఠీబంధు,
బహుబంధువులని నాలుగు వర్ణములు గలవు. వివరముగా
శ్రీ వంశ ప్రకాశికా గ్రంథమున వ్రాయబడినది. మేమిది
సంగ్రహముగా వ్రాయుచున్నారము:—

శ్రీ చంద్రవంశ శ్రుతియులగు గౌరవులనియెడి బలిజ
వారియందు కోటబలిజవారనియు, పేటబలిజవారనియు
రెండు విధములుగలవు. కోటయనగ విజయనగరపు కోట
యని తెలియవగును. ఈ కోటవారికి దేశబంధువారను
మరొక నామముగలదు. వీరియందు రాజబంధు, మహా
బంధు, గోష్ఠీబంధు, బహుబంధువులని నాలుగు వర్ణములు
గలవు. వీరెల్లరును వాయనివాడు, నెట్టివాడు, తాతవాడు,
రాజువాడు, రావువాడు, వజీరువాడు అను ఆరు పేర్లువాడు
వ్యవహరింపబడుచున్నాడు.

ఈ నాలుగు బంధువులందు రాజబంధుజన కూటస్థుల
గృహనామాది వివరణము

సుభమును కలుగజేయు చంద్రవంశ శ్రుతియులగు
కోటబలిజవారిలో చంద్రవంశపురుగులగలరనియు, వాడు రాజ
బంధువులనియు, బహుబంధువులనియును పిలువబడుచురని
భావము.

వీరిలో రాజబంధుకూటస్థులెవరనగా:

1. గరిక పాటివారను సాంధ్యమండలాధీశ్వరుండైన
విజయరంగ గోక్కనాథనాయనివాడు.
2. నెడుంగుండ్రమువాడు
3. అమ్మకుమారులనబడు అల్లూరివారను తంజా
వూరు అధిపతులు విజయరాఘవ నాయనివాడు

4. చింతలపురి వారనగా శ్రీ భండిమహారాజుగారు
5. పండ్లపేటవారు
6. పాలపాటివారు
7. పట్టిపువారు
8. పగడాలవారు
9. పెట్టివారు
10. ధనపెట్టివారు
11. పరిటాలవారు లేక గురవాలవారు
12. కర్తివారు
13. అగలేవారు
14. నవరమువారు
15. కరివేటివారు
16. కంచివారు
- ✓ 17. గంధపువారు
18. కడియాలవారు
19. ఆసూరివారు
20. క్రీపతివారు
21. చెంజివారు
22. వజ్రాలవారు
23. నిమ్మడివారు
24. నీలకంఠమువారు

25. డేగలవారు
26. బిరుదువారు
27. రాయకులమువారు
28. విజయమువారు
29. నరనావారు
30. బండారమువారు
31. మంచాపాత్రమువారు
32. మునగలపేటవారు
33. అంజేటివారు
34. దళవాయివారు
35. తియ్యలవారు, లేక చిత్రాలవారు
36. చంద్రగిరివారు
- ✓ 37. పురమువారు
38. పర్వతమువారు
39. ఉదయగిరివారు
40. బంతికుప్పవారు

అనియెడు 40 గృహనామములు వాడును, వీరి పూర్వము రాజబంధువులని పూర్వము విజయరంగ చొక్కానాధేంద్రుడు రాజకులమువారు తెలుసుకొన. శ్రీరంగ నాయకుల సన్నిధిని బంధువులందఱును వినునట్లు చెప్పిరి వీరికి రాజ బంధువులనియు, రాజశ్రేష్ఠులనియు, వలినవారనియు,

చోళపాండ్య దేశాధిపతులనియు, ఖండివారనియును ప్రచార
నామంబులు కలవు. వీరికి భృత్యత్వమును, వెండి భూషణ
ములును లేవు.

వీరి సంఘ వాసస్థలములు :- బాగలూరు, నారికల్లు,
రాయవేలూరు, వెళ్ళికురిచి, విరాచ్చిల, పనయూరు అనున
వని తెలియవలెను.

మహాబంధు జనకూటస్థుల గృహనామాది నిర్ణయము.

1. పైడియంపులవారు	14. గంధాలవారు
2. బంగారు కత్తివార నెడు	15. అరసవారు
గరికెపాటివారు	16. పులిగుచ్చువారు
3. మెండుగుట్టలవారు	17. ఇండ్లవారు
4. బ్రహ్మముడివారు	18. కొనకావారు
5. మొనలవారు	19. గోపిసెట్టివారు
6. సామువారు	20. మేడిసెట్టివారు
7. జవ్వాళివారు	21. ఏనుగులవారు
8. అడివారు	22. కుంచావారు
9. దూదివారు	23. వల్లెవాట్లవారు
10. నిండుకులమువారు	24. రథాలవారు
11. సంపంగివారు	25. కత్తివారు
12. భారివారు	26. ముత్యాలవారు
13. చిరుతివారు	27. సాయనవారు

28. జెట్టివారు	35. కాలపురివారు
29. పట్టేటివారు	36. లాయరివారు
30. బండ్లపల్లెవారు	37. పావడావారు
31. అంజెవారు	38. వంగావారు
32. ఆలంబాకువారు	39. పోగులవారు
33. జవకలవారు	40. మండివారు
34. విజేయువారు	41. పూసపాటివారు

అను ఈ కుటుంబదియొక్క గృహములవారు, వీరి
యొక్క అది సంబంధులను మహాబంధువులని విజయరంగ
చొక్కనాథేంద్రుడు రాజకులమువారు తెలుసుకొన శ్రీరంగ
మునందు శ్రీరంగనాయకుల సన్నిధిని బంధువులందఱు విను
నట్లు చెప్పిరి. వీరలకు మహాబంధువులనియును, పాండ్య
రాజ్యశేఖరులనియును, కులశ్రేష్ఠులనియును, ప్రచార నామ
ములు కలవు. వీరికి నాలుగు తెగలవారగు బంధువుల
యందును ప్రథమ మర్యాదచేయుట కలదు. వీరి స్త్రీలు
మెట్టెలను ధరింపరు.

వీరల నివాస స్థలములు

శ్రీ జగన్నాథము, విజయనగరము, రాజమహేంద్ర
వరము, సింహాచలము, దక్షిణామధుర, కొత్తకొట, పెరియ
కుళం, శ్రీహనుమత్పురియును, హనుమత్తనప్పకోవాడి, అరుం
దాణి, ఇవి నివాసములని యెరుంగవలెను.

గోష్ఠిబంధుజన కూటస్థుల గృహనామనీ వివరణము.

1. పైడిపాటివారు
2. తోటవారు
3. గట్టువారు
4. గుడిమెట్టవారు
5. గవనాలవారు
6. నాలివారు
7. అయిలివారు
8. అయిరివారు
9. అయిలవారు
10. అయిలవారు
11. అయిలవారు అను
కొట్టవారు
12. కీలవారు
13. కీరివారు
14. సాధనవారు
15. పగడాలవారు
16. పోగులవారు
17. ఇండ్లవారు
18. ముత్యాలవారు
19. కమతంబువారు
20. రామాయణమువారు
21. రాజనాయనివారు
22. కొట్టవారు
23. కోలవారు
24. నూతుస్థివారు
25. ఎరసుచ్చువారు
26. ఎరస్థివారు
27. చిన్నమస్థివారు
28. బొలుస్థివారు
29. బిరమువారు
30. బొట్టురివారు
31. దళివాయివారు
32. రాతులవారు
33. చంద్రాతులవారు
34. చల్లవారు
35. ఆకులవారు
36. వ్రావాడు
37. ధనాలవారు
38. తిరుమలస్థివారు
39. వేరొవసమువారు

40. సుంకరవారు
41. మంకువారు
42. అరుగులవారు
43. బియ్యారపువారు
44. కొలుకులవారు
45. ఛత్రివారు
46. కటకమువారు
47. కనకాలవారు
48. మన్నెంపువారు
49. ఒంటివారు
50. బీగాలవారు
51. కరివారు
52. బోగినివారు
53. పోలురాజువారు
54. చందువారు
55. బీసాపత్రివారు
56. అల్లరివారు
57. భండారివారు
58. పాండురంగమువారు
59. రమ్యపురమువారు
60. తేకూరివారు
61. మేడూరివారు
62. నూనూరివారు
63. మొలకవారు
64. నేతివారు
65. సామ్మలవారు
66. కొత్తిపేటవారు
67. బాలునాయనివారు
68. పున్నావారు
69. బండికోటివారు
70. ఆలవారు
71. పసుపులేటివారు
72. గానాలవారు

అను యీ 72 గృహముల వారును, వీరి ఆదినంబంధు
లను గోష్ఠిబంధువులని విజయరంగ చొక్కనాధేంద్రుడు రాజ
కులము తెలుసుకొన, శ్రీరంగంబున శ్రీరంగనాయకుల కన్ని

ధీని బంధువులందఱు విన చెప్పిరి, వీరిని గోష్ఠి బంధువులని యును, భక్త శ్రేష్ఠులనియును న్యవహరించెదరు.

వీరి సంఘము నివసించు స్థలములు:— తిరుపతి, చెంగా రెడ్డిపల్లె, ధర్మపురి, సత్యదర్శనపురము, శ్రీ దివ్యజ్ఞానపురము, అయ్యూరు మున్నగు గ్రామములని నెఱుంగ నగును.

బహుబంధుజన హుద్దుల గృహనామాది నిర్ణయము.

1. కావేరివాడు	15. ఆరణ్యవాడు
2. గునిపెట్టివాడు	16. గాజవాడు
3. గోవువాడు	17. నగులూరివాడు
4. అల్లంవాడు	18. శ్రీరామవాడు
5. ఆకులవాడు	19. ఆవులవాడు
6. మహీపతివాడు	20. అ తిలివాడు
7. నిజపతివాడు	21. చలిపందలివాడు
8. మానంవాడు	22. పాయసంవాడు
9. సింగంపెట్టివాడు	23. జక్కావాడు
10. లక్కపెట్టివాడు	24. బాలేరావువాడు
11. బిరుదువాడు	25. లోటవాడు
12. సుక్కడివాడు	26. పోసంవాడు
13. పెనుకొండవాడు	27. దళవాయివాడు
14. జబ్బావాడు	28. నిమ్మలవాడు
	29. మేడిదవాడు

30. గాడివాడు	40. కుమ్మవాడు
31. కాంకంశమువాడు	41. సాయనవాడు
32. పాండురంగమువాడు	42. భజనవాడు
33. భానుపెట్టివాడు	43. నగసాలవాడు
34. గంగపెట్టివాడు	44. ముత్యాలవాడు
35. పొలముపెట్టివాడు	45. బోయినవాడు
36. గుడ్డాలవాడు	46. అయ్యలవాడు
37. తూమువాడు	47. అంభీరవాడు
38. తిరుపతివాడు	48. ముప్పత్తివాడు
39. సింగాణివాడు	

అను యీ 48 గృహముల వాడును వీరి పూర్వులును బహుబంధువులని విజయరంగచొక్కనాథేంద్రుడు రాజకులము తెలియనుడివిరి. వీరిని బహుబంధువులని యును, కొత్తులనియును, వీరధతులనియును, హస్తినాపురము వారనియును న్యవహరించెదరు.

వీరి సంఘములు, నివసించు ప్రదేశములు:— వెంకటగిరి, జలకంఠపురి, మన్నాడుగుడి, విశేక్కుడి, వెంబలకుడి, గోయంబుపూరు, ముసిరి, శేలం అని యెరుంగవలయును. పై నుదహరించిన బంధువులు, మహాబంధువులు, బహుబంధువులు, పరస్పరము సంబంధము చేసుకొనుచున్నాడు. ఇతరులైన బలిజవారిని అన్యబంధువులనియు, పేటబలిజ వారనియు చెప్పుచున్నాడు.

వీరేగాక యింకను మఱికొండలు వేర్వేరు పేరులతో
దక్షిణ ఆర్కాడు జిల్లా ప్రాంతమునందలి బలిజవారని
తెలియబడుచున్నాడు.

వారినిగూర్చి ఇట తెలుపుచున్నారము :-

1. దాసరికిచ్చి వాడు	18. కట్టయ్యాంకుప్పము వాడు
2. కొండ్ల	19. అమ్మపేట వాడు
3. కొండ్ల	20. నంకి
4. కొండ్ల	21. అల్ల
5. కొండ్ల	22. అల్ల
6. కొండ్ల	23. అల్ల
7. కొండ్ల	24. అల్ల
8. కొండ్ల	25. అల్ల
9. కొండ్ల	26. కత్తూరి
10. మొయిలాపేట	27. కొండప్ప
11. గడ్డల	28. బడలూరి
12. బంగళము	29. నంది
13. నకలము	30. చేమకొండ
14. నాజురు	31. అళకాద్రి
15. భువనరిగి	32. అన్నదానపేట
16. చెంగల్పట్టు	33. మేడపాక్కం
17. నల్లవాండి	34. కారలె

35. పుష్పాల	56. నాగపట్టణము వాడు
36. తిరుచినాపల్లి	57. తొలసింగము
37. చిత్రాల	58. గూడలూరి
38. పోర్తుగీసు	59. తొండమాన త్తం
39. అమ్మారి	60. కొండ్లి
40. వృద్ధాచలము	61. పాయసము
41. సున్నపు	62. పగడాల
42. సాగోలు	63. ఉప్ప
43. పినును	64. పట్టణము
44. పుదుచ్చేరి	65. వేంబు
45. నడుకుప్పము	66. బాలగురు
46. తిరుమలనాయని	67. తొకయ్య
47. మిట్టపాలెము	68. ఏవూరు
48. చెంబేటి	69. పెంకటసుబ్బు
49. మాసి	70. ఎకకనాటి
50. బిరుక్కె	71. కోవిల్లూరు
51. కద్దురి	72. ఎలుమేటి
52. జల్లి	73. వరదయ్య
53. గంధపాడి	74. కొల్లిగురు
54. దేవనాయకసెట్టి	75. బాలముద్దు
55. గొల్లపాలెము	76. కుప్పచ్చి

77. చంద్రదాల వాడు	86. సుపాయి వాడు
78. ముద్దురంగము ,,	87. వెళంగల్పట్టు ,,
79. చిత్తూరి ,,	88. కందంబాళయం ,,
80. కలశపాకము ,,	89. నామాల ,,
81. కోనేటి ,,	90. చిదంబరము ,,
82. పిల్లాడిగుడి ,,	91. పుదుక్కడ ,,
83. ఓడలపట్టు ,,	92. ముద్దు ,,
84. బిచ్చము ,,	93. వరవాడి ,,
85. అలపాకము ,,	94. మామిడిమాకు,,

95. తిరువాడివాడు

ఈ పైన చెప్పబడినవారు జనకల, (ముద్దల) ముదుగల, పుష్పాల, పైడిపాల, విష్ణు, (కాశ్యప) కాశి, అక్షింతల, గంధమువారి, యోరనగల గోత్రీయులని యెరుంగునది.

మద్రాసు ప్రాంతమునగల బలిజవారి ఇంటి పేరులను వ్రాయుచున్నారము.

1. కేసు వాడు	7. దొండపట్టి వాడు
2. నానా ,,	8. అరణి ,,
3. కప్పముసానా ,,	9. గాడెల ,,
4. గొడుగులసానా,,	10. శతకంచేటి ,,
5. గువ్వల సానా ,,	11. మారిస్సెట్టి ,,
6. వరహరి ,,	12. పగడాల ,,

13. నాయండు వాడు	33. పోకల వాడు
14. రాపూరి ,,	34. తోట ,,
15. తొందాపురి ,,	35. పొన్నేరి ,,
16. నీలకంఠము ,,	36. బిరివెళ్ల ,,
17. ఇరుప్పరి ,,	37. పొన్నగంటి ,,
18. భూపతి ,,	38. నవగా ,,
19. నీలి ,,	39. కర్తుల ,,
20. ఆవుల ,,	40. ఉడత ,,
21. తొందుల ,,	41. అరసాపూరు ,,
22. చిలముమ్మరి ,,	42. పాదన ,,
23. నెల్లూరి ,,	43. మెట్టు ,,
24. రాజమల్లి ,,	44. తూము ,,
25. కొండంబాకము ,,	45. నాగలాపురము,,
26. తెప్పల ,,	46. కవిజయము ,,
27. మిక్కాల ,,	47. వెనుకాపూరి ,,
28. తలిస్సెట్టి ,,	48. పేరంబిస్సెట్టి ,,
29. గరడి ,,	49. పలుకూరి ,,
30. మాచి ,,	50. గడ్డము ,,
31. దొంట్ల ,,	51. అల్లము ,,
32. ముక్కాల ,,	52. గంగిపట్టి ,,

53. దొండపట్టివాడు

వీరందఱును తల్లెల. బలిజవారిలో కలసినవారు.

ఈ గృహములవారు జనకల గోత్రము, కాశిగోత్రము, సెట్టి గోత్రము, మల్లెల గోత్రము, అక్షంత గోత్రము, పైడి పాల గోత్రము కలవారు.

ఇంకను కొండకీచి చెప్పచున్నారము.

1. చాల్కేలు	వాడు	6. చూడు	వాడు
2. మున్ను	"	7. కాల్క	"
3. పుల్ల	"	8. పోగుపాది	"
4. పుల్ల	"	9. పుల్లము	"
5. పుల్లము	"	10. పుల్లము	"

మంత్రములవారి మూలకముల బలిజవారి గృహనామములు.

1. మోదరపు	వాడు	8. ఎనుముల	వాడు
2. జగ్గా	"	9. నాథు	"
3. పంటల	"	10. గడుదాసు	"
4. గొంధి	"	11. జమ్మి	"
5. పురము	"	12. దాడి	"
6. కోట	"	13. పసుపులేటి	"
7. పోతుల	"		

అరు గృహనామములు కలవారు.

పెరిక బలిజవారి ఇంటిపేర్లు.

నూతనపాటి, మన్నూరిపేట, కడియం, ముత్తం, పంటల, గోడే, గొట్టే, గొట్టే, దాసరి, పోతము, ఫేరి, తంజావూరి, వైరి, కరారి, రామధేను, చండిఖంబి, కత్తి, రాజమహేంద్రవరము, సంగం, మెడితము, పల్లె, భాను, మున్నగు గృహనామముల గలవారు.

పెరికబలిజవారియందు చాలామంది విశాఖపట్టణము, రాజమండ్రి, బందరు, చిత్తూరు జిల్లాలో సోమలం, చంద్రగిరి మున్నగు కొన్ని ప్రదేశములయందు మాత్రమే యున్నారు.

ఈ పెరిక బలిజవారికి తెలుగు జిల్లాల యందందు వారికి రాజుగారు, రావుగారు, వజీరుగారు, బాబుగారు, అను బిరుదములు కలవు.

మధుర, తిరునల్వేలి, శీవిల్లిపుత్తూరు, మున్నగు ప్రాంతములందు బలిజవారి గృహనామములను తెలుపుచున్నారు:—

మెండుకుండల, పసుపులేటి, తొండేటి, పెద్దిరెడ్డి, ముశనము, మన్న, కోల, శ్రీపాదము, సాయన, పడవేటి అను గృహనామముల గలవారు.

వీరు కాశ్యప గోత్రము, జనకుల గోత్రము, దశరథ గోత్రములందు కలసినవారు. వీరందఱును 420 సం॥ లకు

పూర్వము విజయనగరమునుండి నాయకుగారి సంస్థానము
వృద్ధిగానున్న సమయమునవచ్చి చేరిరి. వీరి బంధువు లందఱు
ను ఈ ప్రాంతములలోని వారే.

మధుర, తిరునెల్వేలి, శ్రీ వెంకుంఠము, వీరరాఘవ
పురము, పాలయంకోట, కల్లడకుదుచ్చి, మున్నగు ప్రదేశ
మందలి బలిజవారి ఇండ్లనామములు:—

గంభీరము, మల్లెని, నెడుంగొండము, కోట, పెను
గొండ, గున్న, సురభి, శీతము, కత్తి, చేకత్తి, జగతి,
సత్రము, పక్క, పెరుగు, తోట, పసుపులేటి, పట్టాల,
కొంజాడు, పసుపుతెక్కల, కొండ, పిండి, పసుపు, మందల
అను గృహనామముల గలవాడు.

వీరిగోత్రములు:—దశరథగోత్రము, జడపాలగోత్ర
ము, పాలగోత్రము. మత్స్యగోత్రము, జనకలగోత్రము,
కూర్మగోత్రము, వరాహగోత్రము, నరసింహగోత్రము,
వామనగోత్రములలో చేరినవారని తెలియవలెను.

పాటకులకు విసుగుజనింప కుండుటకై స్థలముల నిర్దే
శింపక గృహనామాదులను మాత్రమే వ్రాయుచున్నారము.
అద్రి, అచ్యుత, అశ్వినీ, అమరపాల, అరుణి, అం
గుళి, అంచారి, అష్టాక్షరము, అనురాధ, అశ్వకల్ప, అంశ,
అంజన, హరిదాసు, అంకేటి, అంబూరి, అఱుగంటల, రాజ
పాల, గంభా, రాజశేఖర, రంగరాయ, ఈను, ఈడు,

ఎటమచ్చ, ఎలుగుల, ఎయ్యారి, ఏనుగుల, ఏనాది,
అయ్యారి, ఇదిండ్ల, ఒచ్చారి, ఒరపు, గండభేరుండ, గంధం,
గిద్దా, కొప్పము, గడుడ, కాళి, గంభీర, భిష్టూర, కిరీటము,
కోరు, గోపాల, కంబులి, కాళహస్తి, గర్జన, గోస్తి, గోకుల,
గూని, కంభము, గొన్ని, గోరన, కుండదేవర, కాతాల,
కటకము, కుప్పము, కా, క్క, కొంగు, కేశిమతము, గుడి
చుట్టు, గంగమ్మ, చక్కి, సింగమ, మందర, చోడపాల,
సుకుమార, చేది, స్వయంపేర, సుగంధ, చతురంగము,
సంపన్న, సంతతి, సగోత్ర, సుమంత్రు, చిల్లా, సాంబ్రాణి,
సోము, సంపు, సంఘుల, సిలా, చక్రము, సారథి, నంకు,
సురభి, సోద్రీ, చల్లా, సోమిశెట్టి, సున్నము, సవరము,
చల్లని, సరము, చౌదరి, చంబేటి, బొంది, జమ్మలమడుగు,
జీని, జంగమయ, జట్టు, జొన్నల, జోగి, జగన్నాథము,
జల్లి, డబేదాడు, డమారా, దాడి, తిత్తి, దీపము, దేవ
దాస, ధన్వంత్రీ, దాసు, దండు, తిలము, తిరుపతి, తంగేటి,
తంబూరి, తీర్థము, తులశి, దామర్ల, దేవరాయల, దాది,
దూముల, ధూపము, దననము, నామాల, నోటివీగము,
పత్తి, పాలు, పూసపూటి, పట్టనామము, భోజరాజు, పులొ
మర్తి, పజ్జల, భోగిరాజు, భజన, భద్రదాచలము, పసుపుగుడ్డల,
పాలర్తి, బసవ, పండరిపురము, తెల్లము, మరకతము,
ముడుకుల, మేరు, మల్లికార్జున, మల్లెని, మన్నెము, మంగి,

మిరపకాయల, మురికినాటి, మున్నూటి, రథాల, రాయదుర్గము, వజ్రాల, విన్నపము మున్నగు గృహనామములు కలవాడు

ప్రప్రథమమున బలిజవారు వేయియిందొక్కవారనియు, అనేకులు నశించిరనియు, ప్రస్తుతము 300 గృహములవారే కలరనియు కొందఱు చెప్పుచున్నారు.

1891 సం॥ మున జనగణన గ్రంథములో మిష్టర్ "బ్రూక్స్" గారిగాని బలిజవారు 650 గృహముల వారు కలరని వ్రాసిరి. అయితే ప్రస్తుతము ఆ ప్రకారముగా కనబడలేదు.

సామాన్యముగా నీ బలిజవారి గృహనామములచే ప్రయోజన మేమనగా:— ఆయా కుటుంబీకుల గౌరవమును, వారి ఉద్యోగము, వాడున్న ప్రదేశము, వారి వ్యాపారము మొదలగునవి స్పష్టమగుట కొరకేయని తెలియ దగినది.

కొందఱు గృహనామములను తెలిసికొనక నేయున్నారు. అందువలన మిక్కిలి చెమకలుగు చున్నది. అప్పుడప్పుడు లిఖించునట్టి పత్రములు, దస్తావేజులు మున్నగువాటిలో బాగుగా తమతమ యింటిపేరు, కులము, గోత్రము, సూత్రములను వ్రాసియుంచ వలయును. ఇంతేగాక ప్రతి కుటుంబము వాడును తమతమ పూర్వులయొక్క వంశావళిని అవశ్య

ముగా వ్రాసి యుంచవలయును. ఇట్లు వ్రాయుకొన్న అనేక బలిజలు తమతమ యిందొక్కపేర్లే తెలియక యున్నారు. ఇందు వలన శుభాశుభ సమయములలో పురోహితుడు యజమానిని కని, ఇంటిపేరు జెప్పమని యడిగినపుడు, ఆ యజమాని మినకరించినచో ఆ పురోహితుడే నోటికి వచ్చినట్లు తనకు కనబడుచున్న వస్తువులనుజూచి కర్పూరమువాడు, సాంబ్రాణివాడు, పుష్పాలవాడు, అక్షంతలవాడు అని చెప్పి పోవుచున్నాడు. కావున యికమీదపైన ఇటువంటి లోపములు రాకుండా చూచుకొన వలయును.

పదునైదవ ప్రకరణము.

బలిజవారి గోత్ర వివరణము.

ప్రప్రథమమున బలిజవారికి కాశ్యప, భారద్వాజ గోత్రము లుండెను. ఆ మీద అత్రి, అంగిరస, మరీచి మొదలగు గోత్రములు కలిగెను దక్షిణ దేశమునందుండు బలిజవారికి కాశ్యప, చలమ, జనకల, దశరథ, ఓడపాల, కాశి, సెట్టి, మల్లెల, అక్షంతల, పైడిపాల, ముదుగల (ముద్గల), పుష్పాల, గంధము, యోరసాల, జడపాల, మర్త్య, కూర్మ, పరహసరసింహ, మహీపతి మున్నగు గోత్రములను కలిగియుండిరి.

బలిజవారి సూత్ర వివరణము.

బలిజవారి యందనేకులు బోధాయన, ఆశ్వలాయన, అపస్తంభ, కాత్యాయన సూత్రముల ననుసరించిన వారుగా కానవచ్చుచున్నారు.

బలిజవారి మత వివరణము.

బలిజవారు ప్రథమమున వాక్యతైయండిరి. తరువాత శైవ, వైష్ణవ, మతస్థులై అనేక శివాలయములను, విష్ణులయములను కట్టించిరి. ఆ శివకేశవాలయములు నేటికిని ప్రసిద్ధముగా నున్నవి. అయినను ప్రస్తుతము బలిజవారియందు నూటికి 99 మంది వైష్ణవ మతస్థులుగను, ఒక్కడు శైవ మతస్థుడుగను తెలియవచ్చుచున్నది. ఇదిగాక విద్యాధికులుగాని బలిజవారు తమకుతోచిన దేవతల పూజించుచున్నారు. సామాన్యముగా కొండలు చాతాడ వెళ్ళువుల యొక్క ఆచార వ్యవహారముల ననుసరించు చున్నారు.

బలిజవారియొక్క జాతకర్మాదుల విధి.

శ్రీ చంద్రవంశ క్షత్రియులైన బలిజవారు లేక గౌరవులందు శిశువు మాతృగర్భమునుండి వెడలినతోడనే పురుషుడైనచో బాహునాళమును ఛేదింపక పూర్వమే జాతకర్మముచేసి, తరువాత నాళమునుకోసి, నేయి లేక నేనె యందు తిరుమంత్రమును లిఖించి, ఆ మంత్రమును

చెప్పుచు, శిశువు నాలుకయందు లేపనము చేయవలెను. శిశువు జనించిన 10 లేక 12 వ దినములో భగవన్నామముచే నామకరణము చేయవలయును. శిశువు పుట్టిన 4 వ మాసమున శిశువును తైటకు తీసుకొనివచ్చి సూర్యునకు చూపవలెను. ఇంకను విష్ణులయములకు పోవలయును. ఆటవ మాసమున కొన్నిచైత్రము చేయవలెను. సంవత్సరాంతమునగాని, లేక మూడవ సంవత్సరమునగాని చౌలకర్మ చేయవలయును. పంచమ వత్సరమున పంచమ మాసమునందు అక్షరాభ్యాసము చేయవలెను. ఏవిమిది లేక పదునొకండవ సంవత్సరమున వడుగు చేయవలెను. మఱియు చక్రాంకణము మున్నగు పంచసంస్కారములను చేయవలయును.

బలిజవారియొక్క వివాహవిధి.

బలిజవారు ప్రథమమున ధర్మశాస్త్రవిధిగా వివాహముచేయుచుండిరి. తంజావూరును, మధురను పాలించు నాయుడుగొల్ల వైష్ణవమతస్థులైనందుచే, వీరు వైష్ణవ సంప్రదాయము ననుసరించి తమయొద్దలో వివాహము చేసినందుచే ఎల్లదను అల్లె చేయనారంభించిరి.

వివాహముయొక్క ప్రథమ దినమున

1. వడ్లుకొలచుట :— శ్రీ రంగము, సంబెరుమాళ్ నన్నిధికి అని ప్రారంభించి ముఖ్యముగు తిరుమల, పెరుమాళ్

కోవెల, తిరునారాయణపురాణము, తిరుక్కోటవల్లారు, శ్రీపెరుంబుదూరు, శ్రీవిల్లిపుత్తూరు, అని తమ శక్తి ననుసరించి 12 సన్నిధులకై నను ధాన్యము కొలువవలెను.

2. ముహూర్తి స్తంభస్థాపన :- దీనినే పాల స్తంభమని చెప్పెదరు. ఈ స్తంభము వెదురు, అత్తి, మట్టి, రావి కొమ్మలతో ఏదైనా ఒకటి వ్రండవలయును. ఈ స్తంభమును శుభముహూర్తమున మంగళవాద్యములతో సుమంగల స్త్రీలు పాటపాడుచుండగా స్థాపింపవలయును.

3. నలుగురు :- శ్రీరంగనాథునిపై పాటలు బాడుచు నలుగురు నిడవలయును.

4. సభాతాంబూలము :- అచ్చటికి వచ్చిన పురోహితులు, బ్రాహ్మణులు, బంధువులు, మిత్రులు, మున్నగు వాటి వందలము, పుష్పము, తాంబూలము నీయవలయును.

ద్వితీయ దినమున

1. నలుగురు; 2. నిశ్చితార్థము; 3. సభాతాంబూలము.

తృతీయ దినమున

పాణిగ్రహణ సుముహూర్తము :- దేవబ్రాహ్మణ సమారాధనము; శుద్ధిపుణ్యాహవాచనము, సుంకులు, నలుగురు మంగళస్నానము, పెరుమాళ్ తిరువారాధన, అరమనతోరణము, అఖండదీపము, పుణ్యాహవాచనము, నాంది, నామ

కరణము, అన్నప్రాశనము, చౌలము, కుమార భోజనము, రత్నోబంధనము, పాలికపూజ.

ఉపనయనహోమము :- యజ్ఞోపవీతముతో బంగారు వెండి పోగులనుకూడచేర్చి ధరించుట.

హోమము :- స్థాలీపాకము, చదునైతో హోమము చేయవలయును.

బిక్షుబియ్యము :- గంగాయాత్ర.

(గంగాయాత్ర ద్రవ్యమును పురోహితులకు సమర్పించ వలయును.)

ఉపనయన సమయములో బిక్షును పెండ్లి కుమారుని తల్లి, తోబుట్టువులు పెట్టిన తరువాత యితరులు పెట్ట వలయును.

(బిక్షు బియ్యమును, ధనమును పెరుమాళ్లకు సమర్పించ వలయును.)

వివాహ పుణ్యాహవాచనము, లాజహోమము, నవ గ్రహపూజ, వజ్రభాండపూజ, అమంధతిపూజ, మహాలక్ష్మీ పూజ, వస్త్రదానము, బాపి.కములు కట్టుట, కత్తి. కతాక గ్రహించుట, మెట్టెలు ధరించుట.

వరపూజ :- కన్యాదానము చేయునపుడు వసునికి అర్చయి, మామయ పాదపూజచేసి, యనంతరమున దత్తము చేయవలెను.

మధుపర్కము:- మృహ సంకల్పము, వధూవరుల
వంశావళిని చెప్పవలయును.

మంగళపూజ, ఆచార్యదక్షిణ, గృహస్థాశ్రమోప
సయనము.

(ఆచార్య దక్షిణను సంస్కారములుచేసిన ఆచార్యు
లకు అర్పించవలయును.)

ధారాదత్తము:- “కన్యాం కనక సంపన్నాం” అను
శ్లోకమును చదివి దత్తము చేయవలెను. అప్పు జెల్లదను
“తిథాస్తు” అని అనవలయును.

జలకర బెల్లము:- ఇది వధూవరుల కిద్దరికిని ఈయ
వలయును.

మాంగల్యధారణము, పాణిగ్రహణము, శేషవియ్యము
(తిలంత్రాలు) కొంగుముడి, సత్తబుషిపూజ, ఆనందపాట.

తాళిబొట్టును కూర్మమునలె చేయవలెను. శంఖచక్ర
దోర్భవుండ శ్రీ కూర్మములను బొట్టునడుమ కొండలు
చెక్కించుటయు నున్నది.

మంగళ సూత్రము వినిమిది దారములలోదూర్చి
ముహూర్తమువాడు ధరింప జేయవలయును. ఆ తరువాత
వారివారి యింటి ఆచారము ననుసరించి దారమును వేసి
శుభముహూర్తమునందు ధరింపవలెను.

మాంగల్యము అనేక విధములుగా నుండును. వాటిలో
శ్రీకూర్మాకృతి గలదియే శ్రేష్ఠమయినది. ఎలనన:- శ్రీరం
గము శ్రీరంగ నాచ్చియాయ, తిరుపతి అలిమేలు మంగమ్మ,
కాంచీ పురమున పెరుండేవితాయాదు, మధుర మీనాక్షి
దేవి మున్నగు దివ్యస్థలములందుగల తాయోక్తి కంఠములలో
ధరింపబడియుండు తాళిబొట్టులు శ్రీకూర్మాకృతిగ నే యున్నవి.

అకుంధతి దర్శనము, ఫలదానము, మంగళహారతి,
లక్ష్మీదర్శనము, అరమనపూజ (పాలికలు, జెంపాననభాం
డములుండు, స్థలమునందు చేయులర్చన.)

పాలు పండ్లిచ్చుట, హారతి, కొంగుముడివిప్పుట,
అశీర్వాదము, సభాతాంబూలము.

నాలుగవ దినమునందు

నలుగు, పూలబంతి లాడుట, పెంకాయలాడుట,
(శీర్పాడల్), పెంకాయల నాడునప్పుడు నాచ్చియూర్ తిరు
మొయిలో “వారణ మాయరం” అను వైష్ణవ ద్రావిడ
ప్రబంధ పాశురములను పురోహితులు, పెద్దలు చెప్ప
చుండగా వధూవరు లాడవలయును.

నాచ్చియూర్ సంభావన:- పెంకాయలు దొడ్లించు
ఆటయందు భార్యభర్తలుగానుండు వారెల్లదను నాచ్చి
యూర్ దక్షిణను సమర్పించ వలయును. ఆ తర్వాత

మాలలు మాండ్చుకొనుట:- అనగా వరుడును, వధువును ఒకరి మాల నొకడు ధరించుకొనుట. ఆ తరువాత పాన్పు, హారతి, సభాతాంబూలము, కంకణ చౌర్యము, వధువు చేతియందలి కంకణమును వరుడు దొంగలించుకొని పోయిన పిమ్మట వధువును, వధువు తోబుట్టువులును, లేక తోబుట్టువుతో సమానులను కంకణమును వెదని తీసుకొని వచ్చి మరల కట్టుకొనుట. (ఈ చౌర్యము 4 వ దినము రాత్రి యందే జరుపవలెను.) ఆ పిమ్మట శ్రీరంగనాయక స్వామి మూర్తిను, శ్రీరంగనాయకా దేవీమూర్తిను సంవాద రూపమున పాటలు పాడుట, పాన్పు, హారతి, సభాతాంబూలము.

ఐదవ దినము - నాకబలి

మంగళులు, నలుగులు, శంఖు, కంకణక్రీడ, మంగళ స్నానము, నాకబలి గాండములను అలంకరించుట, పుణ్యాహ వాచనము, వజ్రభాండపూజ, శ్రీరంగనాథపూజ, పంచ పాలికాపూజ, వసంతమదనపూజ, గజేంద్రపూజ, గృహ రాధన, హోమములు, నీలమణిధారణము, దీపపల్లెము, భాండరంతు విస్తనము, దశార్ఘ్యము, గజేంద్ర సంవాదము, మంగళార్ఘ్యము, కంకణ విస్తనము, రెండవసారి మెట్టలు ధరించుట, అమంధలీ దర్శనము, వాహుమనదానము, వసంతము, రాజాంగము, పాన్పు, విడము, అడపతాంబూలము,

శిరవనము, పుత్రోత్సవము (బొమ్మనుంచి పుట్టినట్లు భావన) పుత్ర దక్షిణ, (ఈదక్షిణతో సగము పెరుమాళ్లకు, సగము పురోహితులకు) చంద్రదర్శనము (చందమామను చూడ డిము) ఈడు, బృహస్పతిసంభావన, ఫలభాగము, అశీర్వాదము, హారతి, పాలు పండ్లీచ్చుట, సభాతాంబూలము, పాట కల ఆరగింపు, భూప్రదక్షిణము, (ఇతే పూజేనామ), రాత్రి గృహప్రవేశము, మల్లింపుకొల్లంపు మున్నగు కథలు చేయవలయును.

శ్రీ సంప్రదాయ తాంబూల వినియోగ పద్ధతి.

1. శ్రీపెరియ పెరుమాళ్లు, 2. శ్రీపెరియ పిరక్కాయార్
3. ఎంబెరుమానాడు, 4. నమ్మళ్వారు, 5. నాథముని,
6. ఉయ్యక్కొండారు, 7. మణక్కాల్ నంబి, 8. అళవందార్,
9. పెరియనంబి, 10. తిరుక్కచ్చినంబి, 11. సేవ మొదలియార్,
12. కూరత్తాళ్వార్, 13. ముదలియొండార్,
14. తిరువరంగ త్తముదనార్, 15. ఎంబార్, 16. భట్టర్,
17. నంజీయర్, 18. నంబిలై, 19. వడక్కు తిరుపీఠిపిళ్ళై,
20. పిళ్ళైలోకాచార్యర్, 21. కూరకులోత్తనుదాసర్,
22. తిరువాయ్ మొళిపిళ్ళై, 23. శ్రీవేదాంత శేషికర్, 24. మణవాళమహామునికళ్,
25. వానమామలై రామానుజ జీయర్, 26. తిరువేంగడం ఎంబెరుమాళ్ జీయర్, 27.

శ్రీప్రతివాది భయంకర అణ్ణా, 28. పరవస్తు భట్టర్
పిరాక జీయర్, 29. శ్రీ ఆంధ్రవిష్ణుమూర్తి, 30. శ్రీరంగ
నారాయణ జీయర్, 31. శ్రీవిజ్ఞాన్ అర్చా, 32. అప్ప
ళ్ళార్, 33. ధనుర్దాసర్, 34. శ్రీరంగనారాయణ జీయర్,
35. శ్రీ నారదర్, 36. పరాశరర్, 37. శ్రీ వేదవ్యాసర్,
38. పెద్దవాసర్, 39. విజయరంగ చాక్కనాథనాయుడు
గారు, 40. విజయరాఘవులునాయుడుగారు ఈ చెప్పబడిన
క్రమము ననుసరించి తాంబూలమును వినియోగించవలెను.

ఈ 5 దినములందు 1 వ దినము మొదలు శ్రీవైష్ణవ
ద్రావిడ ప్రబంధప్రాశురములను, శ్రీకల్యాణ సంకీర్తనము
లను, శృంగారరాగసీసపద్యములను పాడవలయును. పెండ్లికి
పూర్వముగాని, పిమ్మటగాని శ్రీఆండాళ్ వైభవమును
కాలక్షేపము చేయవలెను. అశుభకరములగు పద్యములను,
పాటలను శుభకార్యములలో పాడరాదు.

ఈ పైన చెప్పబడిన ఆచారములన్నిటికిని ఆంధ్రవంశ
శ్రీయశులజులగు బలిజవాడు అనుసరించినవి. కావున
బలిజవారెల్లరును ఈవిధముగనే తమగృహములయందు
ఆచరింపవలయును. మధ్యకాలమున వారు వారు అనుసరించు
చున్న దుష్ట ఆచారములన్నింటిని సమూలముగా విస్మృత
పరచును.

పదునాఱవ ప్రకరణము.

బ్రహ్మమేధ సంస్కారవిధి.

(పరమపదించు సమయమున జేయవలసినకర్మ.)

చంద్రవంశ శ్రీయ బలిజవారియందు వివాహానంత
రము సంతతికలిగినపుడు, కొడుకులకు శ్రీయధర్మము
ప్రకారము మనుధర్మశాస్త్రము ననుసరించి జాతికర్మ, నామ
కరణాది కర్మలను చేయవలయును. ఈ మను ధర్మశాస్త్ర
మందలి సారమును కేశవచంద్రబ్రహ్మనందయోగీశ్వరులు
“నవసంహిత” లేక “ఆర్యాచారము” అను గ్రంథరూప
మున వ్రాసియున్నారు. ఈగ్రంథమును అటవభావయందు
గూడ ననువదించబడియున్నది. ఆవిషయము నంతయు నిట
గ్రంథనిర్ధారభయముచే వ్రాయుటకు వీలుకాకున్నది. కాని
యందలి వైకుంఠప్రాప్తి యగునపుడు జేయు కర్మనుగూర్చి
మాత్ర మీట సంగ్రహముగా నిరూపించుచున్నారము.

శ్రీప్రపన్నులు పరమపదించు సమయమునందు గృహ
మును శుద్ధిచేసి, ఇసుకచిల్లి దానిపై దర్భలను పుట్టించి, ఆ
సరమపదించునట్టి భాగవతుని దేహమును శుద్ధిజేసి, మడి
వస్త్రమును ధరింపజేసి, పంజెం ధూప్తి పుండ్రములనుంచి,
నవమాల, తులశిమణిమాలలు మున్నగువాటిని ధరింప
జేసి, పెనుమూర్లకు తిరువారాధనముచేసి, ఆతీర్థమును శ్రీపాద

తీర్థమును, తీర్థవడి తీర్థమును ఒకటిగా కలిపిన తీర్థమును స్వీకరింపజేసి, శ్రీసాద రేణువు, తిరునాళ, చాత్తుపడి ప్రసాదములను స్వీకరింపజేసి, ఆ దర్బాసనమునందు ఉత్తరముగా శిరస్సుండునట్లు చుండజెట్టి శ్రీప్రపన్నులు వైకుంఠము పోవునపుడు అష్టాక్షర మంత్రమైన తిరుమంత్ర నిత్యాను సంధానమే కట్టిమును (మార్గభుక్తిమృతము) అని అర్చిరాది గతిలో సెలవిచ్చి యుండుటచే ఆ సమయమున జనన మరణాదుల దుఃఖమునకు కారణమైయుండు సంసార సాగర సముద్రమును మించి యోక్షమునకు హేతువగు అర్చిరాది ప్రముఖాదులనుభావమును, "ఎంబెరుమావార్ తిరువడిగళే శరణ" మనకు తృప్తియైన అధ్యవనాయముతోడను ఉండవలెను. ఇంకను వారి కొడుకు లేక శిష్యుడు వీరు ఆ ప్రపన్నునియొక్క శిరస్సును తమ కుడితోడపై నుంచుకొనవలెను. వారు చక్రాంకగాది సంస్కారములుకాని వారైనచో, ఆ సమయమున పంచ సంస్కారమైనవాగు దర్భతో శంఖచక్రములను వీరికి లిఖించి వాక్య గురుపరంపరను, తిరుమంత్రమును ఉపదేశించి, ముహూరు అనుసంధానము చేయుచున్నచేసి, "ఎంబెరుమావార్ తిరువడిగళే శరణ" మను భ్యాసమును ఉత్తర వాక్యము నుచ్చరించుటతోనూడ మంచి పదములంకరించి వలసివదిని చెప్పవలయును. అప్పుడు ఆచటనుండు అష్టములు, ముప్పయి ముప్పగువారు ఏకకంఠముగా ఉత్తర

వాక్యమును ఒక ముహూర్తకాలము అను సంధానము చేయుచుండ వలయును.

నారాయణ బలివిధానము.

శ్రీ ప్రపన్నులు పరమపదించిన పిమ్మట, పుత్రుడును, బంధుమిత్రులును పాత్రలనుగైకొని నదీ తటాకాదులకు పోయి స్నానమాచరించి తిరుమణికాప్పు చేసుకొనవలెను. పుత్రుడు మాత్రము ఒకే వస్త్రమును ధరించవలెను. అండలును జలము తీసుకొనివచ్చి ముంగిలియందు అలికి ఒంటిముగ్గుపెట్టియుండు ప్రదేశమున ఆ బిందెల నుంచవలయును. కుమారుడు భాగవతులకు నమస్కరించిలేచి, చేతియందు దక్షిణ నుంచుకొని, స్వాములనుజూచి నిలువవలయును. అప్పుడు స్వాములు కర్మ కర్తను జూచి "వేరొన్నమ్ నానరియే" అను పాశురమును అను సంధానముచేసి, పుత్రుడును చెప్పి అనుజ్ఞబడసి "మమపితః అక్షయ పరమపదప్రాప్త్యర్థం నారాయణ బలిరూపేణ కర్మకర్తం యోగ్యతాసిద్ధి మనుగృహేణ" అని కుమారుడు స్వాములనుజూచి ప్రార్థించి, ఆ యనుజ్ఞ దక్షిణను సమర్పించి సంస్కారములు చేసిన అచార్యారాధనముచేసి తరువాత ముంగిలిలోగాని, లోపలగాని అలికి ఒంటిముగ్గుపెట్టి పెద్ద యరటయాకు వేసి, దానిపై బియ్యమునుపోసి, యా బియ్యముపై నాలుగు మూలలయందు నాలుగు కలశములను, మధ్యయందొక్క పెద్దకలశమును నూలుదారములు చుట్టి

యించి ఆ కలశములందు జలమునుపూరించి, సువర్ణ
పుష్పమునుంచి, మామిడియాకునుంచి, టెంకాయనుంచి,
వస్త్రమును ధరింపజేసి, పుష్పచందనములచే నలంకరించి, దర్భ
కుార్చులనుంచి, కర్తవ్యనపుత్రుడు తూర్పు ముఖముగను,
పురోహితుడు ఉత్తర ముఖముగను ఆసీనులు కావలెను. మిగి
లిన భాగవతు లెల్లఱును పరివేష్టించి యుండవలయును.
పురోహితుడు కర్తవ్యకేదురుగానుండు కలశమునుండి “శ్రీ
శైలేశ దయాపాత్రం” అని ప్రారంభించి “గురుముఖ మన
ధీత్య” అను శ్లోకము వఱకును చెప్పునట్లుచేసి “నమః”
అని ఆభ్యారాచార్యులను ఆవాహనముచేసి, మనస్సున షోడ
శోపచారములుచేసి, ఆ సమయమున కుచితములగు పాశు
రములనుచదివి, స్వాములను సేవించి, కుంభములపై నొక్క
మాటుగనే “సప్తయామి” అని అక్షతలుచల్లి పునఃపూజ
చేయవలయును.

తరువాత మరొకచోట శుద్ధమైన పలకనుంచి, ఆచర
మవిగ్రహమును ఉత్తరశిరముగానుండునట్లు పడుండబెట్టి
కునూరుడు మున్నగు అందరు బంధువులును ఒకరొక
రుగా నూనెను స్పృశించి, శిరస్సుననుంచి అట్లే శీకాయ
నుంచి, పూర్వము తెచ్చిన జలముచేత స్నానముచేయించి,
తరువాత నైదు కలశముల తీర్థముచే స్నానము చేయించి,
సన్ననిగుడ్డతో తడినట్టి, ద్వాదశోర్ధ్వపుండ్రములను ధరింపజేసి

పెరుమాళ్ సన్నిధి తిరుమాలచాత్తుపడిచేసి, వస్త్రభూషణ
ములచే నలంకరింపజేసి విదుకలశములను దక్షిణతోగూడ
భాగవతులకు సమర్పించవలయును.

శ్రీచూర్ణ పరివాలన క్రమము.

ఆపిమ్మట నుత్తరముఖముగానుండు పురోహితుడు
తూర్పు ముఖముగానుండు కర్తవ్య “అశేష శ్రీవైష్ణవపాద
మూలం సమర్ప్య, ఇమాం.....పితృః, అక్షయ పరమ
పద ప్రాప్త్యర్థం” కోవెల, తిరుమల పెరుమాళ్ కోవెల
భాగవతులను, జియ్యంగాల్లను, శ్రీవైష్ణవులను “వేంచేసి
శ్రీచూర్ణ పాలనము చేయవలయు”నని చెప్పించ
వలయును. కర్తయు అప్రకారమే స్వాములను కని ప్రార్థించి,
నారాయణ బలిచేసిన ప్రదేశమున శుద్ధమైన రోటికిని, రోక
లికిని క్రొత్తవస్త్రమును తిరుమణి శ్రీచూర్ణమును ధరింప
జేసి, దర్భను, మామిడియాకును కట్టి ఒకదొప్పలో చాదిన
తిరుమణిని, మరియొక్కదొప్పలో చాదిన శ్రీచూర్ణమును,
ఒక దొన్నెలో నేయి నుంచి కర్త భాగవతులు
రోకలిదీసి రామానుజ సూత్రండాదిగో “మొఱియైక్కడ
క్కుం పెరుంపకావా” అను పాశురమును పఠించి రోకటి
చేత మూడు సారులు రోటియందు చిన్నగాదంచి, రోకలిని
తలక్రిందుగానుంచుట. ఆపిమ్మట కర్తమూడుదొన్నెలను ఒక
తట్టలోనుంచి స్వాములకు, బంధువులకు, మిత్రులకు విని

యోగపరుపవలయును. వానిను ఒకవేలితో నేతినిస్పృశించి
తిరుమణి అద్దుకొని ముఖమున నుంచుకొనవలయును. ఈవిధ
ముగా పుత్రుడు మున్నగు వారెల్లనను ధరించుకొన్న తరు
వాత పుత్రునిచే చరమవిగ్రహమునకు ధరింపజేసి, చరమ
విగ్రహమును వేంచేయు మాన్యున జలమును మూడు
మాటులు ప్రోక్షించవలయును. పిమ్మట

అగ్ని సంస్కారవిధి

కర్తవ్యములను జూచి, మమపితృః అతయ
చరమపత్రావ్యర్థం, తుమాగ్నివా సంస్కారం కర్తం
యోగ్యతాసిద్ధిం అనుగ్రహేణ" అని దక్షిణ సమర్పించి
జలమునై అగ్నికపనవ్యముగా చతురశ్రముగా ప్రోక్షించి
తిరుమంత్రమును "ఘాయ విశుంపనిముకలై" అను పాశుర
మును పఠించి, సమిధలనుంచి, అత్తియాకు లేక మామిడి
యాకుచేత నేయిని అగ్నియందాహుతిచేసి, దర్భ కూర్చులచే
జలమును అపనవ్యముగా ప్రోక్షించి, చరమ విగ్రహమును
కుమారుడు రెండు చేతులతో వస్త్రమును కప్పిన తరువాత
హూమము చేసిన అగ్నిభాండమును చుట్టుకుదురుపైనుంచి
యెడమ చేతబట్టుకొని గృహమునుండి చరమ విగ్రహమునకు
పురోభాగమున నిలువ వలసినది.

తరువాత చరమ విగ్రహమునకు చక్కగా వస్త్రము
లనుకప్పి గృహమునుండి పాదములు ముందుగాను, శిరము

వెనుకగాను గోవిందనామము నుచ్చరించుచు నెలుపలికి కీసి
కొనివచ్చి కటుకుపైనుంచి బాగుగా బంధించి, అగ్నిముందు
గను, చరమవిగ్రహము వెనుకను, బంధుమిత్రాదులతో
గూడా ముందు వెనుకగను చరమ తిరుమంత్రమును
ఉత్తరవాక్యమును, పరమపదసోపానమును పఠించుచు గం
స్థలమునకుపోయి, ఉత్తరముగా శిరమువల్లుంచి, నానె
వచ్చిన బంధువులుతెచ్చిన జలముచే చిత్తిప్రోక్షించి,
చరమ విగ్రహమును బంధములు విప్పితీసుకొనిపోయి చిత్తి
నుంచి అగ్నిస్థాలియందుగల అగ్నిని చితికి పశ్చిమముగా దెగు
వక్రమృరించి కొంచెము నిప్పును పిడుకయందు కైకొని
తూర్పు ముఖముగానుంచి, చరమ విగ్రహముయొక్క అవ్య
నందు పిడుకలతో అగ్నియుంచి, పడమర వజ్రమును ప్రోక్షించి
నమస్కరించి, తీర్థఘట్టమునకు వచ్చి, నగ్నశ్రాద్ధము చేసిన
పైని బంధు, మిత్రులు చందన కాస్తాదులనుపేర్చి జాగ్ర
త్తిగా దహనము చేయనగును. ఆ శరవ్యాత ఎల్లఱును స్నాన
మాడి గృహమునకువచ్చి పుణ్యాహవాచనముచేసి భుజింప
వలెను.

రెండవ దినమున సంచయనమును, 11 వ దినము
నందు పుణ్యాహవాచనమును, ఆ దినముననే ద్రావిడవేది
సేవాకాలమునకు ప్రారంభించి 12 వ దినమున సమాప్తి చేయ
వలెను. పురుషులకు తిరుమంత్రమును కుడి చెవిలోను, స్త్రీలకు

ఎకమ చెవిలోను ఉపదేశించ వలయును, పరమ పదించిన
చరమ విగ్రహము యమపురమునకు అడ్డంకులేక పోవుటకై
దక్షిణశిరస్సుగా పరుండ పెట్టవలెను, వైతరణీనదిని తరించి
సుఖముగా యమలోకము పోవుటకై వైతరణీ గోదానము
చేయవలెను. ప్రపన్నులగువాడు యివి మున్నగు కర్మలను
చేయడు. కారణమేమన వీరికి వైకుంఠలోకమే స్త్రాప్తించును.
యమలోక సంబంధమైన కర్మలు చేయనేరరు.

శ్రీ వైష్ణవ సన్యాసులకును పూర్వమువలెనే అన్ని
కార్యములను చేయుదురు. అయినను కొన్ని భేదములుకలవు.
నిర్మాణ కాలమున చరమ విగ్రహమును పద్మాసనముతో
వేంచేసియుండునట్లుగాచేసి బ్రహ్మరథమున వేంచేపుచేసి
పుష్పవృద్ధిని వర్ణించుచు సంస్కారభూమికి గొనిపోయి, ఎని
మిది అడుగులు నెడల్పు, అంతియే నిడివి అంత లోతుగల
గర్భమందు ఉప్పును, కర్పూరమును పఱచి, చరమవిగ్ర
హమునుంచి బ్రహ్మరంధ్రము భేదించినటుల శిరస్సున టెంకా
యలు గొట్టి, తరువాత లవణము మృత్తిక వీనితో తిరుప్పలి
చేర్చి, మీదుగా బృందావనము నిర్మింపవలెను. పిమ్మట తిరు
వారాధనచేసి ఎల్లరును తీర్థ ప్రసాదములను గ్రహింప వల
యును.

చంద్రవంశ క్షత్రియులైన గౌరవులను బలిజవారికి
ప్రథమమునందు శిఖాయజ్ఞోపవీత ధారణములు కలవు. కొంత

కాలమునకు పూర్వము తిరుక్రోవలూరియందు వేంచేసియున్న
ఎంబెడు మానాకో జీయర్ గాడు కొందఱిని ప్రపన్నానుష్ఠాన
పరులుగను, మఱి కొందఱిని కర్తానుష్ఠాన పరులుగను చేసిరి.
వారి కందఱికిని ఇప్పటికిని యజ్ఞోపవీతములు వున్నవి. ప్రపన్ను
లనుజూచి కొందఱు బుద్ధిగ్రామ్యులై శూద్రులని చెప్పుచున్నాడు.
జాత్యాది గౌరవములు ప్రపన్నులకు బంధనములు.
“సర్వధర్మాకో పరత్యజ్య” యనెడి చరమ శ్లోకము వెలి
యవివారు జాత్యాది గౌరవములను కోరుదురని ఎంబెడు
మానాకో జీయర్ గాడు ప్రపన్నులకు ఉపదేశించిరి.

మరియు శిఖాయజ్ఞోపవీతములు లేనందుచేతనే
శూద్రత్వము సంభవించునన్నచో, శంకరాచార్యాదులును
శూద్రులే కావలయును. కావున ప్రపన్నులకు శిఖాయజ్ఞోప
వీతములు అనావశ్యకములని తెలియవలెను. మరియు యజ్ఞో
పవీతమును ధరించినందు గౌరవులెల్లయును, క్షత్రియులని
యు యజ్ఞోపవీతము ధరింపని గౌరవులందఱును బ్రాహ్మణు
లనియు, వైష్ణవులనియు, ప్రపన్నులనియు బ్రహ్మచారి
స్వాములు వాసియున్నాడు.

పదునెడవ ప్రకరణము.

పేటబలిజవారి చరిత్రము.

కోటకు నెలుపలనుండే గ్రామములే పేటలు. విజయ
నగరముయొక్క కోటకు నెలుపలనున్న బలిజవారికే పేట

యజ్ఞమునందును శ్రీరాములవారు లంకాయందుండి విజయు
నై అయోధ్యకుపోవునపుడు చేసిన సగరశృంగారాది నిర్మా
ణవిచక్షణ ననుసరించి శ్రీరాములవారి కాలమునకూడా
నీయధికారముకలదని తెలియవలెను. 1900 సం॥ "ఇండియన్
రివ్యూ" గ్రంథమున మొదటి సంపుటము 50కి - 505 పుట
లలో క్రీస్తుశకము 1011 సం॥ లో పాలించుచున్న రాజరా
జేంద్ర చోళుని కాలమునందే యీ దేశాని పట్టము కలదని
చెప్పబడియున్నది.

1. విజయనగర సంస్థానమున నుంచి స్థితియందున్న
పుడే అపుడపుడు రాజవిరోధుల నెదిరింపవలసి యుండినది.
అందువలన కాలముయొక్క కట్టుదిట్టములను విచారణచేయు
నిమిత్తమే పేటబలిజవారియందు రత్నాల బలిజవారికిని,
గాజుల బలిజవారికిని దేశాహిశ్రేష్ఠి పట్టమును, కొన్ని బిరు
దులును ఇవ్వబడినవి.

2. దక్షప్రజాపతి పుత్రికయగు దాత్యాయణి దేవి భూష
ణములు లేవని తండ్రితో చెప్పకొనగా, దక్షుడు బ్రహ్మ
దేవునితో లలోచించెను. అపుడు బ్రహ్మదేవుడు యజ్ఞము
చేయుమని నుడివెను. అట్లే దాత్యాయణి యజ్ఞముచేయు నం
దుండి యొక మహాత్ముడు దృఢించి ఆ మెకోరిన చందన, కుంకు
మాదులను, కంకణ భరణముల నొసంగెను. బలిః = అనగా
యజ్ఞమునందు; జ = జన్మించినవాడు, ఆ మహాపురుషుడు

'బలిజ' అనుపేరు కలవాడాయెను. అప్పటినుండి బలిజ అను
శబ్దము వ్యవహరింప బడుచున్నది. తమ మూల పురుషులకు
కారణమగు దాత్యాయణి నే నీరు యిష్టదైవముగా కలవాడు
కావున గౌరవులన బడిరి. గౌరవేవికి రత్న భరణము లొసంగి
నందుచే రత్నాల వారనియు, గాజుల వారనియు పేరులు
సార్థకము లాయెను.

3. గాజుల బలిజులవలనకు మరయొక కేవలపుఃప్రభ
మమున యీ బలిజవాని ముచ్చెమపులకు కానలసిన నస్తువు
లను గేశ దేశములకు తీసుకొనిపోయి అమ్ముచుండిరి. ఆ విధము
గనే ఒకప్పుడు కాంచీపురమునకు వెళ్లి అమ్ముచున్నపుడు
వీరికడనున్న దర్పణమును కాంచీపురరాజును ధరణీరాజు
కుమారి తనకు క్రయమునకిమ్మని యడిగెను. ఆ యద్దము
శ్రీకామాక్షి దేవికి సమర్పించుటకై తెచ్చిన దైవందున
యిచ్చుటకు వీలుకాదనిచెప్ప, రాజు యీ విషయమును
తెలుసుకొని మీదమాకు నుంకమియ్యవలసినదని చెప్పెను.
ఈ బలిజలు నుంకమిచ్చుటలేదని నిరాకరించిరి. అపుడు రాజు
బలాత్కారముగా వీరిపై బడి జగడముచేయ ప్రారంభించెను.
బలిజవారు ఆతని ధాకకోర్వలేక శ్రీ కామాక్షి దేవికడకు
పోయి తమ మొఱ విన్నవించిరి. ఆ దేవియు రాజుయొక్క
కడుపునుచీల్చి వాని ప్రేగులను గాజుల మలారముగను, తల
పుట్టను గాజుల నలికించు అగ్నికుండముగను, దవడలను పట్

తాడుగను చేనుకొనుడని వానికిచ్చి, చర్మమును కంబళిగా నుంచుకొనుడని యిచ్చెను. మఱియు నాకంబళిని ఎడమకాలి పెద్దప్రేలిచేత క్రిందనుంచి ఎత్తుకొనవలయుననికూడా అనుగ్రహించెను. అప్పటినుండి వీరు గాజాలబలిజవారను నామముతో కామాక్షి దేవిని యిచ్చజెనముగాకొలుచుచున్నారు.

గాజాలబలిజవారనుటకు మూడువహేతువు.

1. పైపాదెక్కిన కర్మనే కొంతకాలము చేష్టచున్నాడు :- కారణము రాజుని భవనమును బ్రవేశించుచున్న త్వష్టా గాజాలను బయటగా వదిలి కామాక్షి దేవి పాదములపైబడి యున్నప్పుడు, అంత కామాక్షి దేవి రాజునుజంపి వానిప్రేమలను బలిజవారికి మలారముగా ననుగ్రహించెను.

గాజాలవారు కుడిచేయివారు.

మఱియు వోళుని రాజ్యమునకు వచ్చుచోళుడు వచ్చిన సమయమున క్రమముగా యువరాజు పట్టమును పరిమళి చోళునికియ్యక తనకుమారుడిగు పాలనచోళుని కిచ్చెను. అందువలన రాజ కుటుంబమున కుడిచేయి, ఎడమచేయి అను రెండు పక్షములు కలిగినవి. అప్పుడు రాజప్రక్కన చేరిన వారు ఎడమచేయివారని పిలువబడిరి. కుడిచేయి పక్షము వారియందు ముఖ్యులు దేశాపీబలిజవారు, మరియు వీరి కనేక బిరుదులుకలవు. వీరు 18 జాతులవారియందు వ్యాజ్యములు విచారించుచుండిరి.

ఎడమచేయి పక్షమునందు ముఖ్యులు విశ్వశాస్త్రి గులు. వీరినిగూర్చి “చిత్తూరు అదాలత్ కోర్టుతీర్పు” అను గ్రంథమునందు చక్కగా వివరింపబడియున్నది.

బ్రహ్మాండపురాణము ననుసరించి చెప్పబడు

బలిజల యుత్పత్తి.

బ్రహ్మాండపురాణమున నుత్తరఖండమున గాత్రపుత్రుల యుత్పత్తినిగూర్చి చెప్పబడియున్నది. దానిన “గాత్రపుత్ర పురాణము” అందుకు, జనమేజయుడు నైశంపాయనునితో కుంతీదేవియే యుద్ధమునకు ముఖ్యకారణమనెను. నాటికి నైశంపాయనుడు జనమేజయునింజూచి యిట్లుపలికెను. “కుంతీదేవి కారణముకానేరదు. పూర్వము పార్వతిని శిశువీకిచ్చి వివాహముచేయ నిశ్చయించి పర్వతరాజు గళల దేవతలను పిలిపించియుండెను. వచ్చిన దేవతలతో బ్రహ్మ దేవుడు పార్వతినిజూచి మోహించెను. అపవయము శివుడెరింగి వానితలను ఖండించెను. అకపాలము శివుని హస్తమున సతుక్రగోనిపోయెను. అప్పుడు శివుడు భేదముచొంది నిష్టువుతో మోహబెట్టుకొనెను. అప్పుడు పట్టాభిషేకమున నీవు కాశికింబోయి 16000 సంవత్సరములు బ్రహ్మదేవుని కపాలమునందు భిక్షాన్నము గ్రహించి కాలముగడుపుచున్నచో ఇది హస్తమును విడచిపోవుననెను. శివుడును అట్లే కాశికింబోయి భిక్షాన్నముచే 16000 పండ్ల కాలము

శాడగను చేసుకొనుడని వాకిచ్చి, చర్మమును కంబళిగా నుంచుకొనుడని యిచ్చెను. మఱియు నాకంబళిని ఎడమకాలి పెద్దప్రేలిచేత క్రిందనుంచి ఎత్తుకొనవలయుననికూడా అనుగ్రహించెను. అప్పటినుండి వీరు గాజులబలిజవారను నామముతో కామాక్షి దేవిని యిచ్చజై నముగా కొలుచు చున్నారు.

గాజులబలిజవారనుటకు మూలకవ హేతువు.

4. పైపదార్థముల కన్న వేరొక ముట్ల చెప్పచున్నాడు :-
కాదీవుని రాజుని భరణిగా - బలిగా యిందున్న త్వష్టా రాజులను బలికగా కడి కామాక్షి దేవి పాదములపైబడి నులుపుకొనెను. అంత కామాక్షి దేవి రాజునుజంపి బాంధ్రవేపులను బలిజవాకి మలాడముగా ననుగ్రహించెను.

గాజులవారు కుడిచేయువారు.

పరిమళి చోళుని రాజ్యమునకు పట్టుకొనచోళుడు వచ్చిన సమయమున క్రమముగా యువరాజు పట్టమును పరిమళి చోళునికియ్యక తనకునూడుడగు పాలనచోళుని కిచ్చెను. అందువలన రాజు కుటుంబమున కుడిచేయి, ఎడమచేయి అను రెండు పక్షములు కలిగినవి. అప్పుడు రాజుప్రక్కన చేరిన బాధ ఎడమచేయివారని పిలువబడిరి. కుడిచేయి పక్షము వారియందు ముగ్ధులు దేశాపిబలిజవాడు, మరియు వీరి కనక బిరుదులుకలవు. వీరు 18 జాతులవారియందు వ్యాజ్యములు విచారించుచుండిరి.

ఎడమచేయి పక్షమునందు ముఖ్యులు విశ్వశాస్త్రి బులు. వీరినిగూర్చి "చిత్తూరు అదాలత్ కోర్టుతీర్పు" అను గ్రంథమునందు చక్కగా వివరింపబడియున్నది.

బ్రహ్మాండపురాణము ననుసరించి చెప్పబడు

బలిజల యుత్పత్తి.

బ్రహ్మాండపురాణమున ను త్తరఖండమున గాఢపుత్రుల యుత్పత్తినిగూర్చి చెప్పబడియున్నది. దానినే "గాఢపుత్ర పురాణము" అందుకు. జనమేజయుడు నైశంపాయనునితో కుంతీదేవియే యుద్ధమునకు ముఖ్యకారణమనెను. దానికి నైశంపాయనుడు జనమేజయునింజూచి యిట్లుపలికెను. "కుంతీదేవి కారణముకానేరదు. పూర్వము పార్వతీవి శివునికిచ్చి వివాహముచేయ నిశ్చయించి పర్వతరాజు గళల దేవతలను పిలిపించియుండెను. వచ్చిన దేవతలతో బ్రహ్మ దేవుడు పార్వతీనిజూచి మోహించెను. అపహయము శివుడెరింగి వానితలను ఖండించెను. ఆ కపాలము శివుని హస్తమున నతుక్కునిపోయెను. అప్పుడు శివుడు భేదముకొంది విష్ణువుతో మొఱబెట్టుకొనెను. అప్పుడు విష్ణువు ఓశివుడా! నీవు కాశికింబోయి 16000 సంవత్సరములు బ్రహ్మదేవుని కపాలమునందు భిక్షొన్నము గ్రహించి కాలముగడుపు చున్నచో ఇది హస్తమును విడచిపోవుననెను. శివుడును అట్లే కాశికింబోయి భిక్షొన్నముచే 16000 ఏండ్ల కాలము

గడిచెను. అప్పుడా చివరి సంవత్సరమున కాశియందు మాధవస్వామి సన్నిధికిపోయి భిక్షాన్నము వేడెను. లక్ష్మీదేవియు బిక్షువికువపుడు కొన్ని మెతుకులు క్రింద పడెను. అమెతుకుల నేర్పరచుటకై ఆపురై శివుని చేయివదలి క్రిందికి జాతెను. శివుడిదే సమయమని పారిపోయెను. అకపాటము శివునిగానక ఎల్లెడల సంచరింపుచు లోకమును దహించుచుండెను. అపుడు విష్ణువు ప్రసన్నమై కపాలమును గాంచి “ఓబ్రహ్మకపాలమా! 16000 వత్సరములు భిక్షాన్నమునుదినయు నీకు దృష్టిలేదా?” యనెను. అపుడు కపాలము “స్వామీ! రక్తపానముచేగాని నాకు తృప్తికలుగ”దనగా, విష్ణువు ద్వాపరమున తృప్తియులు యుద్ధముచేసెదను. ఆరక్తమును నీవు పానముచేయుము. అంతవఱకును లోకములను పీడింపకుండు మనెను. కాని కపాలము ఒప్పుకొనలేదు. అపుడు అచటనున్న ఋషులం దొకడగు మార్కండేయు డిట్లనియెను. పూర్వము గారీదేవి చేసిన యజ్ఞములో గారీపుత్రుడనువాడు పుట్టి లోకమునగల ముతైదువుల కెల్లరికిని వలయు చందన, గుసుమ గుంకునూదుల నొసంగుచున్నాడు. వాడే యీకపాలమును భరింపగలడనెను. అంత విష్ణువు గారీపుత్రుని పిలిపించి వానిచేతికి కపాలమునిచ్చెను. వాడా కపాలమునుభరించెను. అంత దేవతలందఱును మిక్కిలి సంతసించి యా గారీపుత్రునకు ‘పట్టపు సెట్టిగాడు’ అను బిరుదము నొసం

గిరి. బలిజవాడు, అంద్రదేవమువాడు, భోగమువాడు, జనపవాడు, ఈడిగవాడు, సినియరువాడు, మంగళవాడు, ఏనాదివాడు, ఎఱుకులవాడు, బోయవాడు, పండివాడు, ఒడ్డవాడు, ఉప్పురవాడు, లంబాడివాడు, దేవరవాడు అను 18 బాతులకును ఆధికారి యగువల్లుగాకూడా ననుగ్రహించిరి.

అపుడు విష్ణుని దేవతలు గరుడిస్వజ, హంసధ్వజాది అనేక ధ్వజములను, భేరికాహళాది వాయిద్యములను అనుగ్రహించిరి. ఈ విధముగా గారీపుత్రుడు దేవతలచే యివ్వబడిన గౌరవ విరుదులనొంది కులధర్మమున పాలించు కాలమున ద్రుపదమహారాజు యజ్ఞముచేయ ప్రారంభించెను. ఆయజ్ఞములో ఈ కపాలము పడిపోయి ఆహుతియాయెను. ఆయగ్నియే ప్రాపదియాయెను. ఈ విషయము నెఱింగి ధర్మరాజు కృష్ణనిబంపి గారీపుత్రుని పిలిపించి అనేక మర్యాదలు చేసెను. అపుడు కృష్ణమూర్తియు, పంచపాండవులును, పాండవ బంధువులును, తనుతమ అన్నతనుబట్టి విరుదులనిచ్చి గౌరవించిరి. కావునప్రాపదీదేవియే యుద్ధమునకు తారణము. కుంతీదేవిగానేరదని వైశంపాయనుడు జనమేజయునకుంజెప్పెను.

అంద్రదేశమున దేహాహిశ్రేష్ఠుల గౌరవములతెలుపు శాసనాలు

ఈ శాసనములు మంత్రిభాస్కరుని కాలములో కలిగినవి.

క్రింద వివరింపబోవు శాసనము శ్రీగురుజాడ శ్రీరామ
మూర్తిగారి “రాయనిభాస్కరమంత్రచరిత్రము” నుండి
క్రొడీకరించితిమి.

మహారాజశ్రీ అలంగరు పాదుషాగారు మంత్ర మహా
నాటివానికి దయచేయించిన ఫర్మానా.

స్వస్తి సమస్త త్రిభువన విప్రులజ్ఞాన వీర వీరా
పతాకలున్న, దేశింసురాయరాస్యపాపనాచార్యులున్న,
అంగ, వంగ, కరింగ, కాశ్మీర, కాంభోజాది చప్పన్న దేశా
ధీశులును, సైన్యాధ్యక్షాధీశులు, పుష్కరాగాదిసవరత్నాధి
శాసులును, పారిశాసన నిపుణులైన పరాయణులున్న, పర
మాగమోదకులున్న, మూల పృథధిద్రులున్న, అయిన
స్వస్తి సమస్త కలానామాంక మాకాద ప్రశస్తదారులున్న,
విక్రమముఖ్యులైన రాయనిమంత్ర భాస్కరులు మొదలైన
సాలుమూల సమయపెక్కంగును, శ్రీమహా కళ్యాణా
ధాతులున్న అయిన మంత్ర మహానాటివానికి దయచేయిం
చిన పట్టాపాదుషా ఫర్మానా.

అలంగరు పాదుషా సౌరాష్ట్రదుర్గాలు సాధించి
అశ్వపతి, నరపతి, గజపతి, ముగ్గురురాజులున్న, సౌరాష్ట్ర
దుర్గాలవాడున్నా, చప్పన్న దేశాధీశ్వరులున్న, ఈ దేశాల
మంత్రమహానాడున్న, ముప్పదియిద్దరు సరదారులున్న,
అంతా గోలుకొండలో పాదుషాగారు కూర్చుని సమస్తమైన

వాడున్న కొలువుదీర్చియుండగా దేశాలు అన్ని సాధించి
వస్త్రమిగదా? దేశాలవారికి గెలుపుతాంబూలము యిప్పించ
ఫలయును. సౌరాష్ట్రదుర్గాలవాడున్న, చప్పన్న దేశాల
వాడున్న, ముప్పదియిద్దరు సరదారులున్న రావలసినది
గనుక, వీరిని సముఖమునకు బిలువించుమని ఆజ్ఞయిస్తే,
సమస్తమైనటువంటివారు సముఖమునకువచ్చి, తాంబూల
మండక సమయము కట్టినందువల్ల అందులో తగు మంత్రుల
చిలపించి పాదుషాగారు అడిగిన యుత్తరము మిమ్మున పిలి
పిస్తే యిందువచ్చిన తాంబూలము పుచ్చుకోక సమయము
కట్టిన కారణమేమని అడిగితే మంత్రులు విన్నపముచేసిన
నూట:— సౌరాష్ట్రదుర్గాలవాడు (౫౬) యేబదియాఱు
దేశాలమంత్ర మహానాడున్న, (౩౨) ముప్పదియిద్దరు సర
దారులున్న యేకముగా పాదుషాగారితో విన్నపముచేయ
మనయుత్తరము.

మైగాలపు బెజ్జినీడు, కనకాల నల్లపాత్రుడన్న కంచి
కామాక్షమ్మవద్ద వరప్రసాదాలు, మహా సత్యసంపన్ను
లున్న యితని సత్యమువలన అమ్మవారు ప్రమంత్ర భాస్క
రుడు, బెజ్జినీడు, సమయముకట్టిన మహానాటివాడు అంతా
కూడుదామని కూర్చుండియున్నవాడు. వారిని పిలిపిస్తేనే
గాని మరియెవ్వరు తాంబూలముపట్టరు. వారు సత్యసంధు
లైన వరప్రసాదులు. అతని తండ్రి మైగాలపుధీశ్వరశెట్టి,

అతని తాత బిజ్జినీడు, వర్ణాశ్రమములయొక్క పద్ధతులు
యొక్కవ తెక్కువలు నడుస్తూవున్నవారనిన్నీ.

1. చాపకుపన్ను, 2. కుంచములపన్ను, 3. గం
టాలకుపన్ను, 4. బూడిదెకట్టుము, యిటువంటి వాటికి
పన్నుకట్టి పుచ్చుకుంటూయున్నారు. అటువంటి అప్ర
ధిస్తున్న జేశాలవెంబడి చాలాసాగానీనము ఆత్మపణలు
పొందుతూ వున్నార. ఈ పద్ధతి మానిపించవలసిన దనిన్ని
సోరాష్ట్ర దుర్గాలవాడు, చప్పన్న జేశాలవాడు మంత్రి
మహానాటివాడు యీ యుదాసీనపు పన్నులు పుచ్చుకోకుండా
విడచి బిజ్జయించమని మంత్రిమహానాటివాడు మేలిస
వాటితో విన్నపము చేస్తాడు అనిమంత్రిలు విన్నపము చేస్తే,
పాదుషాగాడు మాకువచ్చే అర్థముచాలా నష్టమునస్తుంది
అని సెలవుయిస్తే, అప్పుడు మంత్రి భాస్కరుడు, బెజ్జినీడు,
కనకాల వర్ణాశ్రమము, యెదుటనుండి పాదుషాగారితో
విన్నపముచేసేలాగున సెలవు దయచేయిస్తే జేశాలవెంబడి
సంతలు సాగించి సాయలుగట్టించి దివాణమునకు అర్థము
బర్తీచేస్తాము. అన్నపిమ్మట అశ్వపతి, నరపతి, గజపతి
ముగ్గుడు రాజులును, సోరాష్ట్ర దుర్గాలవాడున్న, చప్పన
జేశాలవాడున్న, సరదాడున్న, మంత్రి మహానాడున్న
సమ్మతించినమీన బెజ్జినీడుని, నల్లాపాత్రుని పాదుషాగాడు
మీరు అడిగినట్లు జరిగిస్తాముకదా, మాకు నజరు ఏమి

యిస్తాడు అనిఅడిగితే అడిగిన నజరుకు అర్థము జేశాల వెంబ
డిని పంపించేసిన పక్షమున కీర్తి, పౌరుషములు భూమి
యందు రావలయునని కంచికామాక్షమ్మను ప్రార్థనచేసి,
కామాక్షమ్మ వరప్రసాదియైన బెజ్జినీడు అమ్మవారితో
నుననిచేసిన యుక్తరము:- పాదుషాగాడు అడిగినచోట్ల
కామాక్షా మహాలక్ష్మి అడుగు తిప్పించి అడుగునకు (౧౨)
పంజరము కడలాలవ్రవ్యము మానించవలసివచ్చి కొడు
కుండు, కోనేక ప్రకారము కామాక్షమ్మవరమిచ్చిన తరు
వాత, పాదుషాగాడిని బెజ్జినీడు మహాలుక్ష్మి త్రవ్వించు
కొనయని మునుచేసెను. ఆ ప్రకారము త్రవ్విస్తే వైన చెప్పిన
ప్రకారము కనబడెను. ఈ ప్రకారమే ఎప్పుటికి యిప్పించ
మని అడిగితే, కామాక్షమ్మ వరము ఆ ప్రకారము లేదని
బెజ్జినీడు చెప్పిన తరువాత, సరదాడులున్న, సోరాష్ట్ర
దుర్గాలవాడున్న, ౫౬ (యేబదియూలు) జేశాల వాడున్న,
మంత్రిమహానాటివాడున్న, అందరు ఏక వాక్యముగా సమ్మ
తించినందుమీనకు, అలంగరుపాదుషా సంజోషించి అంద
లము, పల్లకీ, చక్రవాలపు సుబ్బగొడుగు, అంగె, అలవట్టిము,
సురటి, వింజాము, వేల్పుమాలు జననంశకర విరుదు మొద
లగు పంజరము (౧౩) బిరుదులు, భేరిమృదంగ వాద్యము
లతో చప్పన్న జేశాలయంపున్న, నిండు మ్రోవ బాకాలతో
టప్పు ముఖాన వెళ్తామను నడిపించుచుని వర్ణాలవారివల్ల రక్షి

తేజో పార్జనములు, పుత్రపౌత్ర పారంపర్యం అనుభవిస్తూ, గ్రాహ్యుని, క్షత్రియ, కూడ్ర, శైశ్వలు మొదలగు వర్ణములతో రాయనమంత్రిభాస్కరుడు బెజ్జినీడుతో చెప్పిన యుద్ధము. మిగిలిన పెక్కండు బాతులలోనున్న యేమి తగువులున్నా నీవేలేదుగడ చేయవలసినది. ముందర గంధ, తాంబూలము మహానాటి వారిలో నడిపించుకొనేది. కులాలలో నేమి తప్పవన్నా. ప్రాణమున్నా తప్ప పుచ్చుకొని నారిని నివారించి తేజుగగ చేస్తా. అని సమస్తమయిన వారి ముఖమిది తాంబూలమును పాదుషాగారిచ్చిన తరువాత, ముప్పది యిద్దరు సరదాదులున్ను, నుత్తము కొకలుయిస్తే పుచ్చుకొన్నాడు. పోరాస్త్ర దుర్గాలపాటికి తాంబూలము యిచ్చిస్తాము. ఏ దుర్గానికి మునుపుగా విలియా తాంబూలము యియ్యవలయునని అడిగితే కొత్తపల్లి (కొండపల్లి శావచ్చును). దుర్గానికి ముందుగా విలియా తాంబూలము యియ్యవలయునని చెప్పిన తరువాత, భట్టకవిరాజు పాదుషా గారికి ఖానిసలాముచేసి అదినియోగినియైన రాయనిమంత్రి భాస్కరునితో అడిగినయుద్ధము; నీవు అయితే అది నియోగిచేకాని యీ పంచానముపాదు సంఘము, నాగటిని, నాగటి మూడును సుత్తిపదిచేస్తూవున్నాడు కనుక యిది సమయము; జను విడివిడి పాదులవారిలో అనిదుకోకాదా అడిగిన పిస్తాట; కొందరు పాదు మహానాటివారితో, దిరుగబాటుగా చెప్పిన

యుద్ధము; మేము కులాలలోకి విశ్వకర్మ సంతతివారము. భూలోకమందు పాడి, మేడి వస్తువాహనాదులు చేయు మీకు జరుగవుగదా మేమున్నచోటికి మీరు రావలయును గాని, మీరున్నచోటికి మేము రావడములేదు. అని దిరుగ్గరించి యుద్ధముచెప్పినమీదట పాదుషాగారికి శాపము వచ్చి పంచానముపాదు దేవతల శాపముచేత నరకము గారని శాపమిచ్చిరి. మహానాటివారు తాంబూలము రము :- నాడు అగస్త్యమహామునివా శాపము; మమ్ములను కులములలో కలయనిచ్చినాడుకాదు కనుక మా సమయములో కలియనివ్వలేదు, సరిగదా మీరు మీ మీ కులాలలో నొకరికొకడు పొందక ద్వంద్వయుద్ధముగా అభిరంతుడు అని మహానాటివారు శాపముపెట్టిరి. శామాక్షమ్మ వరప్రసాదమువలన వచ్చిన శాపముచేతనున్న, కులభేదము లాయెను. నాడు కలియకుండా చేసిన హేతువుచేతను భద్రుడున్న కలియనియ్యవలసిన ప్రసక్తిలేదు. అనిన మగధ భాస్కరుని భట్టకవిరాజు బహుజన సింహాసన స్థానోయి, భయాకలధీశ్వరుడవోయి, మహానాటికి కీర్తితెచ్చిన వాడవోయి, జయవిజయభవ, అని పాదుషాగారి సమ్ముఖమందు కైవారముచేసెను, తరువాత ముగ్గురు రాజులు సోరాష్ట్రీలవారు, యేనదియాలు దేశాలవారు, ముప్పది యిద్దరు సరదాదులున్ను. బెజ్జినీడిని నల్లమల్లా పాత్రుని విశే

షముగా బహుమతిచేసి మెప్పించిరి. తరువాత పాదుషాగారి సముఖమునందు సమస్తమయిన వర్ణాలవారి వివాహములు మొదలయినశుభ కార్యములందు బెజ్జినీకు, నల్లమల్ల పాత్రుడు మొదలయిన మహానాటివారి తాంబూలములు, కట్నములు యివ్వవలసినందుకు నిర్ణయించిన పద్ధతుల నై న మున్నా వాహనములు మొదలయినవి నడిచే ప్రకారమున్న యీ క్రింద వ్రాయడ మయినది,

1. బ్రహ్మ, క్షత్రియులు కందు నర్ణములవారికి వివాహ కాలములందు పల్లకీలు, తురంగములు, మొదలయిన సమస్త వాహనములు నడుచును.

2. దేవ తైలుకులవాళ్ళకు కపిల మహాముని శాపము చేతను, తిలలయొక్క తైలం వీసినందున అయోగ్యత పట్టి నది. వీరు మనువంశజులైన క్షత్రియులు గనుక వీరికి వివాహ కాలములందు పల్లకీలుమాత్రము నడుచును, మహానాటి వారికి తాంబూలము యిచ్చుకోవలసినది.

3. నైశ్యుల పెండ్లిండ్లకు పాలకీలు, తురంగములు నడుచును. వీరి మహానాటివారికి తాంబూలము యిచ్చుకో వలసినది.

4. శూద్రుల పెండ్లిండ్లకు పాలకీలు, తురంగములు మొదలగు వాహనములు నడుచును. ఈ శూద్రరత్నంబులు పుంశ్రులకు సమయమంతరి కట్నము యియ్యవలసినది. ఈ

శూద్రరత్నంబులు న్యకహారదీతులును యితర వర్ణాలకుచేసే నిర్ణయము.

5. సాలీల పెండ్లి కాలములందు మూడు కట్టల తమల పాకులు, నేరుపోకచెక్కలు, రూపాయి కట్నము మహా నాటివారికి తాంబూలము యివ్వవలసినది. సాలీలు భావనా ముషి సంతతివాడు గనుక పాలకీలు, తురంగములు నడుచును.

6. కున్మదుల పెండ్లి కాలములందు మూడుకట్టల అకులు, నేరుపోకలు, ఆరురూపాయలు మహానాటివారికి తాంబూలము యివ్వవలసినది. కున్మదులు శాలివాహనుని సంతతివాడు గనుక పాలకీలు నడుచును.

7. కై కాలవాండ్ల పెండ్లి కాలములందు మూడు కట్టల అకులు, నేరుపోకలు, ఆరురూపాయలుకట్నము మహానాటి వారికిని తాంబూలము యిచ్చుకోవలసినది. కై కాలవాండ్లు పోడ చక్రవర్తి సంతతివాడు గనుక పల్లకీలు నడుచును.

8. కరిణీలు (కరిణీబర్తులు) పెండ్లి కాలమందు మూడు కట్టల అకులు, నేరుపోకలు, ఆరురూపాయలు, మంత్రుల కొక పెల్లా యీ ప్రకారము మహానాటివారికి యివ్వవలసి నది. కరిణీలు మూడవవ్యముని సంతతివాడు గనుక పల్లకీలు నడుచును.

9. గొల్లవాండ్ల పెండ్లిండ్ల కాలమందు ఒక కట్ట అకులు, పావుసేరు పోకలు, రెండు రూపాయలు కట్నము

మహానాటివారికి యివ్వవలసినది. వీండ్లు యాదవ సంతతి గనుక పల్లకీలు నడుచును.

10. నటకులు (భోగమువాండ్రు) పెండ్లిండ్ల కాలము లందు తాంబూలము, రెండురూపాయలు కట్టుము యియ్య వలసినది. వీండ్లు రంధ్రసంతతిగనుక పాలకీలునడచును.

11. సావివాండ్ల పెండ్లికాలములందు తారబూ లము రెండు రూపాయల కట్టుము యియ్యవలసినది. వీండ్లు యియ్యని గురితిననుక పల్లకీలు నడుచును. ఇవకోటి స్థిరముగా నేరేతివ్వలువ్వా జరిగవునట్టి ఇవ్వలు విడియించి నేరం కొరది తాంబూలము వుచ్చుకొనవలెను.

12. దాసవండ్ల పెండ్లిండ్ల కాలమునందు తాంబూ లము అర్ధరూపాయి కట్టుము యియ్యవలసినది. దాసల్లకు గుట్టములు నడుచును.

13. ఈడిగవండ్ల పెండ్లిండ్ల కాలమునందు తాం బూలము, అర్ధరూపాయి యియ్యవలసినది. వీండ్లు తెలియ మహముని సంతతివాని గనుక పాలకీలు నడుచును.

14. గమండ్లవండ్ల పెండ్లిండ్ల కాలమునందు మాల వాండ్లవచ్చి గమండ్ల మందిరాలమీదపడి తోరణములు తెంచి, కామధేనువు శల్యములు కట్టించి, పందిలిపాకలు అన్ని విరగగొట్టించి, వీధిబోవేసి, తగలబెట్టించి, బాహనములు విరగగొట్టించి కూడావేసి కట్ట మహానాటివారి సెలవు ప్రకా

రము నడువక వ్యతిరేకముగా సంచరించినందున వాండ్లకు బాహనములు మొదలగునవి జరుగవు.

15. మంగలవాండ్ల పెండ్లిండ్లకు మహానాటివారికి తాం బూలము యియ్యవలసినది. వీండ్లకు గుట్టములునడుచును.

16. చాకలవాండ్ల పెండ్లిండ్ల కాలమునందు మహా నాటివారికి తాంబూలము యియ్యవలసినది. వీండ్లకు గుట్ట ములు నడుచును.

17. ఎరుకలవాండ్ల పెండ్లిండ్ల కాలములందు తాంబూ లము అర్ధరూపాయి యియ్యవలసినది.

18. మేదరవాండ్ల పెండ్లిండ్ల కాలమునందు తాంబూ లము, అర్ధరూపాయి యియ్యవలసినది.

19. కొండవాండ్లు, కోయవాండ్లు, కోదులవాండ్లు యీ మూడువర్ణములవాండ్లు తాంబూలము, అర్ధరూపాయి చొప్పున కట్టుము యియ్యవలసినది.

20. శిల్పి కాదులు, పంచాణమువాండ్లు, యీ వర్ణముల వారికి దేవతలనాటికి శాపమున్నది గనుకను, మహానాటి వారి సమయము లోనివాని కానందున పాలకీ మొదలయి నవి నడువవు. శుభ కార్యములు వచ్చినపుడు కొమ్మోర గణము కట్టకూడదు. మహానాటివారి సమ్మతిని ఆకుమడచి చొప్పతోరనము కట్టకొవలసినది. గోడకు వెల్ల నేయకూడదు. మూడుచెంగుల యిల్లడము పట్టవలసినది.

21. మాలవాండ్లు, మొగవాండ్లకు మహానాటివారికి తాంబూలము, అర్ధహాపాదు కట్నము యియ్యవలసినది. శ్రీగామగుఱ్ఱో ఆడపడుదు పెండ్లికి పావలా కట్నము యియ్యవలసినది. తెల్లగుట్టము, తెల్లగొడుగు పట్టమునడుమ నాలుగు వీధుగా పూరేగడమున్నూ కలదు. ఇదిగాక మహానాటివారికి సంకురాత్రికట్నము, ఇంటికిమూడేసి కుంభములు వరిగలు యియ్యవలసినది.

22. మాదిగవాండ్లు పెండ్లికి మూడు స్తంభముల పందిరి బొట్ట మోపుగా నొక రాట నిల్పుకొనేది. మూడుచెంగుల యుల్లనము పట్టవలసినది. తుడుము, తప్పెట్లు, దొడ్డికొమ్ము, టుముడు యొక్క పాహసముకలదు. ఊరికి ఉత్తరమున పూరేగింపు కలదు. విడి మూరెడు పసుపుతో తడిపిన పసుపు పొత్తి; ఉత్తరము, దక్షిణము, తూర్పు యిండ్లుకట్టరాదు. పడమరయిల్లుగోడ మట్టికట్టుట, నక్షత్ర వీధి కనిపించేలాగున విడిచిపెట్టవలసినది. ఇండ్లకు మేలుముద్దులేదు. బోయలు కానకుండా అవిరేడు కలదు. యెండిన కుండయందు వాళ్లు వెల్లలీసేది. కత్తివంకషిల్లు, విచ్చుకత్తి, నిననకట్ట, సింధు ప్రతిమ, దొప్పతోరణము, అదుంధలీదేవి శాపమువల్ల యీ ప్రకారముగా నడిచే మర్యాదలు. పెండ్లికి మహానాటి వారికి కట్నము యియ్యవలసినది. ఇదిగాక సంకురాత్రి పండుగ క్రింద కత్తికి బేడ, గూటమునకు బాతిక, ఆరెకు దుగులము,

కులాచార ధర్మములు చెడుగొట్టిక యీచొప్పున నిచ్చుకోవలసినది. ఈ పద్ధతీకియ్యాడైన వ్రాసిన జాతులలోను న్యవహార పద్ధతుల చొప్పున ఒప్పుకున్న కులాలవారికి యెవరి పద్ధతులచొప్పున వారికి నడిపించవలసినది.

23. ఈ జాతులలో పుస్త్రీ ముడుపుకట్టుకొనే స్త్రీ మూలకు ముడుపు 1 కి మూడు రూపాయలు చొప్పున తప్ప యిచ్చుకోవలసినది.

1. వ్రాహ్మణుల పెండ్లిండ్లకు ఆంధలములు, పల్లకీలు, తురంగములు.
2. క్షత్రియులు " " " "
3. కైత్యులు " " " "
4. శూద్రుల పెండ్లిండ్లకు పై విధముగ నే నడుచును.

ఈ మాద్రజాతుల శ్మశనహారమే ఇతరజాతులకు నిర్ణయము.

5. పల్లెవాళ్ల పెండ్లిండ్లకు పల్లకీలు, తురంగములు.
6. ఆరవకులం గొల్లవారి " " "
7. కుమ్మరి సుండుయ్య సంతతి " " "
8. పంచాంగం ఆయన విధములవారికి బేవగలు బుఱులు శాపమున్నందున చొప్పులేదు, " "
9. సారెవారి పెండ్లిండ్లకు పల్లకీలు తురంగములు.
10. తెలుకులవారి " " "
11. చాకలి } వారి " లేదు లేదు
12. మంగలి } " " " "
13. భిక్షుజంగమువారి " " "

14. చిత్రకారులు శోభనాలకు నరపతియిచ్చిన పంచవర్ణము, మహానాటి వారికిచ్చిన తెల్లగుడ్డము, పేటిమూల, ముల్తాను భాషిఃము గలదు.

15. ఎలుకలవారి పల్లకిలు, తురంగములు, పెండ్లిండ్లకు లేను లేదు,

16. మాలవాండ్ల పెండ్లిండ్లకు తురంగము - లేదు.

17. నూదిగవార్లు పెండ్లిండ్లకు యముకుయెక్కే చాహానముగలదు. మూడు కొంగుల పుల్లడకలదు. మూడు స్తంభముల పందిలికలదు. తొమ్మిది లెప్పటకలదు. ఊరికి పుల్లెరపువైపున ఊరేగింపుకలదు. భూమిమీద అవిరేణి కలదు.

ఈ పద్ధతి పదునెనిమిది జాతులలో జన్మమైనవారి కల్లా కలదు. యీ ప్రకారాన యీ హద్దులు మహానాటిలో ముగ్గురు రాజులును, ఏబదియాళు దేశాలును మంత్రి మహానాడు కులాల హద్దునుతీర్చిన తీర్పును, యీ ప్రకారాన నొల్లు, సిమకాలతో చేసిన హద్దులు, యీ హద్దులుతప్పి యే దేశమందు ఎవరునడచినా ఆ దేశానికి అనర్థమువచ్చును.

ఇందుకు వ్యతిరేకముగా జరిగించే పక్షమున మహానాటివారు ఏ చొప్పున జరిగించినా, అందుకు అడ్డముపెట్టే అధికారులులేరని తెలియవలసినది. పై వ్రాసిన ప్రకారము కులాచారములచొప్పున జరిగించగలందులకు యీ ఘర్షణ

వ్రాయించి దయచేయించడమయినది. అక్షయనామ సంవత్సర చైత్ర శు. ౧౦ ఇందువాసరము.

పార్వీ మొరూదున్నది - పాదుషాగారి పారవీ. దస్క - ఉన్నది.

పై శాసనముల యాధారమువలన 15 శతాబ్దమునకు ఈ తెనుగు దేశమునందు జనులలో నీవిధమున కట్టబడినవి ఘండినవో కొద్దికొద్దిగా తెలియగలము.

ఈ బలిజవారీయందు ఆంధ్రదేశస్థులు బలిజవారనియు, ద్రవిడదేశస్థులు గౌరవులనియు విభజింపబడియున్నారు. ఈ రెండు తెగలవారును ఒక్కరేయని తెలియుచుండ నీవిధముగా విభజింపబడుట అతి ప్రసంగమని గొక్కి చెప్పగలము. ఇక నైనను మన ప్రభుత్వమువారు ఈ విషయమై దిద్దుకొందురు గాక!

పందొమ్మిదవ ప్రకరణము.

చేట బలిజవారి యందుగల శాఖలనుగూర్చి వ్రాయుచున్నారము:—

లింగబలిజలు (లింగాయతులు) వీరు ఆదిలో శైవులుగా నుండిరి, తరువాత వైష్ణవులైరి. ఈ విధముగా వైష్ణవులుగా శ్రీరంగపట్టణము, మైసూరు మున్నగు ప్రదేశము

లందుండుకాలములో, అచ్చట నాసమయము ప్రబలముగా నున్న శైవులనుజూచి తిరిగి శైవులైరి. ఈ మతస్థులందు లింగ పూజ చేయువారికి జంగములనియు, కృషిచేయువారికి రెడ్డు అనియు, వర్తకము చేయువారికి ఖండమువారనియు, ఉద్యోగము చేయువారికి నాయుడు అనియు నామములు కలవు. ఈ లింగబలిజులు గడ్డమును, శిరమును ఔరము చేసుకొనెదరు. బ్రాహ్మణుల గృహములలో నున్న మైనను తీయరు.

మరియొక విధమెట్లనగా:— చంద్రవంశ శ్మత్రియు అంద్రచాళుక్య విజ్జలరాజు తన మంత్రియగు బసవయ్య చెల్లెలు పద్మావతిని వరించెను. ఈ పద్మావతి పుత్రులందఱును లింగాయిత మతస్థులే యగుచుండిరి. అప్పటినుండి ఈ మతము వృద్ధియైనదని కొందరు చెప్పుచున్నారు. తండ్రియైన విజ్జలరాజు శైవమతమును, పుత్రులు వేనమామయైన బసవయ్య స్థాపించిన లింగాయిత మతమును అవలంబించిరని తెలియుచున్నది. ఇది అకాలమున సహజముగనే యుండును. ఈ కాలమందును శూద్రులందుకూడ శైవమతస్థులు కొందఱు వైష్ణవ మతస్థులైన శూద్రులతో సంబంధము చేయుచునే యున్నారు. దీనికంటే మరొక అన్యాయము కలదు:— అవేదన సిలోక (లంక) నివాసులందఱేకులు క్రైస్తవులుగను, హిందువులుగ నున్నారు. వీరియందును ఒకరొకరికి పరస్పరము సంబంధములు గలవు.

ఈ విధముగనే ఆ కాలమునకూడ శైవ, బౌద్ధ, శైవ వైష్ణవ, మతస్థులందఱేకులు పరస్పరము సంబంధములు చేయుచుండిరని స్పష్టమగుచున్నది. ప్రతాపరుద్రుడు కూడా తండ్రి యనుసరించిన శైవమతమును విడచి తల్లి యనుసరించిన వైష్ణవమతము నవలంబించెననియును, చాళుక్య విమలాదిత్యుడు చోళరాజపుత్రిని వివాహము చేసుకొనెననియును, తంజావూరి అచ్యుతప్ప నాయుడు పాండ్యరాజపుత్రిని పరిణయ మాఱెననియును, నీ గ్రంథమునందే తెలిపియున్నాము. కావున నట్లు పరస్పరము సంబంధములు చేసికొనుట ఆశ్చర్యముకానేరదు.

ఖండిబలిజవారు.

మధురను పరిపాలించిన విశ్వనాథనాయుడుగారి పుత్రుడు కృష్ణప్పనాయుడుగారు లంకమీదికి దండెత్తి ఆదేశము నోడించి ఖండియందు తమ సంస్థానమును స్థాపించిరి. అప్పటినుండి వీరికి ఖండిబలిజవారని నామముకలిగెను. వీరు తంజావూరు మున్నగు ప్రదేశములందుండి కన్యకలను గైకొనుచుండిరి. వీరి గృహనామము చింతలపురియట. వీరు కాశ్యపగోత్రీయులు. వీరెల్లఱును శ్మత్రియులవలెనే యజ్ఞోపవీతమును ధరింతురు. వీరి స్త్రీలెల్లఱును అంతఃపురమందేయుందురు. వీరియందనేకులు తిరునల్వేలి, మధుర, నాగపట్టణము, తంజావూరు, తిరుచినాపల్లి, మున్నగు ప్రాంతములలో గలరు. వీరివంశమువారి కందఱికిని “సింహాళమహారాజు” అను బిరుదముగలదు. వారి వారి నామముల చివర

వచ్చుచుండును. వీరియందనేకులు సర్కారువారిచ్చు ఉపకార వేతనములను పొంది బ్రతుకుచున్నారు. కృష్ణగిరి, కావేరిపట్నము, డెంకణికోట, పెణ్ణాగరం, వేలూరు, కాయకోట, కుండనపల్లి, ఈరోడ్డు, సత్యమంగలం, కోయముత్తూరు, ముద్దనూరు మున్నగు స్థలములందు నివసించుచున్నారు.

ఒప్పన బలిజవారు.

ఈ ఒప్పనబలిజవారు విజయనగరపు సంస్థానపు భుజబల రాయలవంశమున జేరినవారు. ఈ సంస్థానము శ్రీరంగ పట్టణమునకు పోయినతర్వాత జైతి పరగణాలయందు 11 వనూలుచేయు (ఒప్పనము) ఉద్యోగమునందు వీరు సత్యముగా ప్రవర్తించుచుండిరి. అప్పటినుండి వీరికి యీపేరు కల్గెను. వీరియందనేకులు యోధులు. అందువలన వీరికి రాతులనిగూడా పేరుకల్గెను. వీరెల్లరును ప్రథమమున విద్యాబుద్ధులుగలవారై మంచిస్థితియందుండిరి. వీరి స్త్రీలందఱును రాణివాసమందేయుండిరి, వీరియందలిస్త్రీలకు ప్రగతియందైనచో పరపురుషులు చూచెదరని రాత్రియందే వివాహములు చేయుచుండిరి. కొందఱిపుడును వివాహసమయములందు భుజబలరాయలు, కృష్ణదేవరాయలు, మున్నగు తమ పూర్వులను కులదైవముగా భావించి పూజించుచున్నారు. వీరియందనేకులు విద్యావిహీనులైనందుచేత తమకుల గోత్రములనైన నెరుగక పత్రము మున్నగువానిలో రాతుఱ్ఱాతి, రాతుకులము అని వ్రాసెదరు. ఇప్పుడు కోయముత్తూరు,

సేలం, శైవ్యాపేట, ముసిరి, పుదుకోట, నిమ్మలగుడి, మన్నాడుగుడి, కుంభకోణము, శ్రీవిల్లిపుత్తూరు, మధుర మున్నగు పదేశములలో నివసించు చున్నారు.

చిత్రాల బలిజవారు.

వీరు విజయనగర సంస్థానములందు చిత్రపటములు వ్రాయుచు, పస్త్రములకు రంగుచేయుచు, శిల్పవిద్యానిపుణులై యుండిరి.

ముసుకు బలిజవారు.

విజయనగరమున మహమ్మదీయులు ప్రవేశించిన కాలమున వీరి స్త్రీలు ముసుకు బెట్టకొని రహస్యముగా దాగియుండిరి. అందువలన వీరికి పేరుకల్గెను. వీరెల్లఱును విజయనగర సంస్థానాధిపతియగు జగదేవరాయల వంశమువాగు. వీరు తమ పూర్వచంద్ర పంశాచార ప్రకారముగనే శుభాశుభ కార్యములను నిర్వహించుచున్నారు. పెండ్లి సమయమున ముఖమునకు బాషికములను గట్టిక పుష్పబాషికములనే కట్టుచున్నారు. వీరియందు మూతకమ్మల బలిజవారని ఇంకొక తెగవారు కలరు. వేల నూనితోజేసిన కమ్మలను ధరించుటవలన ఈపేరు వీరికి కల్గినది.

వీరియందు రాణావారు, కూలియమువారు, రఘురావువారు, కుప్పలవారు, బండివారు, కతారివారు, నెల్లంకలవారు, మడికలవారు, ఆకులవారు, సామిసెట్టివారు, మేడిసెట్టివారు, అంకిసెట్టివారు, నెల్లవారు, పుంకాలవారు, శ్రీగిరివారు, రాజలవారు, బియ్యపువారు, చాగరపువారు,

అరిగిరివాడు, సింగమువాడు, కుంభినివాడు, మంత్రివాడు అను
గృహానామములగలవాడు శ్రేష్ఠులు.

వీరు పాలగోత్రము, అక్షంతలగోత్రము, విష్ణువర్ధన
గోత్రము మున్నగు గోత్రములందు కలసినవాడు.

వీరు చిత్తూరు, గూడలూరు, నేలం, ధర్మపురి
మున్నగు స్థలముల నున్నారు.

ఇరువదవ ప్రకరణము.

పెరిక బలిజవారు.

కమ్మవాడు పంటబెట్టు ధాన్యమును పెరికయందు వేసి
విక్రయించెడివాడు. కావున వారికి వీరు వచ్చినది. ప్రథమ
మున క్షత్రియకుల సంహరియగు పరశురామునకు భయపడి
తలదాచు కొనుటకై దక్షిణ దేశమునకు పారివచ్చినవాలు
కావున వీరికి పిరికివారని పేరుగల్గినదని కొందఱు అను
చున్నారు. వీరు వివాహ కాలమున పెరికయందు కనువును
పూరించి ఆ సంచిపై గా విచిత్రములుగా వ్రాసి దానికి పూజిం
చిన పిమ్మటనే వివాహము చేసెదరు. వీరికి సప్తపదిలేదు.
వీరు ప్రథమమున ఉప్పు మున్నగునవి పెరికలపై గా వేసి
కొని విక్రయించుచుండి క్రమముగా జమీందారులైరి.
విశాఖ పట్టణములోని గజపతి రాయలను బిరుదుగలవాడను,
మఱికొందఱు జమీన్ దార్లును పెరికబలిజ వంశమువారే.
వీరికి తెనుగు జిల్లాయందు బాబుగారు, వజీరుగారు, రావు
గార్లు మున్నగు పట్టపుపేర్లు వున్నవి. చెన్నపురి మున్నగు స్థల
ములలో ఈ శాఖవారికి నాయుడుగారను పట్టపుపేరుకలదు.

పత్తి బలిజవారు.

వీరు ప్రథమమున విజయనగరములోనుండి దక్షిణ
దేశమునకు వచ్చిరి. అధికముగా పత్తి వ్యాపారము చేయు
చుండువారగుటచే పత్తిబలిజ వారైరి.

కన్నడ బలిజవారు.

వీరును ఆదిలో విజయనగర సంస్థానమునుండి వచ్చిరి.
వీరిని మొదట నైన్దవమతము. కాని వీరువచ్చినచోట అధిక
ముగా నున్న శైవమతమునే అవలంబించిరి. వీరు బళ్లారి,
మైసూరు మున్నగు ప్రాంతములలో కలరు. వీరు కన్నడ
మును మాటలాడుటచే కన్నడ బలిజలైరి. వీరిలో ఎద్దు
కన్నడి, ఎనుమ కన్నడి మున్నగు శాఖలుగలవు.

ఉప్పు బలిజవారు.

వీరును ప్రథమమున విజయనగరము మున్నగుచోట్లనుండి
దక్షిణమునకువచ్చినవాడు. ఉప్పును అమ్మువాడు కాన ఉప్పుబలిజ
వారైరి. చెన్నపురి, చెంగల్పట్ మున్నగు స్థలములలో కలరు.

జనప బలిజవారు.

వీరు విజయనగర సంస్థానమువారికి కావలసిన వస్త్రములను
తెచ్చి యిచ్చుచుండిరి. అందువలన వారికాపేరుకల్గెను. వీరికి
పుష్పాల బలిజవారనే మరొక పేరుకూడ కలదు. జనపనారచే
గోతములు చేయుటచేతనే వారికి జనప వారను పేరువచ్చెను.
దక్షిణమున గొందఱు అటవమునే సంభవించు చున్నారు.
ఇప్పటికిని వీరు తక్కువస్థితిలో నున్నారు. వీరికి శలువు పెట్టి
వారను ఇంకొక పేరుగలదు.

ఓడ బలిజవారు - వలస బలిజవారు.

విజయ నగర సంస్థానమువారికి ఓడలను సిద్ధముచేసి నదిని దాటించు చుండువారు కావున వీరికాపేరు గల్గెను. వీరియందు వలసబలిజలని యొకశాఖగలదు. వారు యితర దేశములకుబోయి అచ్చటి వస్తువులను తీసుకొనివచ్చి సంస్థానము వారి కిప్పించు చుండువారగుటచే వారి కాపేరు కలిగినది.

కోయిలటి బలిజవారు.

పూర్వము విజయనగర మునుండు చేవప్ప నాయుడుగారు తంజావూరుకు వచ్చినపుడు వారితోడ వచ్చినవారు. వీరు దక్షిణ దేశమున నుండుటచే అటవభాష మాటలాడువారైరి. దానికి తగినటులనే ఆచార వ్యవహారములను కూడా మాడ్చుకొనిరి.

పూండమల్లి బలిజవారు.

వీరు పూర్వము విజయనగర రాజులకు ప్రతినిధులై దక్షిణదేశమునకు వచ్చినవారు. ఇప్పుడు వీరు తోటపైరు బెట్టి బ్రతుకుచున్నారు.

శెట్టిబలిజవారి ఆదిచరిత్ర.

వీరు 24 గు రిండ్లవా రనుచుండుదు ఎట్లన :- పృథ్వీ శుండును రాజు అంధకాసురుని ధాకకోర్వలేక శివునికడకు బోయి మొఱబెట్టుకొనెను. అపుడా శివుడు అంధకాసురుని చంపి రాక్షసుని కపాలమును త్రాసుతట్టగాను, వెన్ను ఎముకను త్రాసుకోలగను, నరములను దారములుగను చేసి

యిచ్చి వ్యాపారముచేసి జీవించుమని చెప్పెను. అట్లు పృథ్వీ శుండును వ్యాపారము చేయుచుండెను. వీరికి సంతానము లేనందుచే పుత్రకామేష్టి యాగము చేయగా నందువలన నీరనిభార్యయగు సుజనాభకు 2కి పుత్రులు కలిగిరి. వీరి యందు ఇద్దరు దేశాధిపతులైరి. మిగిలిన 22 గురును మంత్రులైరి. ఈ విధముగా రాజ్యము చేయు సమయమున చోళ రాజు వీరిని చూచి మీరు ఓడలను సిద్ధముచేసుకొని మళయాళమునకు పోయి వ్యాపారముచేయుడని చెప్పెను. వీరు నట్లేయని ఓడలను సిద్ధముచేసికొని దక్షిణ సముద్రమార్గమున మళయాళమునకు చేరి వ్యాపారము చేయుచుండ-దేశపుచేరరాజు చంపబడెను. తరువాత చేరరాజు కూతురగు "శిరోమణి" రాజ్యమునకు వచ్చెను. ఇంతేగాక పాండ్య రాజుచే తరుమగొట్టిబడినట్టి కాపులను ఈ సెట్టిబలిజలు రక్షించుచుండిరి. దానికి పాండ్యుడు ఓర్వలేక వీరి తలలను నరికించెను. కామాక్షి దేవియొక్క వరముచే తిరుగా వారికి వారి శిరము లతుకుకొనినవి. ఎల్లరును జీవించిరి. పిమ్మట గుజరాతి దేశమునకుపోయి గురుగోవిందుగితో నెదిరించి యుద్ధముచేసి గురుగోవిందుని సంహరించి వానిపుత్రికల నుంపుడుకడైలగా నుంచుకొని స్వదేశమునకు వచ్చిరి. వారి పత్నులు మనసాపుక నగ్నిప్రవేశమైరి. పిమ్మట కామాక్షి దేవి యనుగ్రహముచే మరల బ్రతికిరి. ఈ హేతువు వలననే కామాక్షి దేవి వీరికి కులదైవమైనది, ఇంతేగాక చోళుడు వీరికన్యకను అడుగగా, వీరు బంగారుతో నొక విగ్రహమును

చేయించి కామాక్షి దేవి ప్రసాదముచే జీవమును కలిగించి దానిని చోళునికిచ్చిరి. అందువలననే వీరికి కామాక్షి దేవి కులదైవ మైనది.

ఉపసంహారము

ఈ నిధిముగా మూడు లభించిన గ్రంథములు నమోదించి శాఖ్యమైన వరకును వివిధముగాను స్థూపిరిమి. ఈ గ్రంథమునుకనిన యే విమర్శకులైనను దీని కుపయుక్తములగు గ్రంథములుకాని, శాసనములుకాని, తమకు దొరకన నంశావళులగాని పంపగోరుచున్నారము. ఇంకను చేర్చవలసినవి యున్నచో మీరు పంపు విషయములను సేకరించి ద్వితీయ ముద్రణమున వాటిని బ్రకాశింప చేయుదుము. ఇక మా లేఖని నుపసంహరించు కొనుచున్నారము.

బలిజ వంశేతిహాసము

సమాప్తము.

This "Baliya Vamsethihasam"

history book written and publised in 1951,
by Sri Alanduru Rajamannaru Nayudu garu,
Deepak patrikadipathi,
Nellore.

copy collected by
polisetty sathi rayudu,
challapalli,
East Godavari District